המועצה להשכלה גבוהה
مجلس التعليم العالي
COUNCIL FOR HIGHER EDUCATION

הוועדה לתכנון ותקצוב | Planning & Budgeting Committee

יח׳ באלול, תשפ״ב
14 בספטמבר, 2022

אל: חברי המועצה להשכלה גבוהה וחברי הוועדה לתכנון ולתקצוב

מכובדיי,

בהמשך להחלטות ות״ת ומל״ג מיום 10.4.2022 וכתב המינוי מיום 1.5.2022, לפיו: *״הוועדה מתבקשת לבחון ולגבש את המודל המתאים להקמת אוניברסיטה בגליל, ולהגיש את המלצותיה לוות״ת ולמל״ג בתוך שלושה חודשים ממועד מינויה״*, מצורף בזאת הדוח שכולל את המלצות הוועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל.

אני מבקש להודות מקרב לב לכל חברי הוועדה על המסירות, שיקול הדעת והתרומה לגיבוש המלצות אלה, ובשם חבריי לוועדה, להביע תודה והערכה לצוות המקצועי של אגף תכנון ומידע בוות״ת על העבודה היסודית של ריכוז הוועדה והליווי המקצועי של עבודתה. כן נתונה תודתנו לצוותים המקצועיים והמנהליים של האגפים השונים בוות״ת ובמל״ג על תרומתם לעבודת הוועדה.

בברכה,

פרופ׳ בני גיגר

העתק:
חברי הוועדה
פרופ׳ עידית תשובה, סיו״ר מל״ג
גב׳ חוה קליין, סמנכ״ל תכנון ומידע
גב׳ מרב אברהמי, מ״מ סמנכ״ל לעניינים אקדמיים ומזכיר המל״ג
מר יניב כהן שבתאי, סמנכ״ל תקצוב
עו״ד יעל טור-כספא, היועצת המשפטית של ות״ת/מל״ג
מר ניר פוש, ממונה תחום תקצוב מכללות
גב׳ מיכל אופיר, ממונה תחום תכנון ומידע ומרכזת הוועדה
גב׳ ורה מקסיוטין, מרכזת בתחום תכנון ומידע

Planning & Budgeting Committee | הוועדה לתכנון ולתקצוב

דוח הוועדה לנושא
הקמת אוניברסיטה בגליל

אלול תשפ"ב - ספטמבר 2022

תוכן העניינים

מבוא 3
הרקע למינוי הוועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל 6
סקירת החלטות קודמות בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל – מאי 2005 6
מינוי "ועדת צ'חנובר" – אוגוסט 2021 7
מינוי "ועדת גיגר" – אפריל 2022 8
מסגרת פעולת הוועדה ועיקרי המלצותיה 9
תמונת ההשכלה הגבוהה במחוז צפון ונתונים נוספים 11
נתוני ההשכלה הגבוהה במחוז צפון 11
נתוני זכאות לבגרות והשתלבות באקדמיה במחוז צפון 14
מיפוי הסטודנטים במחוז צפון לפי תחום ומוסד לימודים 15
עמדת המוסדות לגבי נושא הקמת אוניברסיטה בגליל 22
עמדת המוסדות להשכלה גבוהה בצפון ומכון המחקר מיג"ל 22
עמדת ראשי הרשויות בגליל 29
תפקיד אוניברסיטת מחקר והשפעתה על הפיתוח הסביבתי - סקירת ספרות 30
שיקולים למודל העדיף להקמת האוניברסיטה בגליל 36
בחינת המודלים השונים 39
המלצות הוועדה 44
תהליך הפיכת מכללה אקדמית למוסד אוניברסיטאי 45
ועדת היגוי להקמה של האוניברסיטה 45
סיכום 47
נספחים 49
נספח 1: החלטת ממשלה מס' 3578 בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל 50
נספח 2: תיקון החלטת המל"ג מיום 11.7.2006 51
נספח 3: החלטת המל"ג מיום 17.8.2021 52
נספח 4: החלטת ות"ת מיום 26.7.2021 52
נספח 5: כתב מינוי – ועדת צ'חנובר 53
נספח 6: החלטות ות"ת ומל"ג מיום 10.4.2022 54
נספח 7: כתב מינוי – ועדת גיגר 55
נספח 8: מיפוי המכללות האקדמיות בצפון 56

מבוא

הוועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל בראשותו של פרופ' בני גיגר מונתה במל"ג ובוות"ת ב-10.4.2022, בהמשך להחלטת ממשלה מס' 3578 מיום 2.5.2005 ובמסגרת ההסכמים הקואליציוניים וקווי היסוד של מדיניות הממשלה ה-36. חברי הוועדה שמונו הם:

- פרופ' בני גיגר ממכון וייצמן ולשעבר יו"ר הקרן הלאומית למדע - יו"ר הוועדה
- פרופ' יוסי קלפטר לשעבר נשיא אוניברסיטת תל-אביב
- פרופ' חרמונה שורק מהאוניברסיטה העברית בירושלים
- פרופ' מונא מארון מאוניברסיטת חיפה וחברת ות"ת
- פרופ' שרה סטרומזה לשעבר רקטור האוניברסיטה העברית בירושלים
- פרופ' גליה צבר מאוניברסיטת תל-אביב ולשעבר נשיאת המרכז האקדמי רופין
- פרופ' דודי שוורץ חבר המל"ג ולשעבר רקטור הקריה האקדמית אונו
- מר משה ויגדור חבר המל"ג ולשעבר מנכ"ל המועצה להשכלה גבוהה
- מר יוסי אקרמן נציג ציבור ולשעבר נשיא אלביט מערכות

עבודת הוועדה רוכזה בידי אגף תכנון בוות"ת.

בהתאם לכתב המינוי חברי הוועדה התבקשו *"לבחון ולגבש את המודל המתאים להקמת אוניברסיטה בגליל, ולהגיש את המלצותיה לוות"ת ולמל"ג בתוך שלושה חודשים ממועד מינויה"*. הוועדה לא התבקשה, בכתב המינוי, לבדוק את הצורך באוניברסיטה נוספת בכלל ובגליל בפרט, ולכן היא לא דנה בהיבט הזה.

הוועדה קיימה שש ישיבות מליאה שבהן דנה בהיבטים שונים הנוגעים להקמת אוניברסיטה בגליל, כגון, מודלים אפשריים להקמת אוניברסיטה: חד קמפוסית או רב קמפוסית, תחומי הלימוד שיתקיימו באוניברסיטה החדשה, הרמה האקדמית של האוניברסיטה, שיתופי פעולה של האוניברסיטה עם המוסדות להשכלה גבוהה בצפון, קשרי אקדמיה-מחקר-תעשיה של האוניברסיטה באזור הגליל, התרומה החברתית והקהילתית של האוניברסיטה לאזור ועוד. חברי הוועדה קיבלו סקירה נרחבת אודות המכללות האקדמיות בצפון, מבחינת מגמות של סטודנטים בראיה רב שנתית, התפלגות הסטודנטים לפי תחומי לימוד, תכניות לימודים הנלמדות בכל תואר, נתוני סגל אקדמי לפי דרגה ותחום לימוד ונתונים לגבי תשתיות פיזיות ושטחי לימוד בכל אחת מהמכללות. על פי הצורך ובמהלך עבודת הוועדה הוצגו נתונים, שהופקו במיוחד על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לגבי הסטודנטים המתגוררים בצפון.

חברי הוועדה קיבלו ניירות עמדה משש המכללות האקדמיות בצפון, מהטכניון, מאוניברסיטת חיפה ומכון המחקר מיג"ל שבהם פירטו את ההתייחסות שלהם להקמת אוניברסיטה בגליל ומידת המעורבות הרצויה מבחינתם בתהליך זה. על מנת להעמיק את ההתרשמות ממוסדות אלה, ערכו חברי הוועדה, בליווי הצוות המקצועי של אגף תכנון ומידע

בוות"ת, ביקורים במכללות האקדמיות בצפון ובמכון מיג"ל. בביקורים הציגו הנהלות המוסדות את החזון האקדמי שלהם, ואת התייחסותם לגבי נושא ההקמה של אוניברסיטה חדשה בגליל. חלק מהנהלות המכללות הציגו במהלך הביקור את הצעתן להקמת אוניברסיטה חדשה בגליל, והתייחסו למכללות שעליהן תתבסס האוניברסיטה, לרמות התואר ותחומי הלימוד שילמדו בה, לקשרי האוניברסיטה עם התעשייה באזור ועוד.

חברי הוועדה בחנו את החלופות להקמת אוניברסיטה בגליל לאור השיקולים הבאים:

- הבשלות האקדמית של הגופים שייקחו חלק בהקמת האוניברסיטה ומידת הקיום של תשתית אקדמית ראויה במוסדות
- מעמד האוניברסיטה החדשה ביחס למוסדות להשכלה גבוהה האחרים בצפון
- המיקום הגיאוגרפי של האוניברסיטה החדשה שייתן מענה לצרכים הכלכליים והחברתיים באזור
- היבטים המתייחסים למיזוג מוסדות לצורך הקמת האוניברסיטה
- ההשלכות של הקמת האוניברסיטה על ההשכלה הגבוהה בצפון (חברי הוועדה חזרו והדגישו כי בהקמת האוניברסיטה יש להימנע מפגיעה אפשרית במוסדות להשכלה הגבוהה האחרים בצפון, שלא יהיו חלק מהאוניברסיטה החדשה.).

לקראת סיום עבודת הוועדה, גיבשו החברים את ההמלצות הבאות:

1. לאחר בחינת כל החלופות, החלופה היחידה שנראית לחברי הוועדה מתאימה להקמת האוניברסיטה בגליל היא במכללה האקדמית תל חי, בכפוף למיזוג מלא של מכון המחקר מיג"ל במסגרת האוניברסיטה.
2. הוועדה ממליצה שהקמת האוניברסיטה תיעשה בתהליך מבוקר ורב שלבי שיבוצע במסגרת התכנית הרב שנתית הקרובה תשפ"ג-תשפ"ח.
3. לצורך מימוש תהליך ההקמה תמנה המועצה להשכלה גבוהה, ועדת היגוי להקמה אשר תפעל לצד מכללת תל חי, להתוויית תכנית הקמה רב שלבית מפורטת של האוניברסיטה, ברוח הקריטריונים המפורטים במסמך זה, לרבות ההיבטים הארגוניים, התקציביים, המנהלתיים, האקדמיים והמחקריים. הצוות המקצועי בוות"ת/מל"ג ילווה את עבודת הוועדה והוועדה תביא המלצותיה לוות"ת/מל"ג.
4. ועדת ההיגוי להקמה תלווה את תהליך המעבר של המכללה האקדמית לאוניברסיטה תוך ראיה מערכתית רחבה באופן שיקדם סינרגיה בין האוניברסיטה החדשה לבין האוניברסיטאות והמכללות האקדמיות בצפון וימנע פגיעה בהן.
5. הוועדה מבקשת להדגיש כי לצורך הקמת האוניברסיטה וכדי לא לפגוע ביתר המוסדות להשכלה גבוהה, נדרשים תקציבי הקמה חד פעמיים ותקציבים תוספתיים בבסיס, שיאפשרו את שלב ההקמה באופן ראוי ואת הפעילות השוטפת לאורך זמן.

6. תהליך ההקמה יהיה בהתאם לחוק, לנהלי ות"ת ומל"ג ולהחלטותיהן ובכפוף לסמכויות והאישורים הנדרשים.

חברי הוועדה רואים בהמלצותיהם את הצעד ראשון והתווית הכיוון הראשונה של התהליך, ומבקשים להדגיש כי יישום של מהלך להקמת האוניברסיטה בגליל מצריך השקעה אקדמית ותשתיתית נרחבת. הצלחת המהלך הזה מותנית בכמה גורמים, בהם, היערכות מוקדמת של תשתיות לתחבורה ומגורים באזור תל חי, עבודת עומק של ועדת ההיגוי להקמה משלב התכנון האקדמי של האוניברסיטה וכלה בליווי המקצועי של התהליך כולו, לרבות זיהוי תחומי פעילות ייחודיים שיהפכו את המיקום בגליל ליתרון ומיפוי שיתופי פעולה אפשריים בין האוניברסיטה החדשה לבין מוסדות שונים בגליל.

תודות

חברי הוועדה מבקשים להודות לצוות המקצועי של אגף תכנון ומידע בוות"ת על העבודה היסודית של ריכוז הוועדה והליווי המקצועי של עבודתה, איסוף הנתונים שהיוו בסיס לדיוני הוועדה ועיבודם, והסיוע בכתיבת דוח זה. כן נתונה תודתנו לצוותים המקצועיים והמנהליים של האגפים השונים בוות"ת ובמל"ג על תרומתם לעבודת הוועדה, ולעובדי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על עזרתם בעיבוד נתונים שהפיקו במיוחד לצורך עבודת הוועדה.

על החתום

פרופ' בני גיגר – יו"ר

פרופ' יוסי קלפטר	פרופ' חרמונה שורק	פרופ' מונא מרון	פרופ' שרה סטרומזה
פרופ' גליה צבר	פרופ' דודי שוורץ	מר משה ויגדור	מר יוסי אקרמן

הרקע למינוי הוועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל

<u>סקירת החלטות קודמות בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל – מאי 2005</u>

בעקבות החלטת ממשלה מס' 3578 בנושא "הקמת אוניברסיטה בגליל" מיום 2.5.2005 (ראו נספח 1), הקימה המל"ג ביולי 2005 ועדה לבדיקת האפשרות והצורך בהקמת אוניברסיטה נוספת בישראל, בראשותו של פרופ' שלמה גרוסמן ז"ל יו"ר ות"ת דאז, שבה השתתפו חברי מל"ג ונציגים נוספים מהאקדמיה. הוועדה דנה בין היתר בצורך של המדינה באוניברסיטאות מחקר נוספות, בדגש על אזור הגליל, תפקיד ההשכלה הגבוהה בפריפריה והשפעת ההקמה של אוניברסיטה חדשה על המכללות בגליל, ובנוסף העלתה מודלים שונים של מוסדות להשכלה גבוהה.

חברי הוועדה החלו את הדיונים בשאלה מהם צרכי האקדמיה בישראל והאם מדינת ישראל צריכה בוגרים נוספים בעלי תארים (ראשון-שלישי). מסקנתם הייתה חד משמעית שאין צורך בהקמת אוניברסיטה לטובת מילוי צורך זה. בדיונים, העלו חברי הוועדה חשש שהקמת אוניברסיטה באזור הגליל, שבה ילמדו תכניות לתואר ראשון, תפגע באופן קשה במכללות הקיימות וכתוצאה מכך תיפגע הנגישות של ההשכלה הגבוהה לאוכלוסייה המקומית, שיכולה ללמוד במכללות אך לא באוניברסיטה. כחלופה אחרת, חלק מחברי הוועדה דאז הציעו להקים מכון אוניברסיטאי לתארים מתקדמים שיפעל בשיתוף עם המכללות בגליל. הצעה זו העלתה חשש שגם מוסד כזה יפגע במכללות הצפון, מאחר והסגל האקדמי הבכיר יעדיף להשקיע את זמנו במחקר באוניברסיטה החדשה ויגיע למכללות כמורים מן החוץ להרצאות בלבד, ובצורה כזאת נפח המחקר וכל יזמה מחקרית במכללות יצטמצם מאוד.

חברי הוועדה ראו לנגד עיניהם חשיבות רבה בקיום מחקר יישומי במכללות שישפר בהן את איכות ההוראה, והציעו תכנית לשיפור מערך המכללות בגליל באמצעות הקמת מכוני מחקר בסמוך לכל מכללה קיימת. מכוני המחקר, על פי הצעתם, יעסקו בעולמות התוכן הנלמדים במכללות בשיתוף פעולה "מרחוק" עם אוניברסיטה קיימת או עצמאית, ואלה יתרמו לביסוס של תשתית אקדמית ראויה לפתיחת תכניות לימודים לתואר שני במכללות, עם או ללא תזה. בנוסף, הוצע לבנות פארק תעשיה ליד מכללת כנרת וחיזוק הפארק התעשייתי בסמוך למכללת בראודה.

ב-11.7.2006 אימצה המל"ג את דוח ועדת גרוסמן לפיו בשנים הקרובות לא קיים צורך בהקמת אוניברסיטה נוספת בישראל ועל כן החליטה מל"ג שלא להקים אוניברסיטה בתקופה זו (ראו נספח 2).

מינוי "ועדת צ'חנובר" – אוגוסט 2021

בעקבות כניסתה של דר' יפעת שאשא ביטון לתפקידה כשרת החינוך ויו"ר המל"ג ובמסגרת ההסכמים הקואליציוניים וקווי היסוד של מדיניות הממשלה ה-36, החליטה המל"ג ב-17.8.2021 להקים ועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל אשר תפעל ותגבש מודל להקמת אוניברסיטה בגליל (ראו נספח 3). בהחלטת ות"ת בנושא מיום 26.7.2021 התבקשה הוועדה לקבל את התייחסותה בכל ההיבטים שבסמכות ות"ת (ראו נספח 4), ובכתב המינוי של הוועדה נכתב כי: "*הוועדה מתבקשת לבחון ולגבש את המודל המתאים להקמת אוניברסיטה בגליל, ולהגיש את המלצותיה לוות"ת ולמל"ג בתוך שלושה חודשים ממועד מינויה." (ראו נספח 5).* בראש הוועדה מונה פרופ' אהרון צ'חנובר מהטכניון, נציגים נוספים מהאקדמיה: פרופ' יוסי קלפטר לשעבר נשיא אוניברסיטת תל אביב, פרופ' רבקה כרמי לשעבר נשיאת אוניברסיטת בן גוריון, פרופ' מוטי שגב מהטכניון, פרופ' חרמונה שורק מהאוניברסיטה העברית, פרופ' מונא מרון מאוניברסיטת חיפה וחברת ות"ת, מר משה ויגדור חבר המל"ג ולשעבר מנכ"ל המועצה להשכלה גבוהה ומר יוסי אקרמן נציג ציבור ולשעבר נשיא אלביט מערכות. הצוות המקצועי בוות"ת ובמל"ג הוסמך ללוות את עבודת הוועדה ולרכזה.

הוועדה בהרכב הזה קיימה שתי ישיבות; בישיבתה הראשונה דנו חברי הוועדה במודלים שונים להקמת אוניברסיטה בגליל והעלו היבטים שונים לנושא ההקמה, הן מבחינת ההשפעות הסביבתיות שיש להקמת אוניברסיטה, שיתוף פעולה פוטנציאלי של האוניברסיטה עם התעשייה, התרומה החברתית למהלך כזה ועוד.

בישיבתה השנייה הציג אגף תכנון לחברי הוועדה מיפוי מפורט של המכללות האקדמיות בצפון מבחינת היקף הסטודנטים לפי תחומי לימוד בהסתכלות רב שנתית, סגל אקדמי בפילוח של תחומי לימוד, דרגה אקדמית ועוד, התשתיות הפיזיות ושטחי ההוראה במכללות, וכן חומרים נוספים לגבי שיעורי זכאות לבגרות לפי תחומי לימוד ומצב המשך לימודים של תלמידי תיכון בצפון לעומת כלל האוכלוסייה. בסוף הישיבה השנייה של הוועדה לנושא הקמת אוניברסיטה בגליל, התפטר פרופ' צ'חנובר ואיתו התפטרו גם פרופ' מוטי שגב ופרופ' רבקה כרמי.

מינוי "ועדת גיגר" – אפריל 2022

בהמשך להתפטרותו של פרופ' אהרן צ'חנובר והחברים הנוספים, עדכנו מל"ג וות"ת בישיבותיהן מיום 10.4.2022 את הרכב הוועדה ובראשה יו"ר חדש ומונו שני חברים שכיהנו בעבר בתפקידי מפתח במכללות אקדמיות (ראו נספח 6). הוועדה החלה את פעולתה ב-1 במאי 2022 והתבקשה להגיש את המלצותיה בתוך תקופה של 3 חודשים.

הרכב הוועדה המעודכן שאושר בישיבה זו הוא כדלקמן: פרופ' בני גיגר ממכון וייצמן ולשעבר יו"ר הקרן הלאומית למדע שמונה ליו"ר הוועדה, פרופ' יוסי קלפטר לשעבר נשיא אוניברסיטת תל-אביב, פרופ' חרמונה שורק מהאוניברסיטה העברית בירושלים, פרופ' מונא מארון מאוניברסיטת חיפה וחברת ות"ת, פרופ' שרה סטרומזה לשעבר רקטור האוניברסיטה העברית בירושלים, פרופ' גליה צבר מאוניברסיטת תל-אביב ולשעבר נשיאת המרכז האקדמי רופין, פרופ' דודי שוורץ חבר המל"ג ולשעבר רקטור הקריה האקדמית אונו, מר משה ויגדור חבר המל"ג ולשעבר מנכ"ל המועצה להשכלה גבוהה ומר יוסי אקרמן נציג ציבור ולשעבר נשיא אלביט מערכות (ראו את כתב המינוי בנספח 7).

הוועדה בהרכבה החדש עודכנה בחומרים שהוצגו בפני חברי הוועדה בהרכבה הקודם, לרבות מיפוי המכללות האקדמיות בצפון, הוצגו ניירות עמדה שהוגשו על ידי המוסדות להשכלה גבוהה בצפון וכן המצגות שהוצגו בישיבות הקודמות. בנוסף לשתי הישיבות שהתקיימו בהרכבה הקודם, ועדה זו קיימה ארבע ישיבות מליאה נוספות שבהן דנה בהיבטים שונים הנוגעים לנושא הקמת אוניברסיטה בגליל, וכן קיימה דיונים פנימיים נוספים, הוחלפו ניירות עמדה בין החברים והתכתבויות שונות, נערכו פגישות מקוונות עם ראשי הרשויות במערב הגליל ובמזרחו וכן נערכו ביקורים במכללות האקדמיות בצפון ובמכון המחקר מיג"ל. מטרת הביקורים הייתה להתרשם ישירות מעמדתם של המוסדות האקדמיים לגבי נושא הקמת אוניברסיטה בגליל ולבחון את פוטנציאל ההצטרפות שלהם למהלך כזה. בימים 30-31 במאי 2022 ביקרו חברי הוועדה בליווי הצוות המקצועי של ות"ת בשש המכללות בגליל ובמכון מיג"ל וקיימו דיונים ראשוניים בחומר שהוצג בפניהם. בביקורים אלו הציגו המוסדות את החזון האקדמי שלהם, הפעילויות העיקריות המתקיימות בהן, תחומי הלימוד והמחקר ואת העמדה שלהם לגבי הקמת אוניברסיטה בגליל.

מסגרת פעולת הוועדה ועיקרי המלצותיה

מאז שאימצה המל"ג בשנת 2006 את המלצות ועדת גרוסמן (ר' לעיל), לא נעשתה בדיקה דומה של צרכי האקדמיה בארץ. יחד עם זאת, בתקופה זאת נוספו למערך ההשכלה הגבוהה שתי אוניברסיטאות מוכרות, ומספר הלומדים לתארים מתקדמים, והמבקשים ללמוד לתארים כאלה, עלה בצורה משמעותית. בתואר שני עלה מספר הסטודנטים מכ-41,795 בתשס"ו לכ-68,885 בתשפ"א, עליה של כ-65%, כשמרבית הגידול חל בנתוני הלומדים במכללות האקדמיות לרבות המכללות לחינוך. בתואר השלישי היה גידול של 20% באותן שנים, מ-9,835 ל-11,860.

כמפורט לעיל, הוועדה לא התבקשה בכתב המינוי לבדוק את הצורך באוניברסיטה נוספת בכלל ובגליל בפרט, ולכן היא לא דנה בהיבט הזה. הוועדה התבקשה להציע, תוך פרק זמן קצר, המלצות למיקום ולמודל האופטימליים להקמת אוניברסיטה בגליל.

התכנית להקים אוניברסיטה בגליל מכוונת להביא לצמצום הפער בין הפריפריה למרכז, מבחינה כלכלית וחברתית. צמצום מבוקש כזה יתבטא, מצד אחד, בהפיכת האזור לגורם משיכה לתעשיות מתקדמות, בהעלאת אחוז התעסוקה, שדרוג של אופי התעסוקה כמבוססת על מחקר טכנולוגי-מדעי מתוחכם והעלאת רמת החיים באופן כללי. מצד שני, ניצול המשאבים האנושיים המיוחדים לגליל כבסיס למחקר תרבותי וחברתי עשוי, בנוסף לתרומתו הייחודית למחקר, לחזק תודעת זהות מקומית ולצמצם את תופעת "בריחת המוחות" אל המרכז. יכולתה של אוניברסיטה למלא תפקידים אלה תלויה במעמדה האקדמי, מעמד שמדרך הטבע אינו נבנה ביום אחד. ככל שיתבסס מעמדה של האוניברסיטה בגליל כמוסד השכלה גבוהה ומחקר, ויוקרתה, ברמה לאומית ובינלאומית, תגדל, יגדל גם כוח המשיכה שלה לחוקרים וללומדים ואיתו גם מיצובו של הגליל כאזור מבוקש.

במסגרת זאת פעלה הוועדה, כאשר השיקולים המנחים אותה בבחינת חלופות שונות הם:

- נתוני פתיחה אקדמיים המאפשרים התפתחות של האוניברסיטה כמוסד השכלה גבוהה ולמחקר איכותי. להערכתנו, שיקול זה הוא ראשון בחשיבותו ומכריע.
- מעמדה של האוניברסיטה החדשה ביחס למכללות ולאוניברסיטאות בצפון הארץ.
- מיקום גיאוגרפי שישרת את המטרות הכלכליות והחברתיות המבוקשות.
- היתכנות מבחינת קיום של תשתיות מוסדיות מתאימות.

לאור שיקולים אלה בדקה הוועדה את המוסדות להשכלה גבוהה הקיימים בגליל, ואת המודלים האפשריים שהונחו בפניה (ראו פירוט בהמשך). מוסדות אלו מכוונים כיום למלא את תפקידם כמכללות, תפקיד שאותו הם ממלאים בהצלחה רבה, וממילא אין אחד מהם שיכול בין לילה לשנות כיוון ולהפוך לאוניברסיטה. לפיכך ביקשה הוועדה מודל שבו ייעשה

שימוש מיטבי בנתוני פתיחה קיימים כבסיס שעליו תוכל, בהכנה מתאימה, להיבנות אוניברסיטה.

להערכתנו הצירוף של מכללת תל חי ומיג"ל מציע, מבחינת רמת המחקר וההוראה, התחומים הייחודיים ורוחב המצע, נתוני פתיחה אקדמיים עדיפים, והוא עשוי להבשיל, בתמיכה ובהכנה המתאימות, לבניית אוניברסיטה שהגליל ומדינת ישראל יוכלו להתגאות בה. מבחינת המיקום הגיאוגרפי, הקמת האוניברסיטה באצבע הגליל היא-היא ההיענות לאתגר של קירוב הפריפריה למרכז. ואולם אותו מיקום מחייב גם שתקופת ההכנה האקדמית תלווה בהכנה של תשתיות מתאימות (תחבורה ומגורים) שיהפכו את תל חי לנגישה יותר לתושבי הגליל, וממילא לשאר חלקי הארץ. להערכתנו, השקעה אמיתית בשילוב של הכנה אקדמית ותשתיתית היא תנאי מוקדם להקמת האוניברסיטה ולהצלחתה. הוועדה מבקשת גם להדגיש כי המלצותיה אינן אלא צעד ראשון והתוויית כיוון. הקמת האוניברסיטה תדרוש בדיקת עומק של הנהלת המכללה, בשיתוף עם ועדת היגוי להקמה חיצונית מיומנת, שתכלול תכנון תחומי הפעילות של האוניברסיטה העתידית, באופן שלא ייפגעו ממנה המכללות האחרות, אוניברסיטת חיפה והטכניון; זיהוי תחומי פעילות ייחודיים שיהפכו את המיקום בגליל ליתרון; שיתופי פעולה אפשריים עם מוסדות שונים בגליל; שיתופי פעולה עם אוניברסיטאות אחרות, כמו למשל אוניברסיטת חיפה; וחשיבה מערכתית על מכלול התמיכה במחקר ובהשכלה גבוהה בארץ ועל האיזונים בין המוסדות המרכיבים אותו.

תמונת ההשכלה הגבוהה במחוז צפון ונתונים נוספים

כחלק מעבודת הוועדה נתבקש אגף תכנון ומידע להכין סקירת רקע ונתונים לגבי שש המכללות האקדמיות הפועלות בצפון: המכללה האקדמית תל חי, המכללה האקדמית עמק יזרעאל, בראודה – המכללה האקדמית להנדסה בכרמיאל, המכללה האקדמית צפת, המכללה האקדמית גליל מערבי והמכללה האקדמית כנרת. עבודת המיפוי כללה רקע כללי לגבי כל מכללה, תחומי הלימוד ותכניות הלימודים במכללה, מגמות רב שנתיות של הסטודנטים הלומדים במכללה ופילוח שלהם לפי תכניות לימודים, נתוני הסגל האקדמי במכללה לפי דרגה, גיל ותחום לימודים ותיאור הסגל המנהלי במכללה ולבסוף נתונים מרוכזים לגבי הפיתוח הפיזי של המכללה (ראו את המיפוי המלא בנספח 8). להלן נתונים כלליים של מערכת ההשכלה הגבוהה בצפון ונתונים נוספים שהוצגו לחברי הוועדה.

<u>נתוני ההשכלה הגבוהה במחוז צפון</u>

בשנת הלימודים תשפ"א למדו בישראל מספר כולל של כ-287,660 סטודנטים ב-58 מוסדות להשכלה גבוהה, מהם 208,460 למדו לתואר ראשון ו-66,390 לתואר שני. כ-48,670 סטודנטים נוספים למדו בקורסים של האוניברסיטה הפתוחה, 46,170 למדו בקורסים לתואר ראשון. מספר הסטודנטים שלמדו בשש המכללות האקדמיות בצפון בתשפ"א עמד על 19,860, רובם - 18,322 למדו לתואר ראשון ו-1,540 לתואר שני.

שש המכללות האקדמיות בצפון הוקמו במהלך שנות התשעים כחלק ממדיניות ות"ת ומל"ג להנגיש השכלה גבוהה גם באזורי הפריפריה וגם כמענה לביקוש ללימודים אקדמיים, שהלך וגדל באותן שנים ולא יכול היה לקבל מענה באוניברסיטאות בלבד. למעט בראודה, חמש המכללות החלו לפעול כמסלולים אקדמיים באחריות של האוניברסיטאות בר אילן, חיפה, תל אביב והעברית ובמהלך השנים האחרונות, בהכוונה של ות"ת ומל"ג הלכו והצטמצמו מסלולים אלו והפכו לפעול כתכניות עצמאיות של המכללות. היום כל המכללות עצמאיות לחלוטין. בראיה רב שנתית, אם בתחילת שנות התשעים מספרם של הלומדים במכללות אלו הסתכם בכמה מאות בודדות, תוך עשור (שנת תש"ס - 2000) הגיע מספר הלומדים בהן ל-6,700 שהם כ-5% מכלל הלומדים לתואר ראשון, וכעבור עשור נוסף עלה חלקם לכ-9% בדומה לחלקם היום.

ביטוי מובהק לתפקידן של המכללות בהנגשת ההשכלה הגבוהה למחוז צפון הוא חלקם של הסטודנטים הערבים הלומדים בהן; 43% מכלל הסטודנטים הלומדים לתואר ראשון בשש המכללות הללו בתשפ"א הם בני החברה הערבית, שרבים מהם הם דור ראשון בהשכלה גבוהה, לעומת כ-18% בקרב הלומדים לתואר ראשון בכלל המערכת. במכללות כנרת וצפת חלקם של הסטודנטים לתואר ראשון מהחברה הערבית גבוה במיוחד והגיע לכשני שליש,

במכללת גליל מערבי עמד חלקם על 47%, במכללת עמק יזרעאל - 40%, במכללת בראודה - 30% ובתל חי - 24%.

בחינת מצבת הסטודנטים במכללות הגליל (ר' טבלה 1, בהמשך) מצביעה על כך ששתי המכללות הגדולות ביותר בצפון הן תל חי ועמק יזרעאל: בתל חי למדו בתשפ"א 4,675 סטודנטים (מהם 715 לתואר שני), והיא גדלה מאוד בשנה האחרונה בזכות איחודה עם המכללה לחינוך אוהלו, אשר הוסיפה לה 730 סטודנטים. מכללת עמק יזרעאל היא השנייה בגודלה עם 4,190 סטודנטים (475 לתואר שני) וארבע המכללות הנוספות נעות בין 3,200-2,300 סטודנטים (שבהן אחוז הלומדים לתואר שני נע בין 1.3%-4.4%). בהסתכלות תחומית נראה כי תחומי הלימוד הרווחים ביותר לתואר ראשון במכללות אלו הם מדעי הרוח והחברה, למעט בראודה שבה כל הסטודנטים לומדים את תחומי המדעים וההנדסות. בכל המכללות מלבד בראודה מתקיימות תכניות לימודים רב תחומיים לתואר ראשון; במכללות עמק יזרעאל, צפת וגליל מערבי חלקם של הסטודנטים שלמדו תכניות רב תחומיות הגיע לכ-60%, אך גם במכללות כנרת ותל חי חלקם גבוה מאוד (48% ו-31% בהתאמה). תכניות אלה הוצעו במכללות האקדמיות בתחילת דרכן במסגרת המסלולים האקדמיים באחריות אוניברסיטאית, ובשנים האחרונות הגבילה ות"ת את מספר הלומדים בהן מתוך מחשבה כי לבוגרי התכניות הכלליות קשה להשתלב בשוק התעסוקה וכיוונה את המכללות לתחומי לימוד ממוקדים יותר. למעט בבראודה, תחומי מדעים וההנדסות נלמדים בהיקף נרחב גם בתל חי ובכנרת – כ-30% מהסטודנטים למדו לתכניות בתחומים אלו.

טבלה 1: נתוני סטודנטים במכללות האקדמיות בצפון, תשפ"א

לפי מוסד ותחום לימודים

תחום לימודים	סה"כ	תל חי	עמק יזרעאל	בראודה	צפת	גליל מערבי	כנרת
סה"כ סטודנטים	**19,864**	**4,675**	**4,186**	**3,230**	**2,798**	**2,680**	**2,295**
תואר ראשון – סה"כ	**18,322**	***3,960***	***3,711***	***3,093***	***2,761***	***2,604***	***2,193***
מזה: מדעי הרוח והחברה	**7,715**	1,211	2,148	-	1,735	1,563	1,058
חינוך	**1,731**	1,122	32	-	-	397	180
מנהל עסקים	**1,723**	258	507	-	-	644	314
משפטים	**192**	-	-	-	192	-	-
מקצועות ע"ר	**1,723**	214	747	-	762	-	-
מדעים והנדסות	**5,238**	1,155	277	3,093	72	-	641
תואר שני – סה"כ	**1,542**	***715***	***475***	***137***	***37***	***76***	***102***
מזה: מדעי הרוח והחברה	**427**	255	66	-	-	27	79
חינוך	**353**	232	89	-	-	32	-
מנהל עסקים	**333**	17	276	-	-	17	23
מקצועות ע"ר	**210**	129	44	-	37	-	-
מדעים והנדסות	**219**	82	-	137	-	-	-

תחומי לימוד נוספים הנלמדים במכללות אלו בהיקף גבוה הם מקצועות עזר רפואי בעמק יזרעאל ובצפת, תכניות במנהל עסקים בגליל מערבי, עמק יזרעאל וכנרת ולימודי חינוך והכשרה להוראה בתל חי ובגליל מערבי.

תכניות הלימודים לתואר שני במכללות הצפון החלו להתפתח לפני כעשור, ומספר הסטודנטים בהן הלך והאמיר עד שהגיע ל-1,540 בתשפ"א. כיום נלמדות במכללות הצפון כארבעים תכניות לימודים לתואר שני, כשמונה מהן מוצעות עם תזה, אך רק במכללת תל חי ובעמק יזרעאל ישנם כבר בוגרי תואר שני מחקרי; בתל חי סיימו בשנים האחרונות 74 סה"כ בביוטכנולוגיה ו-5 במדעי התזונה ובעמק יזרעאל 9 סיימו בשנתיים האחרונות את התואר המחקרי בתחומי מדעי החברה ומנהל עסקים.

אחת השאלות שעלתה בדיוני הוועדה הייתה מה היקף המעבר של סטודנטים שלמדו תואר ראשון במכללות בצפון ועברו ללמוד תכניות לתואר שני באוניברסיטאות. כמענה לשאלה זו, נערך עיבוד מיוחד של צוות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ובו נעשה מעקב אחר שלושה מחזורים של בוגרים שסיימו את לימודי התואר הראשון שלהם במכללות האקדמיות בשנים תש"ע, תשע"ג ותשע"ו ונבדקה את מידת השתלבותם בלימודי תואר שני בכלל והמוסדות שבהם השתלבו, בפרט, בחמש השנים הבאות לאחר שנת סיום התואר. ראשית, הממצאים מראים כי חלקם של הבוגרים שסיימו את לימודי התואר הראשון שלהם בשש המכללות האקדמיות בצפון והמשיכו ללימודי תואר שני בשלוש השנים שנבדקו, גבוה יותר מחלקם של בוגרי התואר הראשון בכלל המכללות. מתוך כ-3,270 שקיבלו תואר ראשון במכללות האקדמיות בצפון בתשע"ו, 25% המשיכו ללימודי תואר שני (כ-800 סטודנטים) לעומת שיעור של 22% בכלל המכללות האקדמיות (4,560 מתוך 20,600). שנית, אם נתמקד בבוגרי התואר הראשון במכללות הצפון נראה כי עם הזמן הלך וירד חלקם של אלו שהמשיכו ללימודי תואר שני באוניברסיטאות (בתש"ע – 74%, בתשע"ג – 70% ובתשע"ו – 59%), ובהתאמה עלה חלקם של הבוגרים שהמשיכו ללימודי תואר שני במכללות האקדמיות (בתש"ע – 26%, בתשע"ג – 30% ובתשע"ו – 41%), כנראה בזכות הגידול בהיצע התכניות לתואר שני במכללות (ר' תרשים 1). יש לציין כי חלקם של בוגרי התואר הראשון בכלל המכללות האקדמיות שהמשיכו ללימודי תואר שני באוניברסיטאות היה נמוך יותר בשנים אלה (בתש"ע – 59%, בתשע"ג – 57% ובתשע"ו – 49%), ובהתאמה חלקם של הבוגרים שהמשיכו ללמוד במכללות היה גבוה יותר (בתש"ע – 41%, בתשע"ג – 43% ובתשע"ו – 51%).

מתוך 800 בוגרי תואר ראשון שסיימו לימודיהם במכללות הצפון בתשע"ו והמשיכו ללימודי תואר שני, 205 למדו באוניברסיטת חיפה (26%), מעטים המשיכו ללימודי תואר שני בטכניון (2%), כ-250 למדו באוניברסיטאות אחרות (31%) ו-330 המשיכו ללמוד תואר שני במכללות האקדמיות (41%).

תרשים 1: המשך לימודים לתואר שני של מקבלי תואר ראשון במכללות האקדמיות בצפון בחמש השנים לאחר סיום התואר

לפי שנת סיום לימודים וסוג מוסד שבו המשיכו לתואר שני

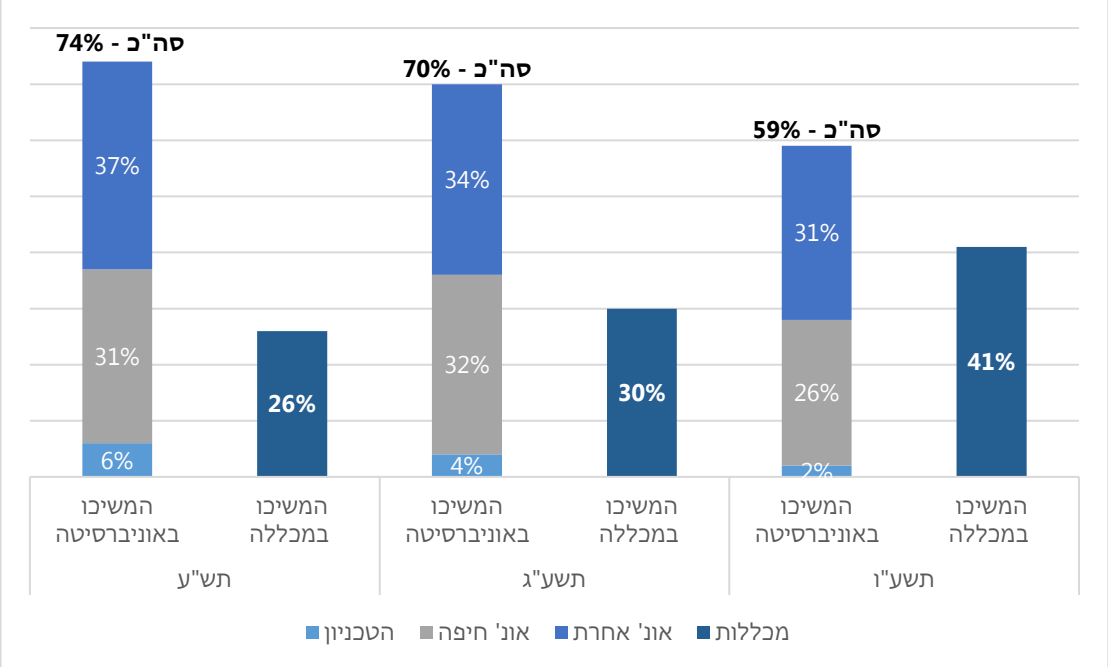

<u>נתוני זכאות לבגרות והשתלבות באקדמיה במחוז צפון</u>

על מנת לבחון את פוטנציאל הכניסה למערכת ההשכלה הגבוהה בצפון, הוצגו לחברי הוועדה נתונים לגבי תלמידי י"ב העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות בצפון בהשוואה למצב הכללי באוכלוסייה. מספר תלמידי י"ב שלמדו בכלל התיכונים במדינה ב-2020 עמד על 124,630, מהם 85,560 היו זכאים לתעודת בגרות (70%) ו-71,640 עמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות, שהם 57% מכלל תלמידי י"ב[1]. מצב דומה נראה במחוז צפון; כלל תלמידי י"ב במחוז עמד על 24,180, מהם 17,690 היו זכאים לתעודת בגרות (73%) ו-13,885 עמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות, שהם גם 57% מתוך כלל תלמידי י"ב בצפון.

ואולם, חשוב לראות כמה נכנסו הלכה למעשה למערכת ההשכלה הגבוהה בצפון לעומת הנתונים הארציים. מעיבוד שערכה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שעקב אחר מסיימי תיכון בתשע"ב ובדק כמה מהם השתלבו בהשכלה גבוהה במהלך שמונה שנים עד תש"ף, הנתונים בצפון אינם שונים בהרבה מהנתונים בכלל האוכלוסייה. אם מתוך 97,490 מסיימי תיכון בכל הארץ ב-2012 42,895 השתלבו במוסדות להשכלה גבוהה במהלך שמונה השנים הבאות, שהם 44%, הרי שמתוך 19,605 שסיימו תיכון בצפון, 8,040 השתלבו במוסדות

[1] דרישות הסף לכניסה לאוניברסיטאות מוגדרות כזכאות לבגרות וגם עובר ומעלה במבחן בגרות במתמטיקה 3 יח"ל ובאנגלית 4 יח"ל.

להשכלה גבוהה , שהם 41%. שיעורי הכניסה של מסיימי תיכון במחוז צפון לפי סוג מוסד היו: באוניברסיטאות – 14%, מכללות אקדמיות – 15%, מכללות אקדמיות לחינוך – 7% והאוניברסיטה הפתוחה – 5%, שיעורים דומים ניתן לראות גם ברמה הארצית.

מיפוי הסטודנטים במחוז צפון לפי תחום ומוסד לימודים

על מנת להשלים את התמונה של פוטנציאל הלימודים להשכלה גבוהה בצפון, נסתכל על הסטודנטים המתגוררים במחוז צפון בכמה היבטים. ראשית, בתש"ף למדו לתואר ראשון כ-36,000 סטודנטים שגרו במחוז צפון[2] שהם 18% מכלל הסטודנטים שלמדו לתואר ראשון בשנה זו, לעומת כ-34,700 בתשע"ה. מדובר בעליה של כ-1,300 סטודנטים בחמש שנים, שמהוים שיעור גידול של כ-4%, לעומת שיעור גידול של כ-10% בבני השנתון הרלוונטי לתואר ראשון (בגילאי 20-29).

כ-40% מהסטודנטים שגרו במחוז צפון בתש"ף למדו במוסדות לימוד בצפון, 26% נוספים למדו במחוז חיפה והיתר במוסדות לימוד ביתר חלקי הארץ. בין השנים תשע"ה לתש"ף ניתן לראות עליה בחלקם של הסטודנטים שהתגוררו בצפון ושלמדו במוסדות לימוד באזור מגוריהם, עליה שנובעת הן מהרחבת היצע תכניות הלימודים במכללות בצפון והן מעליה טבעית במספר הסטודנטים בתכניות הקיימות. בהתאם, נראית ירידה בחלקם של הסטודנטים המתגוררים בצפון ולומדים במחוז חיפה בשנים אלו מ-30% ל-26%. בתרשים 2 נראה את התפלגות הסטודנטים המתגוררים בצפון לפי תואר ומחוז הלימודים שלהם בתשע"ה ובתש"ף.

מספר הסטודנטים שהתגוררו בצפון ולמדו לתואר שני בתש"ף עמד על 10,150 שהם 17% מכלל הסטודנטים לתואר שני בארץ בשנה זו. בתשע"ה עמד מספרם על 8,400 – עליה משמעותית של כ-17% בתקופה זו בהשוואה לעליה של כ-9% בכלל הסטודנטים לתואר שני בארץ. 12% בלבד מהסטודנטים הלומדים לתואר שני המתגוררים בצפון בתש"ף למדו במוסדות לימוד בצפון, ועוד כ-49% מהם למדו במוסדות לימוד בחיפה. גם כאן אנו רואים עליה במספרם ובחלקם של הסטודנטים המתגוררים ולומדים במחוז צפון בשנים תשע"ה-תש"ף, מ-730 ל-1,167 ובאחוזים מ-9% ל-12%, עליה הנובעת גם פה מהתפתחות התכניות לתואר שני במכללות באזור הצפון, ובהתאמה ירידה בסטודנטים שלמדו במחוז חיפה. בתש"ף הגיע מספר הסטודנטים לתואר שלישי שהתגוררו במחוז צפון לכ-1,200, 55% מהם למדו באוניברסיטאות בחיפה וכ-45% ביתר חלקי הארץ.

[2] מחוז המגורים של הסטודנטים בזמן הלימודים או המעודכן ביותר לפי מרשם התושבים. נתונים אלו אינם כוללים את הלומדים באוניברסיטה הפתוחה.

תרשים 2: נתוני סטודנטים המתגוררים במחוז צפון, תשע"ה, תש"ף
לפי תואר ומחוז לימודים

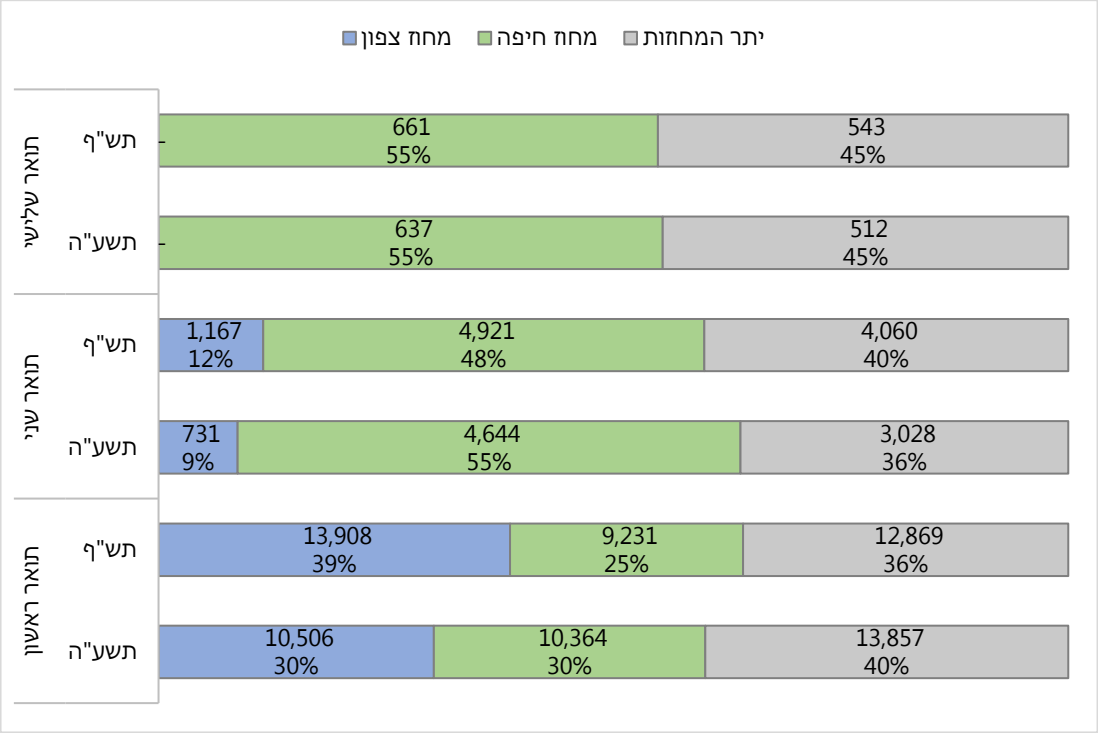

כדי לדעת באיזו מידה מוסדות הלימוד בצפון נותנים מענה לביקוש של אוכלוסיית הצפון, ביקשנו מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עיבוד מיוחד הממפה את הסטודנטים המתגוררים בצפון לפי תחומי הלימוד ומוסדות הלימוד. תרשים 3 מציג את התפלגות תחומי הלימוד של הסטודנטים לתואר ראשון המתגוררים בצפון בתשפ"א.

ניתן לראות כי מתוך 45,010 סטודנטים לתואר ראשון שהתגוררו בצפון[3] כרבע למדו תכניות לימוד בתחום מדעי החברה, 17% נוספים למדו לימודי הנדסה ואדריכלות, 15% חינוך והכשרה להוראה ויתר הסטודנטים למדו תכניות בתחומים אחרים.

מיפוי של הסטודנטים לתואר ראשון המתגוררים בצפון לפי תחומי הלימוד ומוסדות הלימוד נראה בתרשים 4. נציין כי העיבוד הזה כולל את נתוני הסטודנטים שלמדו באוניברסיטה הפתוחה, ועל פי הנתונים, שנראה בהמשך, מוסד הלימודים הזה הוא גורם משמעותי במתן המענה להשכלה הגבוהה בצפון.

[3] נתונים אלו כוללים את הסטודנטים שלמדו באוניברסיטה הפתוחה.

תרשים 3: נתוני סטודנטים לתואר ראשון המתגוררים במחוז צפון, תשפ"א
לפי תחום לימודים

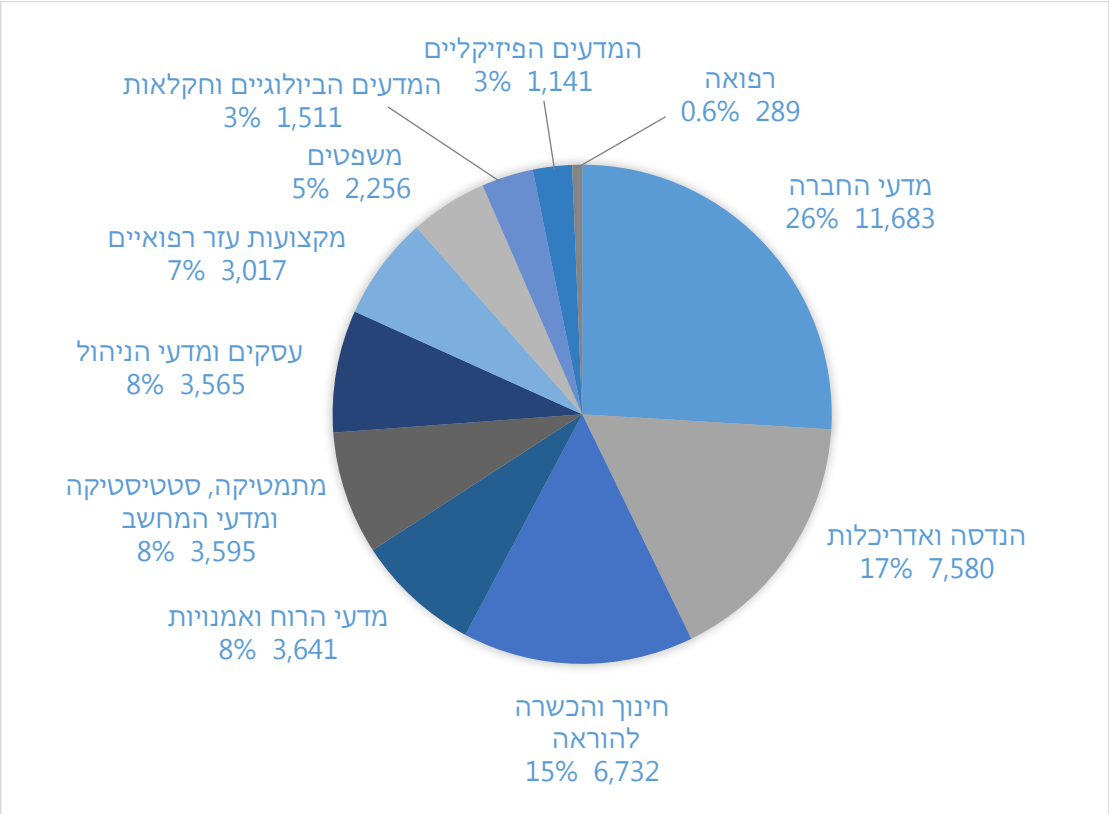

מתוך 45,010 הסטודנטים הגרים בצפון: 13,350 למדו במכללות האקדמיות בצפון (30%), 3,630 למדו באוניברסיטת חיפה (8%), 3,125 בטכניון (9%), 6,490 למדו באוניברסיטה הפתוחה (14%) והיתר – 18,415 ביתר מוסדות הלימוד בארץ (41%)[4]. בחינה משולבת של הסטודנטים המתגוררים בצפון לפי תחומי לימוד ומוסדות לימוד מראה את הדברים הבאים:

- <u>מדעי החברה:</u> מרבית הסטודנטים בתחום זה לומדים במוסדות בצפון ובחיפה: 45% במכללות האקדמיות בצפון (5,310 סטודנטים) ו-7% מהסטודנטים לומדים את התחום באוניברסיטת חיפה (790). 33.5% סטודנטים נוספים לומדים את התחום באוניברסיטה הפתוחה (כ-3,915 סטודנטים) ו-14% ביתר המוסדות בארץ (1,670).
- <u>מקצועות עזר רפואיים</u>: גם בתחום זה מרבית הסטודנטים לומדים במוסדות לימוד בצפון: 41% במכללות הצפון (1,250 סטודנטים) ו-17% באוניברסיטת חיפה (790 סטודנטים).
- <u>עסקים ומדעי הניהול:</u> 41% מהסטודנטים לתואר ראשון לומדים תחום זה במכללות הצפון (1,470 סטודנטים) וכ-60% לומדים במוסדות לימוד ביתר חלקי הארץ (2,100 סטודנטים).

[4] לרבות המכללות האקדמיות לחינוך בכל הארץ.

- <u>לימודי הנדסה ואדריכלות:</u> 60% מסטודנטים המתגוררים בצפון ולומדים תחום זה מקבלים מענה מהמוסדות באזור: 30% לומדים אותו בטכניון (כ-2,250 סטודנטים) ו-30% במכללות בצפון: 24% מהסטודנטים בבראודה (כ-1,810 סטודנטים) ו-6% בכנרת (כ-480 סטודנטים) ו-40% נוספים למדו את התחום במוסדות אחרים בארץ (2,990 סטודנטים).
- <u>המדעים הביולוגיים:</u> 30% לומדים תחום זה במכללת תל חי (422 סטודנטים), 12% נוספים באוניברסיטת חיפה (175 סטודנטים) ומחציתם לומדים במוסדות הלימוד ביתר חלקי הארץ (756 סטודנטים).
- <u>מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב:</u> ניתן לראות כי כמעט 60% מהסטודנטים הלומדים לתואר ראשון תכניות בתחום זה למדו אותן במכללות הצפון ובשתי האוניברסיטאות בחיפה (כ-2,120 סטודנטים).

תרשים 4: נתוני סטודנטים לתואר ראשון המתגוררים במחוז צפון, תשפ"א
לפי תחום לימודים ומוסד הלימודים

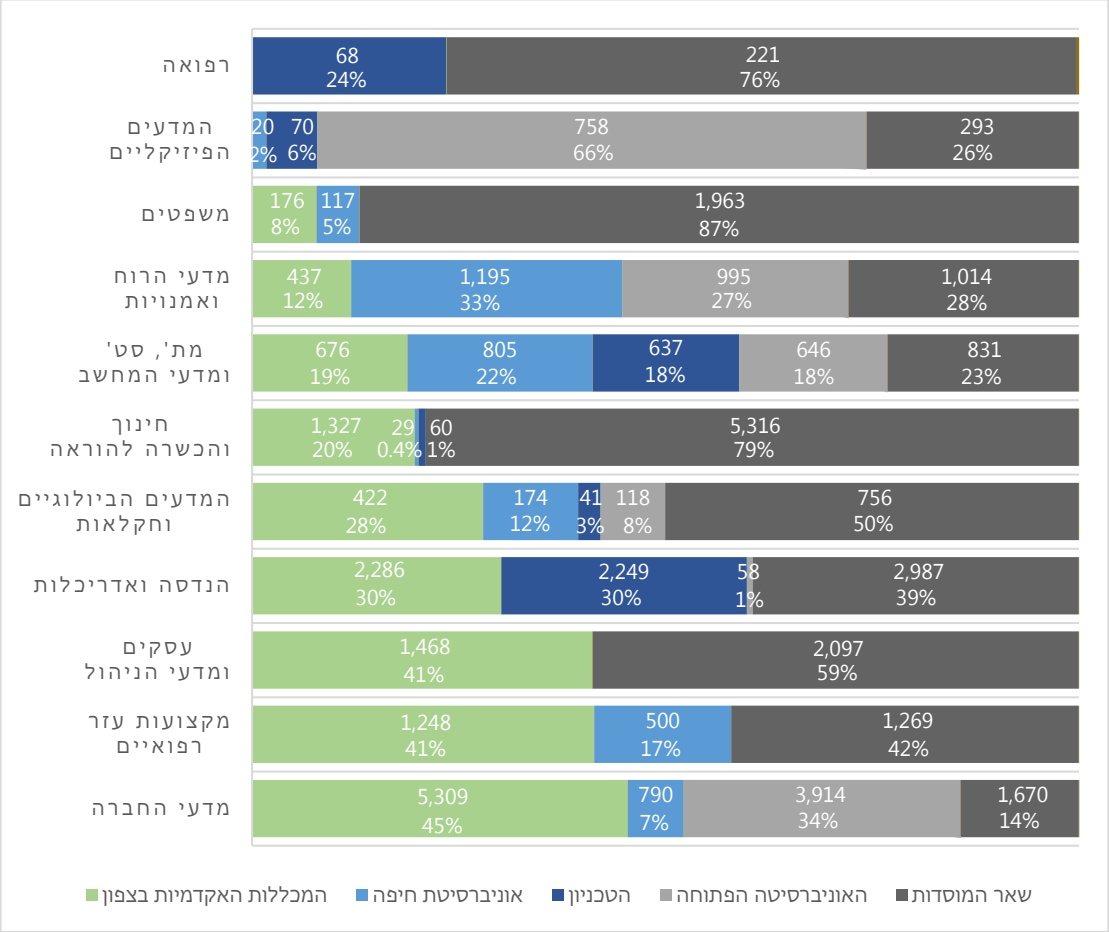

- המדעים הפיזיקליים: מעניין לראות כי שני שליש מהסטודנטים לתואר ראשון הלומדים תכניות לימודים בתחומים הפיזיקליים לומדים אותן באוניברסיטה הפתוחה (760 סטודנטים) ו-26% ביתר המוסדות בארץ (290 סטודנטים).
- משפטים: 8% מהלומדים לימודי משפטים למדו במכללת צפת (176 סטודנטים), 5% באוניברסיטת חיפה (117 סטודנטים) וכל יתר הסטודנטים המתגורים בצפון למדו תחום זה במוסדות לימוד אחרים בארץ (1,963 סטודנטים), רובם במכללות החוץ תקציביות.
- רפואה: כרבע מהסטודנטים שלמדו לימודי תואר ראשון ברפואה למדו בטכניון (68 סטודנטים) והשאר בפקולטות לרפואה ביתר חלקי הארץ (220 סטודנטים).

מבט על נתוני הסטודנטים לתואר שני המתגוררים בצפון מעלה תמונה שונה מבחינת תחומי הלימודים הנלמדים ומוסדות הלימוד שבהם הסטודנטים לומדים, בהשוואה לתואר הראשון. מתוך 11,800 סטודנטים לתואר שני שהתגוררו במחוז צפון 27% למדו תכניות בתחום החינוך וההכשרה להוראה, 24% למדו בתחום עסקים ומדעי הניהול, 14% למדו מדעי החברה ועוד 35% למדו תכניות לימוד בתחומים אחרים.

תרשים 5: נתוני סטודנטים לתואר שני מתגוררים במחוז צפון, תשפ"א
לפי תחום לימודים

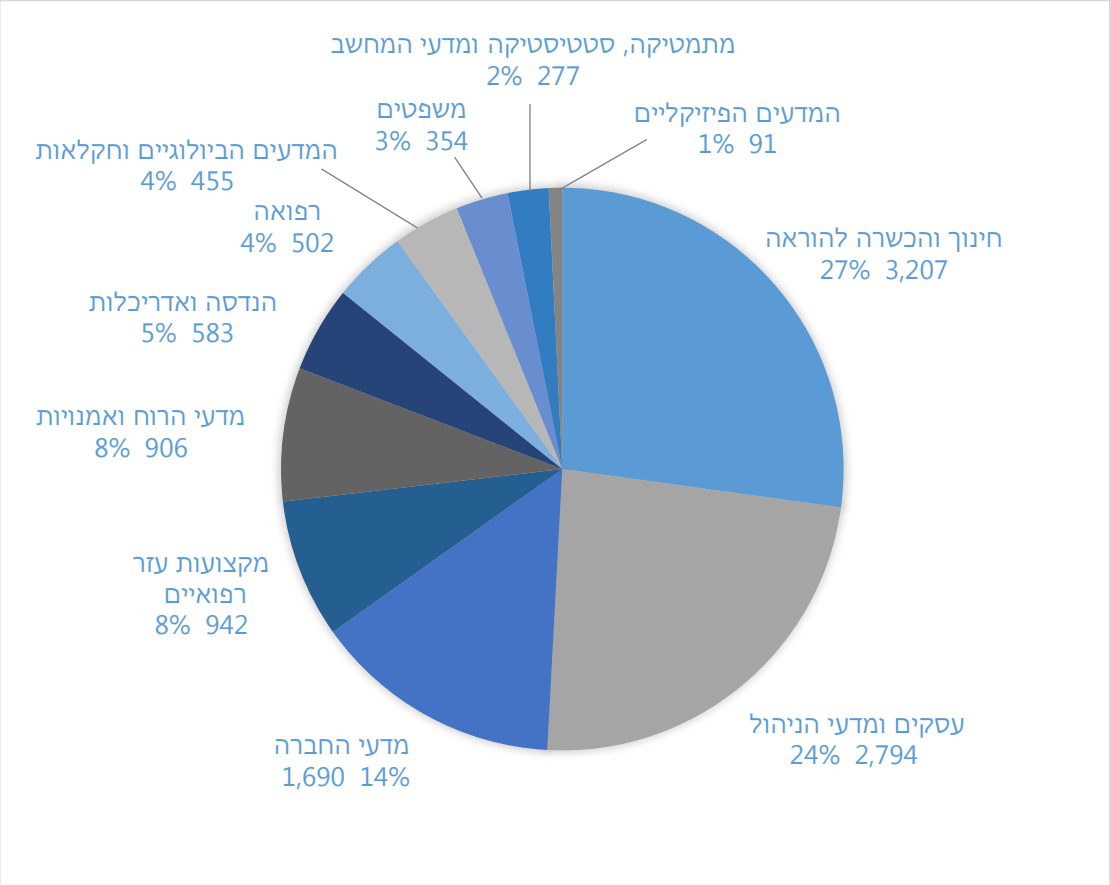

מיפוי של הסטודנטים לתואר שני המתגוררים בצפון לפי מוסד הלימודים ותחום הלימודים בתשפ"א ניתן לראות בתרשים מס' 6. נציין כי חלקם של הסטודנטים לתואר שני המתגוררים בצפון ולומדים באוניברסיטה הפתוחה נמוך בהרבה מחלקם בתואר הראשון ועמד על 3% בתשפ"א, בדומה לשיעור הכללי באוכלוסיית הסטודנטים.

- חלקם של הסטודנטים לתואר שני המתגוררים בצפון הלומדים את התחומים: מדעי החברה, מקצועות עזר רפואיים, מדעי הרוח והאמנויות, מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב ובמשפטים גבוה במיוחד באוניברסיטת חיפה, ונע בין 40% ל-62%.
- כשני שליש מהסטודנטים לתואר שני בהנדסה ואדריכלות המתגוררים בצפון לומדים בטכניון ו-12% נוספים במכללת בראודה.
- בתחומים עסקים ומדעי הניהול וחינוך והכשרה להוראה חלקם של הסטודנטים שלמדו במחוז צפון וחיפה, לרבות האוניברסיטה הפתוחה, הגיע ל-27% ו-29% בהתאמה. מרבית הסטודנטים שלמדו תכניות לתואר שני בתחום העסקים ומדעי הניהול למדו במכללות החוץ תקציביות רובם בקריה האקדמית אונו.

תרשים 6: נתוני סטודנטים לתואר שני המתגוררים במחוז צפון, תשפ"א
לפי תחום לימודים ומוסד הלימודים

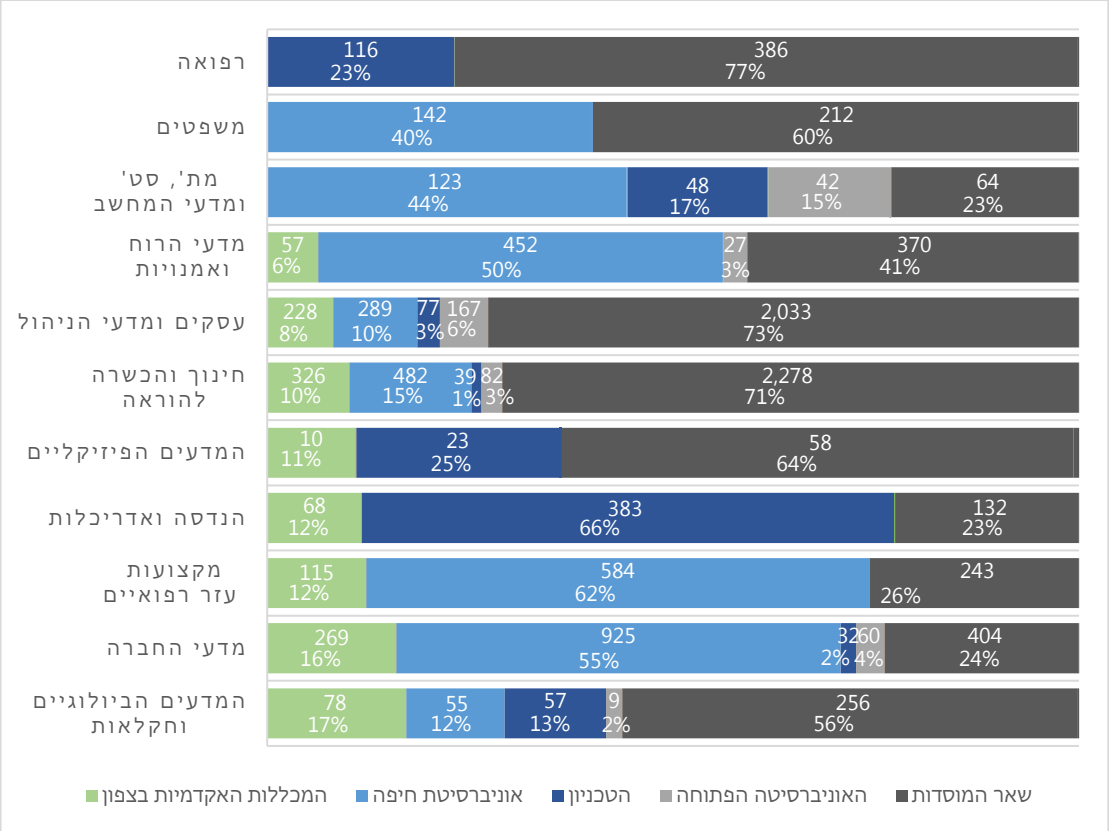

- לימודי תואר שני ברפואה למדו 23% בטכניון, 36% בפקולטה של בר אילן בצפת ו-41% הנותרים ביתר בתי הספר לרפואה בארץ.
- 44% מהסטודנטים שהתגוררו בצפון ולמדו תואר שני בתחומי המדעים הביולוגיים וחקלאות למדו במוסדות לימוד בצפון ובמחוז חיפה ו-56% מהם למדו במוסדות האחרים.

מהתפלגות הסטודנטים המתגוררים בצפון בין המוסדות השונים, הן לתואר הראשון הן לתואר השני, עולה שלאוניברסיטאות הצפון (חיפה והטכניון) מקום משמעותי בקליטת סטודנטים אלה. בשיקולים לתכנית ההקמה של האוניברסיטה בגליל יש להביא בחשבון פגיעה אפשרית במוסדות צפוניים אלה, שהיא מעבר לחשש הפגיעה במכללות.

עמדת המוסדות לגבי נושא הקמת אוניברסיטה בגליל

<u>עמדת המוסדות להשכלה גבוהה בצפון ומכון המחקר מיג"ל</u>

הוועדה, בהרכבה הקודם, פנתה לשש המכללות האקדמיות בצפון, למכון המחקר מיג"ל ולשתי האוניברסיטאות בחיפה וביקשה לקבל את עמדתם בנושא הקמת האוניברסיטה בגליל, ובכלל זה - האם הם רואים את עצמם כמעורבים בתהליך הקמת האוניברסיטה ואם כן כיצד. חומר זה עמד בפני הוועדה הנוכחית, ונידון כבר בישיבתה הראשונה. יתר על כן, במהלך עבודתה של הוועדה הנוכחית, בתאריכים 30 ו-31 במאי ערכו חברי הוועדה בליווי הצוות המקצועי של ות"ת ביקורים בשש המכללות האקדמיות בצפון ובמכון מיג"ל, ונפגשו עם הנהלות המוסדות. מטרת הביקורים הייתה להתרשם ישירות מעמדת המוסדות הללו לגבי התייחסותם ליוזמה של הקמת אוניברסיטה בגליל, ולבחון את פוטנציאל השתלבותם בה. במהלך הביקורים ביקשו חברי הוועדה לקבל הבהרות לגבי העמדות שהוצגו בניירות העמדה. להלן מפורטים עיקרי הנושאים שהציגו המוסדות הן בביקורים והן במסמכים השונים שנשלחו לחברי הוועדה לפני הביקורים במוסדות ולאחריהם.

- <u>עמדת המכללה האקדמית כנרת</u> – בנייר העמדה ששלחה המכללה, היא בירכה על הכוונה להקים אוניברסיטה בגליל, שתתרום רבות לפיתוח וקידום האקדמיה בישראל בכלל ובאזור הצפון בפרט. צוין כי שתי המכללות האקדמיות כנרת וצפת גיבשו והגישו לחברי הוועדה מודל להקמת אוניברסיטה בגליל שתלמד תארים מתקדמים בלבד ותתבסס בעיקר על בוגרי התואר הראשון של המכללות באזור. מודל זה יתואר בפירוט בהמשך.

המכללה ציינה בהתייחסותה את תחומי הלימוד הייחודיים הנלמדים בה בתחום ההנדסה, כגון, הנדסת איכות ואמינות, הנדסת אנרגיית גז ונפט והנדסת תעשיות מים ותחומי לימוד במדעי הרוח והחברה, כגון, לימודי ארץ ישראל, המחלקה לתיירות ולמלונאות ועוד. כמו כן, הדגישה המכללה כי בחזונה שני דגלים עיקריים: אקדמי וחברתי, שכן המכללה שואפת להוביל מצוינות בהוראה ובמחקר, בהכשרה יישומית לצד חדשנות ומיומנויות מתקדמות וכן מבקשת לתת מענה אקדמי לאוכלוסיות המקומיות באזור, לפתח ולחזק את שוק התעסוקה בארץ: *"שני דגלים חזוניים אלו – האקדמי והחברתי, המשיכו להיות לנו מגדלור בבחינת המודל המיטבי לאוניברסיטה בגליל תוך מתן מענה לפרופיל האוכלוסייה במרחב. מכללות הגליל היו ועודן גופים מקדמי פיתוח אקדמי ואזורי דרך קידום מחקר ומצוינות אקדמית, הנגשת השכלה גבוהה לתושבים במרחב (בחלקם דור ראשון באקדמיה).... נמשיך במגמה זו וביתר שאת לפעול בנתיב האוניברסיטאי המתוכנן."* המטרות האלה באות לידי ביטוי במכללה, בין היתר, על ידי

קבלה של סטודנטים מהחברה הערבית שלא היו מתקבלים למוסדות אחרים אלמלא התקבלו למכללת כנרת, ומרביתם לומדים תכניות במדעי הרוח והחברה.
בנוסף, המכללה פירטה את שיתוף הפעולה וקשרי אקדמיה-תעשייה ענפים שיש לה עם החברות בצפון, בין היתר באמצעות מרכז כנרת לחדשנות ויזמות בתחום האגרו-טק שפותח במכללה, התורמים לשילוב מיטבי של בוגרי המכללה בשוק התעסוקה.

- <u>עמדת המכללה האקדמית צפת</u> – כפי שיפורט בהמשך, המכללה הציעה בשיתוף עם מכללת כנרת להקים אוניברסיטה שיילמדו בה תארים מתקדמים בלבד ותהיה מבוססת על בוגרי התואר הראשון מהמכללות בגליל. המכללה פירטה בנייר העמדה ששלחה לחברי הוועדה את תכניות הלימוד הנלמדות בה, חלקן בתחום הבריאות, והיתר במדעי הרוח והחברה, משפטים ומנהל עסקים. בשנים הבאות, המכללה מתכננת להרחיב את תכניות הלימודים לתואר ראשון בתחום הבריאות וכן את תכניות הלימודים לתואר שני במגוון תחומי לימוד. המכללה ציינה את החשיבות של הפעילות הרב תחומית המתקיימת בה, שבאה לידי ביטוי בהתייחסות של הסגל החוקר לצרכים הרב תרבותיים באזור, וכן הדגישה את החשיבות לקדם את הפעילות המחקרית במכללה ולהרחיבה: *"מחקרים אשר מזהים את הצרכים של האוכלוסיות השונות ואשר בוחנים רבדים שונים לצורך חיזוק הדו-קיום מממשים את חזון המכללה לחברה טובה וחזקה יותר מבחינה חברתית, תרבותית וכלכלית".*

בנוסף, פירטה המכללה בנייר העמדה נושאים נוספים הקיימים במכללה ושאותם היא מעוניינת להרחיב ולקדם, כגון: שיתופי הפעולה של הסגל האקדמי עם מוסדות בריאות וכן קיום כנסים בינלאומיים שבהם הסגל משתתף, החיבור של המחקר היישומי במכללה עם התעשייה, פעילות מרכז החדשנות העוסק בתחום הבריאות ומעודד יזמות וחדשנות בקרב הסטודנטים ועוד.

<u>פירוט המודל המוצע על ידי מכללות כנרת וצפת</u> – המודל שהציגו שתי המכללות האקדמיות כנרת וצפת הוא פרי עבודתם של פרופ' חגית מסר ירון, סיו"ר מל"ג לשעבר וכיום יועצת לנושאים אקדמיים ועמית שטרייט, מנכ"ל האוניברסיטה הפתוחה לשעבר. בהמלצת שתי המכללות קיימה הוועדה דיון עם פרופ' מסר-ירון ומר שטרייט, שבו עלו היבטים שונים של המודל.
בבסיסו, מציע המודל להקים אוניברסיטה חדשה שתתמקד במחקר ותקיים תכניות לתארים מתקדמים בלבד, בהנחה שכיום, אין הצדקה להקים בגליל אוניברסיטה לתארים ראשונים, מאחר והמכללות בצפון כבר מקיימות תכניות לתואר ראשון. האוניברסיטה החדשה, על פי מודל זה תתבסס על בוגרי התואר הראשון במכללות

הקיימות בצפון, תקיים איתן קשר אקדמי ומחקרי, ובכך תימנע תחרות מיותרת בין המכללות והאוניברסיטה. תחומי הלימוד שילמדו באוניברסיטה יתמקדו בשלושה אשכולות בהתאם להיצע של התכניות לתואר שני המתקיימות היום במכללות: (1) מדעים והנדסה, (2) רווחת האדם וחינוך ו-(3) מדעי הניהול, רוח וחברה, ובהמשך, מוצע גם לשלב בה את הפקולטה לרפואה בצפת ולהרחיבה עם לימודי וטרינריה.

תכניות הלימודים לתואר שני שילמדו באוניברסיטה, על פי המודל, יהיו מחקריות בעיקרן, ובמידה ויצברו די בוגרים לתואר שני מחקרי, תהיה אפשרות לפתח לימודים לתואר שלישי. הסגל האקדמי, לפי המודל המוצע, מבוסס על סגל ליבתי מחקרי מהמכללות, שיהיה לו שיוך כפול לשני סוגי המוסדות. הקורסים שילמדו באוניברסיטה יתקיימו בעיקרם בקמפוסים של המכללות או באופן מקוון ואילו המחקר והסמינרים יתקיימו בקמפוס שבו תמוקם הנהלת האוניברסיטה.

לצורך הקמת האוניברסיטה, יהיה צורך לפתח תשתיות מנהלתיות, לרבות מבנה פיזי שבו יופעל מטה האוניברסיטה, וכן תשתיות אקדמיות ומחקריות. במודל יש התייחסות לאופן הרכבת ההנהלה של האוניברסיטה ולהקמת מועצה מייעצת שתורכב מהנהלות המכללות בצפון. בהתאם למודל: *"המודל מבסס אוניברסיטה מחקרית בסינרגיה וללא תחרות עם המכללות ותוך חיזוקן ושדרוגן. שיתוף זה בא לידי ביטוי הן בכח האדם האקדמי.... מתבסס על טובי הסטודנטים שהמכללות יכשירו, ובמחקר הוא מתבסס על המחקר הקיים במכללות מצד אחד ומחקר חדש בתחומים נוספים באוניברסיטה ותוך מתן אפשרות לשדרוג המחקר במכללות כתוצאה מהשילוב עם האוניברסיטה."*

- <u>עמדת המכללה האקדמית תל חי</u> – המכללה הצהירה כי היא רואה את עצמה בשלה להפוך לאוניברסיטה כבר בשנת הלימודים תשפ"ד, בהתבסס על יישום מתווה שפירטה בנייר העמדה שהתקבל ממנה: *"המכללה האקדמית תל חי בשלה להפוך ממכללה פורצת דרך לאוניברסיטת הגליל. אוניברסיטה זו תהיה מושתתת על אשכולות בין-תחומיים הכוללים הוראה, מחקר ושותפות עם הקהילה וענפי הכלכלה באזור."* המתווה שהמכללה מציעה כולל שיתוף פעולה מחקרי עם מכון המחקר מיג"ל המסונף אליה אקדמית כבר היום, אשר רבים מחוקריו משמשים כחברי סגל במכללה במדעי הטבע והחיים. השאיפות שהמכללה מבקשת להגשים בחזון הפיכתה לאוניברסיטה הן: מינוף האזור מבחינת החוסן החברתי והפיתוח האזורי, עיסוק במחקר הרלוונטי לאזור ומחובר לקהילה ולתעשייה, עידוד לשיתופי פעולה מקומיים ובינלאומיים, קידום הידע וההון האנושי, יזמות וחדשנות עם הקהילה והתעשייה המקומית ועוד. על פי המתווה המוצע, האוניברסיטה אמורה לקדם שיתוף פעולה מחקרי ואקדמי עם המכללות הקיימות

באזור, ומציינת לדוגמא, אפשרות לפתח תכניות מחקריות לתואר שני בשיתוף עם המכללות בראודה וכנרת.

במכללת תל חי ובמכון מיג"ל, על פי נייר העמדה, קיימת תשתית אקדמית ומחקרית ראויה וחזקה, עם ניסיון בהוראה ושילובן יוצר מרכז ידע לשיתוף פעולה אזורי, למעורבות חברתית ולקידום הקהילה המקומית. על פי המתווה שהמכללה מציעה, אבני היסוד של האוניברסיטה שתקום הן, כאמור, מחקר רב תחומי ושיתופי פעולה רחבים. בנוסף, מבנה האוניברסיטה יתבסס על אשכולות בינתחומיים שבכל אחד מהם שלושה מרכיבים: מחקר, הוראה והתנסות בקהילה ובתעשייה באזור. האשכולות המוצעים הם: (1) מדעים, הנדסה וקיימות – המבוסס על מחקר המתקיים במכללה, במכון מיג"ל ובמכוני מחקר נוספים, בדגש על תחומי האגריטק והפודטק (טכנולוגיות מזון), (2) חברה ורוח – הכולל היבטים חברתיים ורב תרבותיים המאפיינים את אזור הגליל לצד מחקר בתחום היסטוריה וארכיאולוגיה בישראל בכלל ובגליל בפרט ו-(3) חינוך והוראה – המתמקד בין היתר בפיתוח מיומנויות בתחום האוריינות הדיגיטלית ושימוש בממשקים טכנו-פדגוגיים ומרחבי למידה חדשניים.

- <u>מכון המחקר מיג"ל</u> – מיג"ל (מרכז ידע גליל עליון) הוא מכון מחקר עצמאי השייך למשרד המדע והטכנולוגיה המקיים פעילות מחקרית אקדמית בתחומים מדעיים וטכנולוגיים מגוונים, בהם מדעי הסביבה, ביוטכנולוגיה, בריאות, תזונה וחומרי טבע, מדעי הצמח וחקלאות. מכון מיג"ל הביע רצון עקרוני לקחת חלק באוניברסיטה בגליל שתהיה מבוססת על המכללה האקדמית תל חי והוא רואה בהקמת האוניברסיטה הזדמנות ליצור מרכז אקדמי-מדעי מתקדם שיתרום לפיתוח אקדמי וכלכלי באזור. מכון מיג"ל מסונף אקדמית לתל חי וכמעט כל החוקרים בו מלמדים במכללה בתחום הביוטכנולוגיה, והסטודנטים לתואר שני במכללה מבצעים את המחקר לעבודת התזה שלהם במעבדות מיג"ל. המכון מקיים קשרי אקדמיה עם גופים שונים כגון הפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית ומכון המחקר וולקני, ומקיים שיתופי פעולה עם גורמים מהתעשייה לגבי היבטים יישומיים של הפעילות המתקיימת במכון.

באמצעות קשרי האקדמיה שיש למכון מיג"ל עם מוסדות אקדמיים והקשר העמוק עם התעשייה, המכון שואף לתרום לפיתוח האזור, לקדם את ההון האנושי שבו ולעודד את החדשנות בתעשיות המקומיות. בראש מכון מיג"ל עומדת המועצה המדעית העליונה המפקחת על הפעילות המדעית והמחקרית במכון, קובעת את מדיניות המחקר ומפקחת על איכותו.

- <u>עמדת המכללה להנדסה בראודה</u> – בנייר העמדה שהמכללה שלחה היא הציעה מודל להקמת אוניברסיטה רב קמפוסית המבוססת על מכללת תל חי, מכון מיג"ל, מכללת בראודה והמכון לייצור מתקדם והפקולטה לרפואה בצפת. באמצעות הפיכתה לחלק מהאוניברסיטה, המכללה מאמינה כי בתהליך זה יתעצם כוחה בחיזוק החינוך ההנדסי בישראל ובקידום קשרי אקדמיה-תעשיה בצפון, בין היתר באמצעות התפתחות מכוני מחקר בנושאים טכנולוגיים ופיתוח תעשיית הזנק שתתבסס עליהם. על פי נייר העמדה ששלחה המכללה *"אוניברסיטת הגליל תהווה אבן פינה באקוסיסטם האזורי ותמנף יתרונות הנובעים ממיקומה הגיאוגרפי; כך למשל תשקוד האוניברסיטה על מחקר יישומי, הניזון מסביבתה וקשריה עם התעשייה, החקלאות וגורמים נוספים בצפון."*
המכללה מציעה כי בשנים הראשונות הקמפוס בכרמיאל ישמש כפקולטה להנדסה של האוניברסיטה, ובתל חי ימשיכו להתקיים תכניות הלימודים הנלמדות היום, ובהמשך יפותחו תכניות לימודים בינתחומיות חוצות קמפוסים. בעתיד כל קמפוס יתמקד בתחומי לימוד מסוימים: הפקולטה להנדסות ומדעים – בכרמיאל, הפקולטות למדעי הטבע ולמדעי הרוח והחברה – בתל חי והפקולטה לרפואה – תישאר בצפת. הפעילות המחקרית, לעומת זאת, תחצה קמפוסים. המכללה שואפת להרחיב את תחומי הדעת שילמדו באוניברסיטה בעתיד, על מנת לתת מענה לכלל הצרכים של האוכלוסייה בצפון, לרבות תכניות בינתחומיות וכן על מנת להעניק עוגן תרבותי אינטלקטואלי לאזור הגליל. בדיון שקיימה הוועדה עם הנהלת המכללה, נאמר כי המכללה מעוניינת להיכנס לתהליך הקמת האוניברסיטה כבר בשלביה הראשונים, כפי שתואר בנייר העמדה המקורי. יחד עם זאת, בשל הקשיים הכרוכים, בדרך כלל בתהליך מורכב (וארוך) של מיזוג בין שני גופים, המכללה מעוניינת להשתלב באוניברסיטה גם בשלב השני של הקמתה, באופן שיקדם את מטרותיה ותכניותיה כפי שפורטו במסמך העמדה ונידונו בפגישה עם הוועדה.

- <u>עמדת המכללה האקדמית גליל מערבי</u> – בנייר העמדה של המכללה היא הציעה להקים שתי אוניברסיטאות, אחת בעכו המבוססת על מכללת גליל מערבי והשנייה המבוססת על מכללת תל חי. המכללה מאמינה כי קיום שתי אוניברסיטאות עצמאיות ונפרדות יביא תרומה כלכלית וחברתית לפיתוח של אזור הגליל, הן המזרחי והן המערבי, וכי למודל כזה יתרונות רבים לעומת מודל אחר של אוניברסיטה אחת רב קמפוסית, כמו היכולת למשוך כוח אדם וסגל איכותי להוראה ומחקר באוניברסיטה. המכללה מציעה שתחומי הלימוד באוניברסיטאות יתבססו על תכניות הלימודים הנלמדות כיום בשתי המכללות גליל מערבי ותל חי, ובהדרגה לפתח תחומי לימוד חדשים. נאמר כי יתרון נוסף שיש למודל כזה הוא שניתן להתבסס על התשתיות הקיימות של המבנים, הכיתות,

המעבדות ויתר השטחים הפיזיים של המכללות היום, ובהמשך, עם הגדלת נפח ההוראה והמחקר באוניברסיטאות, לתכנן את הרחבת התשתיות הפיזיות וקליטת הסגל בהתאם.

השאיפות שהמכללה רואה באמצעות הפיכתה לאוניברסיטה הן, בין היתר, להגדיל את נפח הפעילות המחקרית שבה, לרבות מחקר בינלאומי, להציע תכניות לתואר שלישי במגוון תחומי לימוד, להמשיך ולעודד את המעורבות הציבורית והחברתית הן של אנשי הסגל והן של הסטודנטים ועוד.

המודל שהמכללה מציעה תומך בהכשרת הסטודנטים בתחומי ידע במדעי הרוח והחברה ועסקים ומדעי הניהול, כפי שקיים באוניברסיטאות הקיימות כבר בישראל, ובאמצעות זאת להגדיל את פוטנציאל התעסוקה של בוגרים אלו בשוק העבודה. על פי נייר העמדה שהתקבל מהמכללה *"...הקמת שתי אוניברסיטאות בגליל שישרתו את תושבי הגליל תשנה מן היסוד את הכנסת תושבי הצפון ובכך תוביל להקטנת פערים ניכרת בהשוואה לתושבי מרכז הארץ."*

- <u>עמדת המכללה האקדמית עמק יזרעאל</u> – בנייר העמדה שהגישה, ובמפגש, המכללה ציינה שהיא מעוניינת להמשיך לפעול כמכללה אקדמית, ולהוסיף ולהתפתח באיכות ההוראה והמחקר שבה, ולא לקחת חלק פעיל בייסוד האוניברסיטה החדשה. המכללה הדגישה את החזון שהיא מיישמת מאז היוסדה, בהנגשת ההשכלה הגבוהה לפריפריה ובתרומה לחברה במגוון היבטים, כגון, הוראה מותאמת ומעטפת תמיכה לאוכלוסיות המקומיות, סיוע פרטני וכלכלי וכן מעורבות חברתית בקהילות השונות באזורה. המכללה פותחת את שעריה בפני סטודנטים שרובם "דור ראשון להשכלה גבוהה" ובכך היא מאפשרת להם פתח למיצוי אישי ותעסוקתי לצד מוביליות חברתית משמעותית. בנייר העמדה של המכללה נאמר : *"אנו חפצים להישאר מכללה מובילה ואיתנה בתרומתה לקהילה בפריפריה, המנגישה השכלה איכותית לתושבי הישובים העירוניים סביבנו....וכן ליישובים הכפריים באזור העמקים...."*.

בנוסף, המכללה הביעה עמדה המציבה סימן שאלה לגבי התועלת בהקמת אוניברסיטה חדשה בגליל, בעיקר בשל החשש לפגיעה בקהל היעד של המכללות בגליל, וציינה כי היא תומכת בחיזוק המכללות הקיימות ובכך למלא את הייעוד של פיתוח הגליל.

בנוסף להתייחסויות של המכללות האקדמיות בגליל ומכון המחקר מיג"ל התקבלו גם התייחסויות לנושא הקמת אוניברסיטה בגליל משתי האוניברסיטאות בחיפה: הטכניון ואוניברסיטת חיפה:

- <u>עמדת הטכניון</u> – המוסד העלה חשש שהקמת אוניברסיטה המבוססת על המכללות הטכנולוגיות בגליל תגרום נזק משמעותי לאזור הגליל ולמדינת ישראל. המוסד מתייחס לשני תפקידים חשובים שאותם מכללות הגליל ממלאות; האחד, הנגשת הכשרה טכנולוגית לסטודנטים שאין באפשרותם להתקבל לתכניות בתחום זה לאוניברסיטאות, ובכך הן מכשירות כוח אדם מיומן שאחרת היו לומדים תכניות לימודים בעלי כושר השתכרות נמוך יותר. התפקיד השני הוא התמיכה של המכללות בתעשיה היצרנית בצפון וחשיפה הדדית של הסטודנטים והתעשיה באופן הדדי.

בנוסף לביטול תפקידן החיוני של המכללות בגליל, בשל ההיצע המוגבל של אנשי סגל בתחומים הטכנולוגיים והתחרות עליהם במוסדות הלימוד, לטענת המוסד, ייווצר מצב שלאוניברסיטה החדשה יגויס סגל ברמה לא מספיק טובה, מה שיחליש את האוניברסיטה: *"תוצאה אפשרית לכן היא חיסול המכללות על תפקידן החיוני והקמת אוניברסיטת מחקר חלשה שכדי להתחרות באוניברסיטאות המחקר האחרות תהיה מוכרחה לנטוש את המשימות החשובות של המכללות הטכנולוגיות"*.

- <u>עמדת אוניברסיטת חיפה</u> – על פי נייר העמדה ששלחה האוניברסיטה: *"הקמת אוניברסיטה נוספת בגליל תביא לפגיעה אנושה במיצובה של אוניברסיטת חיפה, תערער את מעמדה האקדמי ותפגע משמעותית באיתנותה הפיננסית בטווח הבינוני והארוך"*. ההנחה בבסיס נייר העמדה שנשלח היא שהאוניברסיטה שתקום תתבסס על מכללת תל חי, שבה נלמדים תחומי לימוד הנלמדים גם באוניברסיטת חיפה: חינוך והכשרה להוראה, לימודי סביבה, מדעי החברה, לימודים בתחום רווחה ובריאות, מדעי הרוח, המדעים הביולוגיים ועוד. האוניברסיטה חוששת מפני קניבליזם של קהל היעד באזור הצפון בתחומי הלימוד הנלמדים באוניברסיטה ובתחומי לימוד חדשים המצויים במגמת צמיחה במוסד, כגון, מדעי הים, מדעי המחשב, מערכות מידע ומדע הנתונים.

בנוסף לחשש לגבי ירידה צפויה במספר הסטודנטים, האוניברסיטה חוששת גם מפני תחרות על הסגל האקדמי והקושי בשימור הסגל במוסד, שיגדל במידה ותהיה חפיפה בין תחומי הלימוד בהוראה ובמחקר עם האוניברסיטה החדשה, ובהתאם לכך גם ירידה בהכנסות ממודל המחקר.

נוכח המצב, האוניברסיטה מציעה שני פתרונות: האחד, הקמת אוניברסיטה חדשה שתתבסס על אוניברסיטת חיפה והמכללות האקדמיות יהיו שלוחותיה, והשני, הקמת אוניברסיטה חדשה שתחומי הלימוד בה יהיו שונים מאלו הנלמדים באוניברסיטת חיפה. הצלחת הפתרון השני מותנית בחיזוק אוניברסיטת חיפה בדגש על היבטים של הוראה ומחקר, פיתוח קמפוסים נוספים והיבטים פיננסיים כפי שמפורט בהתייחסות המוסד.

עמדת ראשי הרשויות בגליל

במסגרת השמעת העמדות של הגופים הרלוונטיים לנושא ההקמה של אוניברסיטה בגליל, התקיימו שתי פגישות עם ראשי רשויות בגליל, האחת עם חברים **במועצת הגליל** (https://galilcouncil.co.il/אודות/) והשנייה עם **ראשי הרשויות בגליל המזרחי והגולן**. חברי מועצת הגליל ביקשו לקדם את נושא הקמת האוניברסיטה בגליל, כצעד משמעותי לפיתוח האזור, על ידי יצירת קשרים עם התעשייה באזור, פיתוח חדשנות ומיזמים טכנולוגיים וחברות הזנק. חברי המועצה ביקשו לשלב את המכללות בגליל במהלך של הקמת האוניברסיטה החדשה במודל רב קמפוסי, ועל ידי כך להעצים ולמנף אותן לטובת כלל תושבי הגליל. בהקמת האוניברסיטה, רואים חברי מועצת הגליל הזדמנות להרחיב את המעגל התעסוקתי לתושבי הצפון, ובכך למנוע הגירה שלילית ולהעלות את הביקוש לדיור באזור הגליל.

בדומה לעמדה של חברי מועצת הגליל, ראשי הרשויות בגליל המזרחי הביעו תמיכה בהקמת אוניברסיטה בגליל המזרחי והם רואים בה הזדמנות מבורכת להרחיב את ההנגשה להשכלה הגבוהה ובאמצעותה למנף את הפיתוח האזורי, החברתי והכלכלי באזור. עם זאת, ציינו כי למכללות האקדמיות באזור הגליל יש תרומה גדולה מאוד לתושבי הגליל מבחינה אקדמית, חברתית וכלכלית, והן קידמו בהצלחה רבה את השתלבותם בשוק התעסוקה של בוגריהן, ולכן יש להימנע מלפגוע בהן ובתפקיד החשוב שיש להן.

ראשי הרשויות בגליל המזרחי והגולן תומכים במודל המשותף שהציעו המכללות צפת וכנרת, לפיו האוניברסיטה תכשיר סטודנטים לתארים מתקדמים והתכניות לתואר ראשון ימשיכו להילמד במכללות. לדבריהם, מודל כזה, יתבסס על בוגרי המכללות הקיימות, יחזק ויעצים אותן מבחינה אקדמית. על מנת למנוע הגירה שלילית מהצפון למרכז, מציעים ראשי הרשויות למקם את האוניברסיטה באזור הדרום-המזרחי של הגליל, שהוא הרבה יותר פריפריאלי וחלש יותר מבחינת יכולת הצמיחה והפיתוח שלו, לעומת הגליל המערבי.

ראשי הרשויות התנגדו להצעה שעלתה להקים אוניברסיטה שתושתת על מכללת תל חי, הן בגלל החשש שאוניברסיטה לתארים ראשוניים תיצור תחרות בלתי הוגנת עם המכללות האחרות, ובכך עלולה לגרום לקריסתן, והן בגלל הנגישות הנמוכה של תל חי לאזור הגליל הדרומי-מזרחי.

תפקיד אוניברסיטת מחקר והשפעתה על הפיתוח הסביבתי - סקירת ספרות

אוניברסיטת מחקר היא מוסד להשכלה גבוהה שמעניק תארים אקדמיים במגוון של תחומים המזינים ומעשירים זה את זה. לאוניברסיטאות המחקר תפקיד מרכזי ורב-ממדי בחברה מודרנית: יצירת ידע, באמצעות מחקר מתקדם, צבירתו והפצתו. לפי ועדת המשנה ליחסי גומלין בין האוניברסיטאות לחברה - הוועדה לעתיד האוניברסיטה המחקרית, מטעם האקדמיה הישראלית למדעים וות"ת[5], היעדים המרכזיים של האוניברסיטאות בישראל הם:

- קידום הידע האנושי בחיפוש המתמיד אחר האמת. הדבר נעשה הן באמצעות מחקר הפורץ את גבולות הידע הקיים ומשיג ידע חדש, והן על ידי למדנות המביאה לאינטגרציה של הידע הקיים, צבירתו ושימורו, באמצעות למידה והתעמקות.
- חינוך והכשרת מנהיגות, על ידי הרחבת הדעת בכל התחומים. ההכרה בחשיבות הגדולה של תפקיד חינוכי זה הביאה את הטובות שבאוניברסיטאות המחקר בארצות הברית להעמיד את החינוך לתואר ראשון כמטרה מרכזית בסדר העדיפויות שלהן.
- הפצת ידע בחברה, באמצעות פרסומים והרצאות לציבור הרחב. עצמאות האוניברסיטאות ואופיין הליבראלי, הפלורליסטי והבין-לאומי מאפשרים השגת יעד זה.
- קידום מוביליות חברתית וצמצום פערים חברתיים, על ידי פתיחת השערים לאוכלוסיות רחבות תוך אימוץ של מדיניות העדפה מתקנת.
- יצירת טכנולוגיה מודרנית והכשרת מהנדסים, מדענים ומנהלים לתחום זה. האוניברסיטאות ממלאות תפקיד מרכזי ומכריע בכלכלה של מדינות וביכולתם של עמים להצליח, לשגשג ואף לשרוד.
- הכשרת סגל אקדמי עתידי על ידי חינוך הדורות הבאים של חוקרים, בתהליך ארוך ויקר ללא תחליף.
- גיבוש, קידום ושמירת אוצרות התרבות הלאומית.
- תרומה לקשרים בין-לאומיים במדע וקשרים עם העם היהודי בתפוצות.

אוניברסיטאות המחקר רואות בהוראה ובמחקר פעילויות משלימות, ובתפיסתן אין הוראה ברמה אוניברסיטאית שאינה מבוססת על רעיונות חדשניים שמקורם במחקר. פעילות מחקרית ברמה גבוהה מהווה תנאי הכרחי לשמירה על רמה אקדמית גבוהה של המוסד ולהוראה ברמה גבוהה.[5]

נכון להיום, המגזר העסקי והציבורי רואים באוניברסיטאות סוכן אידיאלי לחיבור בין השכלה גבוהה לבין גופים ממשלתיים, חברות פרטיות וארגונים ציבוריים. זאת משום שהן מונעות ממניעים ענייניים, סקרנות ונקודות מבט ארוכות טווח, ולא על ידי אינטרסים מסחריים ומטרות קצרות טווח. על רקע הביקוש הגובר לחדשנות, האוניברסיטאות מוצאות את עצמן

[5] קירש א., "מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל - סוגיות, מאפיינים והיבטים ייחודיים", מוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם במדע וטכנולוגיה, אוגוסט 2014.

במיקום מרכזי ומאתגר. תפקידן כיצרניות ידע מובילות מגיע עם דרישות וציפיות חדשות שדורשות אופנים חדשים לפיתוח הזהות המוסדית שלהן.

כיום מצפים מאוניברסיטאות לשלב מחקר ארוך טווח יחד עם מציאת מענה לבעיות עכשוויות. זאת משום שאוניברסיטאות מספקות ידע, מיומנות ויכולת לחבר בין דיסציפלינות ונקודות מבט שונות. הציפיה היא שאוניברסיטאות יספקו מענה לאתגרי חדשנות באופן שיביא בחשבון היבטים מגזריים שונים וייתן מענה גם לצרכי המגזר העסקי והציבורי. יצירת ידע מסוג זה נקראת "מודל הסליל המשולש לחדשנות" (Triple helix model of innovation) מונח שטבע הנרי אצקוביץ (Henry Etzkowitz), כששלושת השותפים הם ההשכלה הגבוהה, המגזר העסקי והמגזר הציבורי / ממשל.[6] נוסף למשימותיהן המסורתיות (הוראה ומחקר) האוניברסיטאות מבצעות גם משימות חדשות בעלות תרומה כלכלית, חברתית ותרבותית להתפתחות אזורית. אוניברסיטאות משלימות את המשימות המסורתיות שלהן במשימה שלישית, שהיא פיתוח כלכלי.

חלק מהאוניברסיטאות תורמות לשגשוג אזורי על ידי מסחור הידע שלהן, בעיקר בתחומי המדעים המדויקים, באמצעות רישום פטנטים והקמת חברות בת באזור. אזורים מרוויחים מהפעילות היזמית של האוניברסיטאות שיוצרות מקומות עבודה ומשפיעות על התרבות בחברות האזוריות באמצעות שיתוף ידע פורמלי ובלתי פורמלי. האוניברסיטאות תורמות לתעשייה המקומית באמצעות משיכת כישרונות חדשים לאזור, אספקת מחקר שעשוי להיות מתורגם למוצרים ושירותים, ושמירה על התמחות אזורית, בייחוד בתעשיות עתירות מדע.

היקף וסוג המעורבות של האוניברסיטה באזור בו היא נמצאת מושפעים מוותק ומיקום האוניברסיטה, כך שאוניברסיטאות חדשות וכאלה שממוקמות בפריפריה נוטות להיות מעורבות יותר באזור בו הן נמצאות.[7]

באזורים פחות מפותחים, תרומתן של האוניברסיטאות לפיתוח ההון האנושי והחברתי באמצעות חינוך והכשרה, תהיה גדולה יותר מאשר באמצעות ייצור ידע מדעי בלבד. זאת משום שיישום ושימוש בידע מוסיף ערך כלכלי רב יותר מאשר ייצור ידע לשם ידע. אזורים פחות מפותחים נמצאים בעמדת נחיתות יחסית, משום שיש בהם כמות קטנה יחסית של אוכלוסייה בעלת מיומנויות ברמה גבוהה, ומעט חברות שיכולות לקלוט את הידע שנוצר על ידי המוסדות להשכלה גבוהה. לעיתים, הידע שמיוצר על ידי המוסדות להשכלה גבוהה משמש חברות שממוקמות באזורים אחרים ומספק ערך מוסף מועט לאזור בו הוא הופק.

---

[6] Reichert S., "The Role of Universities in Regional Innovation Ecosystems", European University Association, March 2019

[7] Trippl M., Sinozic T., Lawton Smith H., "The Role of Universities in Regional Development: Conceptual Models and Policy Institutions in the UK, Sweden and Austria", European Planning Studies, 2015, pp. 1722-1740

מוסדות להשכלה גבוהה מעלים את רמת ההשכלה של אוכלוסיית האזור בו הם נמצאים ובדרך זו תורמים ליצירת הון אנושי. ראוי להדגיש כי תרומת אוניברסיטאות לצמיחה כלכלית מותנית בקיום תשתיות מתאימות באיזור, ואין בכוחה למלא את מקומן של תשתיות כאלה. תרומת האוניברסיטאות להון האנושי באזור שבו הן ממוקמות תלויה בסוג המוסד. כך למשל, אוניברסיטאות מחקר קלאסיות בדרך כלל מכשירות בוגרים בעלי השכלה גבוהה שעשויים להיות מועסקים בכל מקום בעולם, ואילו מוסדות שמתמקדים במדעים יישומיים עשויים להיות בעלי קשר חזק עם חברות מקומיות, ולעצב קורסים ותכניות לימודים שיתאימו לדרישות ולהזדמנויות האזוריות. יש לציין כי הבחנה זו הולכת ומיטשטשת בשנים האחרונות.

כאמור, השפעת אוניברסיטה על התפתחות אזורית יכולה להיות יעילה יותר אם המוסד פועל לפי אסטרטגיה שכוללת שיתוף פעולה עם שחקנים אחרים באזור, כגון מכללות אזוריות, רשויות, חברות והציבור. עם זאת, יש לזכור כי לממשל/מדינה יש תפקיד מכריע כרגולטור, ממן ומפתח אסטרטגיה, בעיצוב התנאים שבהם אוניברסיטאות יכולות להשפיע על האזור. כך למשל, המחקר מראה שבאירופה, אחד המכשולים הגדולים ביותר שעמדו בפני המוסדות להשכלה גבוהה בפיתוח אזורי, הוא היעדר תמריצים לסגל האקדמי. מימון פרויקטים של חדשנות אזורית יכול לעודד מוסדות להשכלה גבוהה להשקיע יותר באזור בו הם נמצאים. כדי להפיק את המרב מהמוסדות, פרויקטים אלו צריכים להיות מתוכננים היטב, תוך מתן דגש לחזקות של המוסדות ומודעות למגבלות המוסד.[8]

להלן דוגמאות לאוניברסיטאות שלהן השפעה אזורית:

אוניברסיטת בן גוריון בנגב הוקמה בשנת 1969 ומוכרת בשמה הנוכחי משנת 1973. האוניברסיטה פועלת בשלושה קמפוסים: בקמפוס הראשי של המוסד בבאר-שבע, בקמפוס למחקר בשדה בוקר ובקמפוס באילת. בשנת תשפ"א למדו באוניברסיטה כ-18,430 סטודנטים, מהם כ-12,580 סטודנטים לתואר ראשון, כ-4,090 סטודנטים לתואר שני וכ-1,670 סטודנטים לתואר שלישי.

אוניברסיטת בן גוריון בנגב משמשת כדוגמא למוסד שהשפיע על הפיתוח האזורי באופן פורה וזה בא לידי ביטוי במובנים שונים עליהם נרחיב כעת. יש לציין שמלכתחילה אחת מהסיבות להקמתה של האוניברסיטה היתה קידום ופיתוח הנגב. מיקומה של האוניברסיטה, צפונית לבית חולים סורוקה בבאר שבע, נקבע בין היתר במחשבה לקדם

[8] Edwards, J., Arregui-Pabollet, E., Biagi, F., Jonkers, K., "Factors influencing the potential of European Higher Education Institutions to contribute to innovation and regional development", Publications Office of the European Union, 2020

ולפתח את השכונות העניות יחסית שבאזור זה, ביניהן שכונה ד' שנמצאת מעבר לכביש מהקמפוס הראשי.

אוניברסיטת בן גוריון מקיימת את "מודל הסליל המשולש לחדשנות" בעיר באר שבע ובנגב בכלל, באמצעות שיתופי פעולה עם המגזר העסקי, המגזר הציבורי וכן הציבור והאוכלוסייה המקומית. שיתוף הפעולה של האוניברסיטה עם המגזר העסקי והציבורי בא לידי ביטוי בין היתר בפארק הטכנולוגיות המתקדמות שאותו יזמה יחד עם עיריית באר שבע. כמו כן האוניברסיטה מקיימת שיתופי פעולה עם בית החולים הציבורי סורוקה בעיר. פרויקטי המעורבות החברתית של האוניברסיטה משפיעים גם על משתנה רביעי, הנוסף, ב-"מודל הסליל המשולש" והוא הציבור עצמו.

שיא תרומת האוניברסיטה לפיתוח האזורי באמצעות שיתוף פעולה של אקדמיה ותעשייה היא כאמור הקמתו של הפארק לטכנולוגיות מתקדמות בסמוך לאוניברסיטה.[9] בפארק פועלות חברות היי-טק וביו-טק שתורמות לשוק התעסוקה המקומי ומעניקות מקום תעסוקה לבוגרי האוניברסיטה, ובכך תורמות להישארותם בנגב. בנוסף, לאוניברסיטה חברת מסחור בשם BGN Technologies שאמונה על יצירת שיתופי פעולה ארוכי טווח עם חברות טכנולוגיות.[10] החברה פועלת מתוך הפארק ומסייעת לקשרים סינרגטיים בין האוניברסיטה לחברות השונות. בהקשר זה, האוניברסיטה מעודדת יזמות וחדשנות בקרב הסטודנטים שלה באמצעים שונים, כדי שאלה יוכלו להשתלב ואף להוביל בשוק הטכנולוגי. כך למשל, בעזרת מרכז היזמות "Yazamut 360°" שמקיים תחרויות סטרטאפים ומסייע ליזמים שצומחים מתוך האוניברסיטה.[11]

שיתופי פעולה עם בית חולים סורוקה השכן למוסד תורמים לבריאות ורווחת התושבים באזור, וכן מעודדים את הישארותם באזור של בוגרי מקצועות הבריאות והרפואה. כך למשל, באמצעות תכנית "אילנות למנהיגות רפואית בנגב" שמנגישה את לימודי הרפואה לתושבי הדרום.[12] כמו כן, האוניברסיטה מקיימת פרוייקטי מחקר שונים עם בית החולים ומעודדת שיתוף פעולה בין כל הגופים ששוכנים באזור הקמפוס בבאר שבע. בין היתר, מתוכנן להיבנות מכון למחקרים רפואיים בסורוקה בשיתוף אוניברסיטת בן גוריון.[13] זאת, בהמשך לרשות המחקר והחדשנות שהוקמה בסורוקה בשיתוף קבוצות מחקר ביו-רפואיות של

---

[9] אודות פארק בן-גוריון לטכנולוגיות מתקדמות באתר הרשמי של אוניברסיטת בן גוריון בנגב: https://in.bgu.ac.il/pages/atp.aspx, האתר הרשמי של פארק ההיי-טק גב-ים נגב: דף הבית Gav-Yam Negev - (gavyam-negev.co.il)

[10] האתר הרשמי של חברת BGN Technologies: https://in.bgu.ac.il/en/BGN/Pages/default.aspx

[11] האתר הרשמי של מרכז היזמות Yazamut 360°: https://www.yazamut360.bgu.ac.il/

[12] האתר הרשמי של תכנית "אילנות צוערים לרפואה": https://ilanot-program.co.il/, תכנית "אילנות צוערים לרפואה" באתר הרשמי של אוניברסיטת בן גוריון בנגב: https://in.bgu.ac.il/pages/news/ilanot-program.aspx

[13] מערכת דוקטורס אונלי, "הונחה אבן הפינה למכון למחקרים רפואיים ב"סורוקה"", https://quality.doctorsonly.co.il/2022/05/259187/, אתר DoctorsOnly, 3.5.2022.

אוניברסיטת בן גוריון. פעילויות אלה מתקיימות בזכות נוכחות האוניברסיטה בעיר ותורמות לרמת השירותים הרפואיים שמקבלים תושבי האזור.

נוסף על שיתופי פעולה עם התעשייה ובית החולים שתורמים לאזור, אוניברסיטת בן גוריון מודעת לתפקידה החברתי באזור מיום הקמתה ותורמת לאוכלוסיית באר שבע באמצעות מעורבות חברתית. באוניברסיטה מחלקה למעורבות חברתית וכל פעילותיה נועדו לתרום לאזור ולתושביו.[14] פעילויות המחלקה כוללות פרוייקטי התנדבות שונים עבורם הסטודנטים מקבלים מלגות. המחלקה מובילה פרויקטים כגון קיום אירועים ופעילויות לתושבי העיר בשכונות שבהן מתגוררים הסטודנטים, הדרכת נוער מקומי במסגרת מרכז חוסידמן לנוער שוחר מדע, השלמת השכלת יסוד לאוכלוסייה הבוגרת המקומית ועוד.[15]

חשוב לציין שיש גם ביקורת על תרומת האוניברסיטה לקידום האזור והאוכלוסייה המקומית.[16] יש הגורסים כי האוניברסיטה לא הצליחה להביא להגירה של חברי סגל ואוכלוסייה איכותית קבועה לעיר באר שבע ובמיוחד לא לשכונות העניות שמקיפות אותה. כמו כן, יש ביקורת על הנתק של הסטודנטים מהעיר, על אף הפרויקטים למעורבות חברתית שהם לוקחים בהם חלק. יש ביקורת על כך שהאוניברסיטה אינה נגישה לאוכלוסייה שחיה בשכנות לקמפוס הראשי שלה, שהיא אינה מעניקה לאוכלוסייה המקומית שירותים כפי שהיא מעניקה לסטודנטים, שהסטודנטים נוהגים כתושבים ארעיים שלא מעורבים בחיי השכונה מעבר לתא הסטודנטיאלי שלהם, שהם אינם מכירים את העיר ורובם לא מעוניינים להכיר אותה או להשתקע בה לאחר התואר. את הביקורות האלה יש להביא בחשבון בעת הקמת אוניברסיטה בגליל. יש לחשוב על אופן היטמעות מועילה ויעילה של האוניברסיטה במרחב, כך שלא ייווצר ניכור וניתוק בינה לבין האוכלוסייה המקומית שהיא נועדה לקדם.

דוגמא נוספת למוסד שהוקם מחוץ למרכז העירוני במדינת האם שלו ושפועל בשיתוף פעולה פורה עם המדינה, התעשייה והאוכלוסייה והאזורית שלו, היא אוניברסיטת ווכנינגן בהולנד. אוניברסיטת ווכנינגן היא אוניברסיטה ציבורית שממוקמת כ-85 ק"מ דרום מזרחית לאמסטרדם, בעיר ווכנינגן בה הוקם במאה ה-19 בית הספר החקלאי הראשון במדינה. האוניברסיטה מציעה 19 תכניות לתואר ראשון ו-30 תכניות לתואר שני. המוסד מתמחה במדעי החיים, חקר וייצור מזון, אקלים וסביבה. הידע שהמוסד מייצר משמש את המדינה,

---

[14] עמוד המחלקה למעורבות חברתית באתר הרשמי של אוניברסיטת בן גוריון בנגב:
https://in.bgu.ac.il/cau/Pages/default.aspx

[15] עמוד מרכז חוסידמן לנוער שוחר מדע באתר הרשמי של אוניברסיטת בן גוריון בנגב:
https://in.bgu.ac.il/jusidman/Pages/default.aspx

[16] אלפסי נ., אבני נ., יגנה א. ואחרים, "סטודנטים בבאר שבע- יחסי העיר והאוניברסיטה", מרכז הנגב לפיתוח אזורי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, 2012.

את התעשייה ואת החברה האזרחית האזורית, והסוגיות הנוגעות לקיימות אותן חוקר המוסד הן סוגיות שהחברה המודרנית מתמודדת איתן בחיי היום יום.[17]

אחת ממשימותיה של האוניברסיטה היא תרומה ליעדי פיתוח בר-קיימא של האו"ם (United Nations Sustainable Development Goals [SDGs]), והיא פועלת לקידומם בשיתוף פעולה עם מוסדות אקדמיים נוספים באירופה ובעולם. האוניברסיטה דוגלת ביישום מעשי של תוצאות מחקריה ולכן פועלת בשיתוף פעולה הדוק עם המדינה, התעשייה והאוכלוסייה האזורית. כך למשל, חלק ממחקרי המוסד מממומנים על ידי משרד החקלאות, הטבע ואיכות המזון של הולנד ומשמשים את המדינה לעיצוב מדיניות.[18] המוסד רואה בעצמו כר פורה לחדשנות ויזמות והוא מעמיד את התשתיות שלו לרשות מפתחים ויזמים שמעוניינים במציאות פתרון לבעיות אזוריות וגלובליות.

האוניברסיטה אחראית למחקר רב שנעשה ב-"עמק המזון" (Food Valley) שקם בעיר ווכנינגן. עמק המזון מרכז בתוכו שיתוף פעולה של חברות מתעשיית המזון וחוקרים של תחומי המזון החקלאי. עמק המזון שואף לעודד שיתוף פעולה בין התעשייה, האקדמיה והגופים הציבוריים ביצירת חידושים פורצי דרך בתחומי המזון והחקלאות, ומתן מענה לצורך של התעשייה ביידע כדי לייצר מזון בריא ובר קיימא. מטרות עמק המזון מתמקדות במציאות פתרונות ברי קיימא לתזונת האדם בעתיד, בדגש על ייצור מזון בריא שייצורו לא פוגע בסביבה.[19]

אוניברסיטת ווכנינגן הפכה למומחית עולמית בתחומי המזון, סביבה ואקלים וכתוצאה מכך היא מוכרת כמוסד אטרקטיבי בתחומים אלה שמושך אליו אלפי סטודנטים בינלאומיים רבים ממדינות שונות.[20] הצלחתה של האוניברסיטה בתחומי המחקר שלה מהווה דוגמא לכך שהתמקדות בנושאים שייחודיים לאזור הימצאותה יכולה להועיל לאוניברסיטה חדשה שממוקמת מחוץ לערים המרכזיות במדינה.

---

[17] האתר הרשמי של אוניברסיטת ווכנינגן: https://www.wur.nl/en.htm

[18] מידע אודות מחקרים במימון משרד החקלאות ההולנדי באתר הרשמי של אוניברסיטת ווכנינגן: https://www.wur.nl/en/Research-Results/Research-funded-by-the-Ministry-of-LNV.htm

[19] מידע אודות ה-Food Valley באתר הרשמי של אוניברסיטת ווכנינגן: https://www.wur.nl/en/article/Foodvalley-2.htm, האתר הרשמי של ה-Food Valley בהולנד: https://www.foodvalley.nl/

[20] מידע אודות הסטודנטים הבינלאומיים באתר הרשמי של אוניברסיטת ווכנינגן: https://www.wur.nl/en/wageningen-university/why-wageningen-university.htm

שיקולים למודל העדיף להקמת האוניברסיטה בגליל

סוגיית המודל המתאים להקמת אוניברסיטה בגליל נשקלה על ידי הוועדה במישורים שונים, ובראשם, הערכת הפוטנציאל של האוניברסיטה החדשה להתפתח לכדי גוף אוניברסיטאי שבו מתקיימת פעילות מחקרית והוראתית איכותית וייחודית. בנוסף נבדקה יכולתה של האוניברסיטה למנף את מערך ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי בצפון הארץ, תוך שמירה, ואף חיזוק של פעילותן של המכללות בגליל ושתי האוניברסיטאות הצפוניות. השגת מטרות אלה כרוכה בשיקולים רבים, אקדמיים, ארגוניים, אזוריים ואחרים, שחלקם נדונו בוועדה ואחרים שמן הראוי שתהיה התייחסות מפורטת אליהם בתהליך הקמת האוניברסיטה. הניסיון שנצבר בעולם ובארץ בהקמת אוניברסיטאות חדשות, בין אם כאלה שהוקמו "יש מאין" או כאלה שהתבססו, בראשיתן, על מוסד קיים (בדרך כלל מכללה), מעלה כי תהליך זה הינו מורכב, דינמי ובדרך כלל רב-שלבי וארוך, שמחייב הכנה מתאימה וקבלת החלטות מושכלות בתזמון נכון ובנושאים שלא תמיד ניתן היה לצפות אותם מראש. לאור זאת, ובהתחשב בלוח הזמנים הקצר שנקבע בכתב המינוי, בחרה הוועדה להתמקד, בהמלצותיה בעיקר בשלב הראשון של תהליך הקמת האוניברסיטה ולהתוות קוים מנחים שנראים לה כחיוניים להצלחת תהליך ההקמה בהמשך.

השלב הראשון, בעיקרו, מתייחס למודל הרצוי של האוניברסיטה החדשה בגליל, לכשתקום, והוא מתבסס על מודלים שונים שהוצעו לוועדה על ידי חלק מהמכללות בגליל. בשיקוליהם, התייחסו חברי הוועדה למודלים המוצעים, לעמדתן של שתי האוניברסיטאות בצפון וכן לעמדת גופים נוספים שביקשו להציג את דעתם ו/או תמיכתם במודל זה או אחר, או כאלה שהוועדה יזמה פגישה עמם, לצורך גיבוש עמדתה. השיקולים העיקריים שעל פיהם נבחנו המודלים השונים:

- הבשלות האקדמית של הגוף או הגופים שלוקחים חלק מוביל בהקמת האוניברסיטה, כגון, פעילות מחקרית קיימת ברמה גבוהה, הוראה מכוונת מחקר, שילוב מושכל של רוחב תחומי, מיקוד וייחוד, ביחס לאוניברסיטאות אחרות, מסה קריטית של בוגרים לתואר שני, הרכב הסגל האקדמי ועוד.
- שיקולים ארגוניים כלליים המתייחסים בעיקר ליתרונות ולחסרונות של מיזוגים או חבירה בין גופים שונים כחלק משלב ההקמה הראשוני.
- ראיה מערכתית וגיאוגרפית של הקמת האוניברסיטה והשלכותיה על מערך ההשכלה הגבוהה בצפון הארץ. אחת ממטרות האוניברסיטה, לדעת חברי הוועדה, היא לשפר ולהשביח את המציאות הקיימת היום בגליל מבחינת מערך ההשכלה הגבוהה, ולמקם את האוניברסיטה רחוק מהאוניברסיטאות ומהמכללות האחרות, על מנת להימנע מפגיעה משמעותית בתחומים שונים, בעיקר מבחינת הסגל האקדמי וקהל היעד של הסטודנטים.

היבטים נוספים שעלו בדיוני הוועדה והנחו את חברי הוועדה במערכת השיקולים הם:

א. <u>דגם האוניברסיטה – חד קמפוסית / רב קמפוסית:</u>

חברי הוועדה בחנו שני מודלים כלליים להקמת האוניברסיטה: האחד הינו **אוניברסיטה חד קמפוסית** המושתתת על מכללה אחת גדולה ומבוססת יחסית מבחינת תשתיות אקדמיות, שבה יושקעו (לפחות בשלב הראשון), המשאבים להפיכתה לאוניברסיטה איכותית בתחומי לימוד רלבנטיים, שניתן להרחיבם באופן טבעי ועל פני זמן לא ארוך. הדגם השני שנבחן על ידי חברי הוועדה הוא דגם של **אוניברסיטה רב קמפוסית** שתהיה מבוססת, מראשיתה, על איחוד של כמה מהמכללות האקדמיות בצפון שעשויות, עקרונית, להשלים זו את זו. בדיון על דגם כזה עלה חשש לגבי אופן ההתנהלות של קמפוס מבוזר, והוצגו הקשיים הארגוניים, האקדמיים והפרסונליים, ואיתם סרבול ועומס תקציבי כבד שכרוכים בתהליכי מיזוג של מוסדות להשכלה גבוהה (בדומה לתהליכים דומים בגופים עסקיים). נאמר גם כי מיזוג בין מכללות בשלב ההקמה הראשוניים עלול להיות תהליך מורכב וממושך שיעכב את הקמת האוניברסיטה (ראה להלן). כמו כן נאמר כי איחוד מכללות עלול לפגוע באוכלוסייה גדולה של לומדים אשר זקוקים למסגרת לימודית במכללה, ולא באוניברסיטה. בעניין לימודים בקמפוס מבוזר חברים ציינו גם כי לאור הניסיון שנצבר בתקופת הקורונה לגבי ההתנהלות האקדמית והמנהלית של המערכת להשכלה גבוהה מרחוק בתקופות ארוכות, נראה שניתן למצוא פתרונות טכנולוגיים לניהול מוסד מדגם רב קמפוסי באופן טוב יותר מבעבר. עם זאת הסכימו רוב החברים, שפתרונות טכנולוגיים מרחוק אינם מחליפים נוכחות פיזית בקמפוסים, שחשובה ומשמעותית כל כך עבור הסטודנטים והסגל בשלב ראשוני זה של הקמת האוניברסיטה.

ב. <u>שיתוף הפעולה של האוניברסיטה עם המכללות האקדמיות בגליל ורוחב תחומי הלימוד שילמדו בה:</u>

חברי הוועדה הסכימו פה אחד כי לאוניברסיטה שתקום ראוי שיהיה "רוחב תחומי" שיכלול את מדעי הרוח והחברה בנוסף לתחומי מדעי הטבע. זאת, לאור חשיבות הנוכחות של תחומים אלה בגוף אוניברסיטאי, בכלל, ובהמשך למגמה המואצת בשנים האחרונות לשילובים יצירתיים של מדעי הרוח והחברה עם מדעים אחרים, ליצירת כיווני מחקר אינטר-דיסציפלינאריים חדשניים ונדרשים שיתרמו להרחבת פעילות חברתית ותרבותית בקהילה. בנוסף, במגמה לגרום לכך שהקמת האוניברסיטה בגליל תמנף ותקדם את פעילות המכללות בגליל, תמכו חברי הוועדה בפיתוח תארים משותפים בין המכללות האקדמיות בגליל לבין האוניברסיטה שתקום, והציעו לקיים בה תכניות לתואר שני שבהן ילמדו בוגרי התואר הראשון של המכללות. בהקשר לחשש מתחרות בין האוניברסיטה למכללות, על סטודנטים לתואר ראשון, נאמר כי תחרות כשלעצמה עשויה להעצים איכות ומימוש עצמי

של סגל וסטודנטים. יחד עם זאת ציינו חברים כי מיקום האוניברסיטה ותנאי הסף, שיהיו גבוהים מאשר אלה שבמכללות יגרמו לכך שהבידול יישאר. כן נאמר כי ראוי יהיה לפתח באוניברסיטה תחומי לימוד ומחקר חדשים ומקוריים, שהעיסוק בהם לא יהווה תחרות למוסדות הקיימים.

ג. <u>הרמה האקדמית של האוניברסיטה וההשפעה האזורית:</u>

חברי הוועדה הסכימו שהאוניברסיטה צריכה להיות ברמה אקדמית גבוהה, שתהיה מבוססת על מוסד בעל בסיס אקדמי טוב וסגל אקדמי ברמה מתאימה. בנוגע להשפעה האזורית, תמכו חברי הוועדה בשילוב העשייה של האוניברסיטה עם התעשייה הגלילית הקיימת היום, חיזוקה באמצעות הקמה של פארק תעשייה בסמוך לאוניברסיטה ולהוות גורם מושך לתעשיות חדשות שיתבססו על המחקר האקדמי. תרומה נוספת של האוניברסיטה תתקבל באמצעות הקשר עם הקהילות המקומיות והשפעה על "המגזר השלישי" ועל מוסדות החינוך בגליל – כל אלו ירחיבו את אפשרויות התעסוקה בגליל, ימשכו אנשי סגל צעירים, יפעלו למניעת הגירה מהגליל לאזור המרכז ואף יעודדו הגירה של "קהילות חזקות" בכיוון ההפוך – אל הגליל.

מעבר לשיקולים הקשורים ישירות למאפייני האוניברסיטה עצמה, יש לפעול במשולב עם הקמת האוניברסיטה, ובמקביל לה, ליצירת תשתיות אזוריות מתאימות וסביבה המסוגלת להטמיע את תוצרי האוניברסיטה, כגון, שילוב המחקר האקדמי באיזור עם מו"פ בתעשייה המקומית, שילוב אנשי סגל וסטודנטים בפעילויות בקהילה וקידום השתלבות בוגרים בתעסוקה בצפון. תנאים אלה דורשים תכנון מוקפד של פיתוח סביבתי הן בשלב הראשוני של ההכנה להקמת האוניברסיטה והן בשלבים הבאים של התהוותה כמוסד ייחודי ואיכותי.

בחינת המודלים השונים

א. <u>מודל מכללות כנרת וצפת (מסר-ירון/ שטרייט):</u>

הצעת שתי המכללות כנרת וצפת להקמת אוניברסיטה בגליל מתארת מוסד אקדמי המפוזר על פני מספר קמפוסים בגליל ומתוכנן לכלול את שש המכללות האקדמיות בצפון או את חלקן. כל אחד מהקמפוסים יכלול הן את המכללה המקורית, המעניקה תארים ראשונים, והן נדבך היושב באותה מכללה, אך שייך לאוניברסיטה הגלילית ומעניק תארים מתקדמים והוראה על ידי סגל אקדמי חוקר, שמקצתו קיים במכללות ובהמשך יגויס מבין חוקרים מועמדים בארץ.

<u>חוזקות:</u> המודל, לדעת המציעים ניתן ליישום בטווח המיידי ובעלות לא גבוהה, יחסית. יישום המודל שומר על המכללות הקיימות ועל תפקידן החשוב מאוד בהקניית השכלה גבוהה לאוכלוסיית הגליל, אשר רבים ממנה אינם עומדים בתנאי הסף לקבלה לאוניברסיטאות, בכך שהן ימשיכו ללמד תכניות לתארים ראשונים. כמו כן, ההצעה עונה לכאורה על החשש "מקניבליזציה" העלולה להתרחש אם יוחלט על הקמת אוניברסיטה נפרדת המעניקה גם תארים ראשונים. יתרון נוסף הוא הנגישות הגיאוגרפית הרחבה של האוניברסיטה לאוכלוסיית הגליל, והפוטנציאל למנוע הגירה שלילית ואולי אף לעודד הגירה חיובית לאזור, שהרי הלימודים לתארים מתקדמים יפעלו בכל אחד מהקמפוסים הפרוסים בגליל.

<u>חולשות:</u> המודל מציע למעשה מיזוג של הנדבך האקדמי המתייחס לתארים המתקדמים בכל אחת משש המכללות לכדי מוסד אחד. מהניסיון של ות"ת ומל"ג בכל הקשור למיזוגים, מיזוג של שתי מכללות (למשל מכללות אקדמיות לחינוך) הוא תהליך מורכב שטומן בחובו קשיים רבים. על אחת כמה וכמה מיזוג מרובה של מספר מכללות, מעלה קשיים למכביר, ולמעשה הופך את המודל לכמעט בלתי ישים. הבעיות העולות מהמודל הן בעיות ארגוניות, משפטיות, מנהליות, אישיות ואקדמיות.

המודל מציע להקים מבנה מרכזי עבור הנהלת האוניברסיטה לצורך קיום מפגשים, כנסים, סדנאות וכן מרכזי תשתיות מחקר וכיו"ב בנושאים שונים המשרתים את ההנהלה והן את הסגלים האקדמיים, אך רוב הפעילות האוניברסיטאית תתקיים במתכונת מבוזרת במכללות. מבנה כזה מעלה בעיות מרובות, שבראשן הקושי המשמעותי לנהל קמפוסים מרוחקים ושונים כל כך זה מזה וליצור ארגון אחד הומוגני הפועל בצורה סינרגית ושוטפת. לכל קמפוס המבוסס על כל אחת מהמכללות תרבות מקומית משלו, נהלים ארגוניים מקומיים וגם היסטוריית התפתחות שונה. מיזוג של הקמפוסים לכדי גוף אחד עלול ליצור חיכוכים רבים בנושא מינויים אקדמיים של הסגלים, המעמד המנהלתי של הסגל האקדמי מבחינת ההשתייכות למכללה כסגל הוראה, מחד ומבחינת השתייכות לאוניברסיטה כסגל מחקר, מאידך.

מבחינה אקדמית עלולה להיווצר אוניברסיטה הנראית כאוסף כמעט אקראי של חוקרים, אשר עוסקים בעולמות תוכן שאינם קשורים זה לזה, ומנגד עלולה להיווצר חפיפה של תחומי מחקר והוראה ללא תיאום מתוכנן ומובנה מראש. במודל המוצע חוקרי האוניברסיטה הם סגל הוראה במכללה וגם באוניברסיטה ומתנהלים לכן מול הנהלת המכללה ובמקביל מול הנהלת האוניברסיטה, השתייכות דואלית ולא ברורה שעלולה להביא לחיכוך.
מקור נוסף לקשיים נובע מההבדלים בין תנאי ההעסקה של הסגל האקדמי שישתייך למכללה לתנאי ההעסקה של הסגל שיהיה שייך לאוניברסיטה. עלולה להתעורר בעיה בקליטת אנשי סגל חדשים לאוניברסיטה המוצעת הפרוסה על פני הקמפוסים, שיעדיפו ללמד או לחקור במכללה מסוימת משיקולים שאינם עניינים או אקדמיים גרידא, אלא מנהלתיים או מטעמי נוחות, מה שיפגע במטרה הכללית של האוניברסיטה.

ב. <u>מודל מכללת גליל מערבי:</u>

המכללה מציעה להקים שתי אוניברסיטאות בגליל: האחת תמוקם בעכו ותתבסס על מכללת גליל מערבי והשנייה באזור קרית שמונה ותתבסס על מכללת תל חי. על פי המודל שהציעה המכללה כל אחת מהאוניברסיטאות הללו תתבסס על תחומי הלימוד הנלמדים כיום "במכללות האם" ובהמשך יתפתחו תחומי לימוד חדשים. חלק משאיפותיה של המכללה בהפיכתה לאוניברסיטה יעמיק את עיסוקה האקדמי בתארים מתקדמים ובמחקר. שאלת האיזון בין התועלות הצפויות מהקמת אוניברסיטה בגליל לפגיעה אפשרית בתרומה החשובה של המכללות למערך ההשכלה הגבוהה בגליל, עמדה במרכז דיוני הוועדה וזכתה להתייחסויות שונות של החברים. עם זאת, הצעה להקים **שתי** אוניברסיטאות בגליל, שאחת מהן תמוקם סמוך לשתי אוניברסיטאות קיימות (אוניברסיטת חיפה והטכניון), היא אפשרות שחברי הוועדה פסלו על הסף. החברים היו תמימי דעים שנוכחות אוניברסיטאית שמשרתת את אזור הגליל המערבי כבר קיימת בפועל ואין לפגוע בה. הקמת אוניברסיטה נוספת באותו אזור עלולה לגרום לפגיעה בסגל האקדמי ולתחרות על הסטודנטים, שנובעת מהחפיפה בין תחומי הלימוד באוניברסיטת חיפה ובמכללת הגליל המערבי. נאמר כי תחרות על קיום תכניות לימוד ותחומי מחקר באותם עולמות תוכן עלולה לגרום נזק.
בנוסף לכך, מכללת גליל מערבי היא המכללה היחידה היום המעניקה השכלה גבוהה לאוכלוסייה באזור עכו וסביבותיה. במכללה לומדים סטודנטים רבים מהחברה הערבית – כמחצית מכלל הסטודנטים במכללה בשנים האחרונות. הפיכתה של מכללת גליל מערבי לאוניברסיטה, הכרוכה בהעלאה של סף הקבלה, עלולה לפגוע קשות בנגישות להשכלה גבוהה של האוכלוסייה באזור, וביחוד לאוכלוסייה הערבית.

ג. מודל מכללת תל-חי:

על פי המודל שהמכללה הציעה, האוניברסיטה בגליל תתבסס על המכללה עצמה במיזוג עם מכון המחקר מיג"ל. מיזוג של מכללת תל-חי ומיג"ל עשוי להוות אפשרות מבטיחה לסלילת המתווה להקמת האוניברסיטה בגליל, וזאת בזכות המכלול ההוראתי והמחקרי בשני המוסדות, שיתוף הפעולה הנוכחי ביניהם בחיזוק הפעילות האקדמית והמחקרית בגליל, שאליה תשאף האוניברסיטה החדשה. ראוי להוסיף כי על פי הנתונים שהמוסד הציג בפני הוועדה, כשני שליש מהסטודנטים הלומדים במכללת תל חי נמנים על תושבים שגרים מחוץ לגליל המזרחי, תופעה המצביעה על האטרקטיביות של המכללה לסטודנטים, על אף ריחוקה הפיסי[21].

חוזקות: חברי הוועדה רואים בחיוב את ההצעה של המכללה מכמה סיבות. ראשית, שני המוסדות (מכללת תל חי ומיג"ל) שונים מעצם הגדרתם, האחד מוסד להשכלה גבוהה והשני מכון מחקר, וחברי הוועדה רואים פוטנציאל גבוה לאיחוד מוצלח ביניהם, שכן, הם ממוקמים בקרבה זה לזה, נתון שיקל על תהליך המיזוג, כבר היום קיימים ביניהם שיתופי פעולה ניכרים, ולרבים מחוקרי מיג"ל מינויים אקדמיים במכללת תל חי, מה שעשוי להקל על תהליך האיחוד ואף לקצר אותו. יתר על כן קיימת במכללת תל חי רמה אקדמית גבוהה יחסית בתחומי התמחות שונים.

מכללת תל-חי הוקמה כמכללה אקדמית בתמיכת ות"ת ועיקר קיומה מושתת על הוראה במגוון תחומי לימוד, לרבות מדעי החיים ומדעי החברה, אך חסרה בה הוראה של המדעים המדויקים ברמה אוניברסיטאית. בנוסף להוראה שהיא עיקר הפעילות במכללה, כמה מחברי הסגל בה מבצעים מחקר פעיל בנוסף לעומס ההוראה הניכר המוטל עליהם וחלקם אף זכו במענקי מחקר מקרנות מחקר תחרותיות.

במכללה לומדים כבר כיום כ-4,000 סטודנטים לתאר ראשון וכ-700 לתואר שני בכלל התחומים, לרבות ביוטכנולוגיה, מדעי החי, מדעי המזון, מדעי המחשב ומדעי הסביבה. בעקבות מיזוג עם מכללת אוהלו לחינוך והכשרת הוראה במהלך תשפ"א מוצעים גם תארים בתחומים אלו, הנלמדים בקמפוס בקצרין. המכללה מאפשרת מגורים סמוכים ותורמת רבות לחיי התרבות בקהילה ולהקניית כישורים מגוונים לתושבי האזור. שילוב האוכלוסייה בפעילות מדעית בכלל והגברת העניין במדעי החיים והסביבה בפרט מתבצעים כבר היום בשיתוף פעולה עם מכון מיג"ל ומשמשים כלי ליצירה והידוק הקשרים שבין המדע וקהילת המדענים לבין תושבי הגליל.

מכון מיג"ל הוקם כמכון מחקר מדעי יישומי בגליל בשנת 1979 בתמיכת משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה וכשייך לחברה לפיתוח הגליל, הוא מדגיש את הערך המוסף לחקלאות

[21] נציין כי לפי נתוני למ"ס חלקם של הסטודנטים הלומדים בתל חי וגרים במחוז צפון הוא כ-70%.

ותזונה, בעיקר באזור הגליל. רבים מחברי הסגל במיג"ל מלמדים במכללת תל חי ומתקדמים בדרגתם האקדמית על פי הכללים במכללה. הניהול האקדמי במיג"ל פועל היטב ומבוקר כהלכה, חוקרים הזוכים במענקי מחקר תחרותיים זוכים להערכה ולקידום בהתאם. גם יחסי העבודה בין החוקרים טובים והם משתפים פעולה ביניהם. תלמידי מוסמך במכללת תל חי משלימים את לימודיהם במיג"ל, חלקם לומדים בהנחיית מנחה שותף באחת האוניברסיטאות ומבצעים את מחקרם במיג"ל. המחקרים היישומיים מוערכים במיוחד ופטנטים מוגשים בהתאם.

בהיקף פעילותו הנוכחי המכון מקווה לשמש כמנוע צמיחה משמעותי לפיתוח כלכלי של הגליל העליון. הפעילות המחקרית במיג"ל מתרכזת בנושאים מדעיים, יזמיים, כלכליים וחברתיים לרווחתם של תושבי הגליל. בין תחומי המחקר העיקריים של המכון נמנים ביוטכנולוגיה רפואית, ביוכימיה ומיקרוביולוגיה; תזונה וחומרי טבע; מדעי הצמח, סביבה ואקולוגיה; חקלאות מדייקת, קרקע, מים וסביבה. עבודת המחקר במכון מתבצעת בשילוב עם ראייה כלכלית ובהובלה מקצועית צמודה של צוות המונה אנשי מו"פ ופיתוח עסקי מנוסים. בנוסף, מתבצעת פעילות אינטנסיבית במטרה להטמיע את הטכנולוגיות והידע המפותחים במכון. חוקרי מיג"ל ועובדיו משתפים פעולה עם חברות ומוסדות מחקר מובילים בארץ ובעולם ומשתתפים בפעילות חינוכית בשיתוף עם עשרות בתי ספר באזור הגליל באמצעות מיזם גליליום והמרכז האקדמי לנוער במכללת תל חי. אלפי תלמידים מן הגליל נהנים מפעילויות בליל המדענים, מיום המדע, מסדנאות, פרויקטים, ימי סיור וכדומה אותם מנחים חוקרי ועובדי מיג"ל.

למכללת תל חי, כאמור, שני קמפוסים פעילים, האחד בתל חי והשני בקצרין להכשרה להוראה. מכון מיג"ל ממוקם בשלושה מבנים שנמצאים בקרית שמונה ובפארק התעשייה תל חי ומפעיל מספר תחנות מחקר חקלאי ברחבי הגליל.

חברי הוועדה מאמינים כי, לאור האמור לעיל, השילוב בין שני המוסדות עשוי להוות בסיס ראשוני משמעותי לפחות לחלק מהתשתית הרלוונטית להקמת האוניברסיטה החדשה.

<u>חולשות:</u> על אף המיזוג הטבעי והמובטח לכאורה של מכללת תל חי עם מכון המחקר מיג"ל ושיתוף הפעולה האקדמי והמחקרי הקיים כבר היום בין שני הגופים, אין להתעלם מהמורכבות והקשיים שעלולים ללוות גם תהליך כזה. תהליך מיזוג של שני ארגונים מצריך התייחסות לשיקולים רבים, כגון, משפטיים, ארגוניים, מנהלתיים, אקדמיים ועוד, ולעיתים דורש ויתורים הדדיים של הנהלותיהם.

בנוסף לכך, בשני המוסדות, תל חי ומכון מיג"ל, חסרים, ברמת המחקר וההוראה, תחומים מרכזיים במדעי הטבע הבסיסיים כגון, פיסיקה, מתמטיקה וסטטיסטיקה וכן חסרים חוקרים מובילים, אותם יהיה על האוניברסיטה לגייס. יתר על כן, חיזוק של תל חי ידרוש השקעה

משמעותית בתשתיות מחקר מתקדמות, בכח אדם מיומן ובמרכזי שירות שיאפשרו קיום מחקר מתקדם ופורץ דרך במיגוון תחומים.

<u>התייחסות הוועדה לשאלת המיזוג של מכללת בראודה באוניברסיטה החדשה</u>

נושא ההקמה של האוניברסיטה החדשה על בסיס מכללת תל חי ומכון מיג"ל העלה בפני חברי הוועדה את שאלת אפשרות החיבור של מכללת תל חי ומיג"ל עם מכללת בראודה לכדי אוניברסיטה אחת בשני קמפוסים. לחיבור כזה כמה יתרונות פוטנציאליים: ראשית, האוניברסיטה החדשה תזכה לפקולטה להנדסה המייצרת ערך משמעותי לאוניברסיטה, ואילו בראודה תקודם לפעול במסגרת אוניברסיטאית על כל המשתמע מכך, בעיקר בחיזוק תשתיות המחקר לחוקרים ולמוסד. שנית, מיקומה של בראודה בכרמיאל יציב את הפקולטה להנדסה של האוניברסיטה החדשה במרכזו של הגליל, ובכך ייתן מענה גיאוגרפי נגיש יותר לאוכלוסיית הסטודנטים ועובדי האוניברסיטה החדשה.

זאת ועוד, המכללה להנדסה מקיימת כבר היום קשרים ענפים עם התעשיות המקומיות והפיכתה לחלק מהאוניברסיטה עשויה להעצים ולהרחיב קשרים חשובים אלו. תחומי ההוראה בבראודה רבים וכוללים: הנדסה אזרחית, הנדסה אופטית, הנדסת מזון וביוטכנולוגיה, הנדסת חשמל ואלקטרוניקה, הנדסת מכונות, הנדסת מערכות מידע, הנדסת תוכנה והנדסת תעשייה וניהול. מרבית התכניות הללו נלמדות גם לתואר ראשון וגם לתואר שני. תחומים אלה עשויים לתרום לאוניברסיטה החדשה ולקדם את השתלבותה בתחומי הדעת הנלמדים היום בתל חי ולהשלים אותם. בעתיד ניתן יהיה לייצר שיתופי פעולה בין-תחומיים בין תל חי לבראודה בהקניית תארים ומחקרים בתחומים כמו ביוטכנולוגיה, הנדסת מזון ועוד.

עם זאת הוועדה סבורה כי מיזוג שני הגופים כבר בשלב ההתחלתי בו אנו מצויים כיום עלול לעכב במידה רבה את הקמת האוניברסיטה (ראה התייחסות לנושא זה לעיל), וכי מן הראוי שהנושא יבחן בעתיד, תוך התייחסות מפורטת להיבטים שונים ובכללם מנגנון המיזוג, ומיצוב לימודי ההנדסה אל מול הטכניון שממוקם בסמיכות גיאוגרפית.

המלצות הוועדה

בהתאם לכתב המינוי שקיבלו חברי הוועדה מיום 1.5.2022 ובו נכתב כי "*הוועדה מתבקשת לבחון ולגבש את המודל המתאים להקמת אוניברסיטה בגליל*", המלצות הוועדה הן כדלקמן:

1. **לאחר בחינת כל החלופות, החלופה היחידה שנראית לחברי הוועדה מתאימה להקמת האוניברסיטה בגליל היא במכללה האקדמית תל חי, בכפוף למיזוג מלא של מכון המחקר מיג"ל במסגרת האוניברסיטה.**
2. **הוועדה ממליצה שהקמת האוניברסיטה תיעשה בתהליך מבוקר ורב שלבי שיבוצע במסגרת התכנית הרב שנתית הקרובה תשפ"ג-תשפ"ח.**
3. **לצורך מימוש תהליך ההקמה תמנה המועצה להשכלה גבוהה, ועדת היגוי להקמה אשר תפעל לצד מכללת תל חי, להתוויית תכנית הקמה רב שלבית מפורטת של האוניברסיטה, ברוח הקריטריונים המפורטים במסמך זה, לרבות ההיבטים הארגוניים, התקציביים, המנהלתיים, האקדמיים והמחקריים. הצוות המקצועי בוות"ת/מל"ג ילווה את עבודת הוועדה והוועדה תביא המלצותיה לוות"ת/מל"ג.**
4. **ועדת ההיגוי להקמה תלווה את תהליך המעבר של המכללה האקדמית לאוניברסיטה תוך ראיה מערכתית רחבה באופן שיקדם סינרגיה בין האוניברסיטה החדשה לבין האוניברסיטאות והמכללות האקדמיות בצפון וימנע פגיעה בהן.**
5. **הוועדה מבקשת להדגיש כי לצורך הקמת האוניברסיטה וכדי לא לפגוע ביתר המוסדות להשכלה גבוהה, נדרשים תקציבי הקמה חד פעמיים ותקציבים תוספתיים בבסיס, שיאפשרו את שלב ההקמה באופן ראוי ואת הפעילות השוטפת לאורך זמן.**
6. **תהליך ההקמה יהיה בהתאם לחוק, לנהלי ות"ת ומל"ג ולהחלטותיהן ובכפוף לסמכויות והאישורים הנדרשים.**

תהליך הפיכת מכללה אקדמית למוסד אוניברסיטאי

הפיכת מכללה לאוניברסיטה איננה כרוכה בשינוי "השם" בלבד; זהו תהליך של התפתחות והבשלה במוסד עצמו, והוא דורש תכנון לטווח קצר ולטווח ארוך, השקעת משאבים, יצירת תנאים מתאימים ואורך רוח. תהליך מעבר מוצלח יצביע על הרחבת האופק האקדמי והמחקרי במוסד והתקדמות עקיבה לכיוונים של יצירתיות וחדשנות. כאמור לעיל, להערכת חברי הוועדה, הצירוף של מכללת תל חי ומיג"ל מציע, מבחינת רמת המחקר וההוראה, התחומים הייחודיים ורוחב המצע, נתוני פתיחה אקדמיים עדיפים, והוא עשוי להבשיל, בתמיכה ובהכנה המתאימות, לבניית אוניברסיטה שהגליל ומדינת ישראל יוכלו להתגאות בה.

תהליך המעבר של המכללה ממתכונתה הנוכחית למתכונת אוניברסיטאית מלאה הינו תהליך מורכב ורב שלבי שכולל שינוי ארגוני ותוכני בפעילות הארגון, בהרכבו, בהיקפו, באופן ניהולו, במאפייני הסטודנטים והסגל ובמכלול המטרות אליהן הוא שואף. מהלך זה יימשך, ככל הנראה, לאורך תקופת ביניים לא מבוטלת שבמהלכה יהיה על המכללה להשיג שינוי מהותי באופי המחקר וההוראה. חברי הסגל ימקדו את עיקר עיסוקיהם במחקר, בלי לפגוע ברמת ההוראה, אך מטרותיה של זו ישתנו לטובת העמקה והרחבה של תחומי הידע הנלמדים ועדכון מתמיד של הישגי המחקר בתחומים הללו. להערכת הוועדה תהליך השינוי, צריך להתרחש בשלבים ובאורח מבוקר על פני התכנית הרב שנתית הקרובה (תשפ"ג-תשפ"ח). במהלכו אמורים תלמידי המכללה הנוכחיים להשלים את לימודיהם, ותכניות לימוד חדשות ברמה אוניברסיטאית, אמורות, להיפתח, שיתופי פעולה אפשריים עם המכללות והאוניברסיטאות בצפון אמורים להיבחן ולהיות מקודמים, ותכנית רב-שנתית מפורטת לפיתוח האוניברסיטה החדשה אמורה להתגבש, תוך התייחסות למכלול ההיבטים האקדמיים, אירגוניים ומנהליים אליהם מתייחס מסמך זה ומעבר להם. תכנון זה אמור להיעשות ברמת פירוט שחורגת בהרבה ממסגרת הזמן שהוקצבה לפעילות הוועדה הנוכחית, ואנו ממליצים למל"ג/ות"ת על **מינוי ועדת היגוי להקמה של האוניברסיטה בגליל**. לאור החשיבות שבה רואה הוועדה את מיזוג מכללת תל חי ומיג"ל, ממליצה הוועדה למכללה ולמיג"ל לפעול בהקדם למיזוג שני הגופים.

<u>ועדת היגוי להקמה של האוניברסיטה</u>

חברי הוועדה ממליצים למנות ועדת היגוי להקמת אוניברסיטה לפי הקריטריונים הבאים:

- ועדת ההיגוי תמונה ע"י ות"ת ומל"ג, שיקבעו את סמכויותיה, הרכבה ומשימותיה, והיא תפעל בשיתוף פעולה עם הנהלת מכללת תל חי.

- ועדת ההיגוי תכלול חברים וחברות בעלי ידע רב וניסיון בנושאים השונים, לרבות: היבטים אקדמיים, ניהוליים, תקציביים, קשרי אקדמיה-תעשייה, קשרי אקדמיה-קהילה וכיוב'.
- בראש ועדת ההיגוי יעמוד פרופסור בעל שם בתחומו ובעל כישורים נוספים, מנהליים ואקדמיים רחבים, שכיהן בעבר כנשיא אוניברסיטה או בתפקיד דומה.
- מומלץ כי אחד מחברי ועדת ההיגוי יהיה מי ששימש בעבר כמנכ"ל אוניברסיטה על מנת להבטיח מומחיות משמעותית בתחום הניהולי והארגוני.
- מומלץ כי ועדת ההיגוי תיוועץ במומחים, בארץ ובעולם, בנושאים השונים הקשורים לפעילותה.
- ועדת ההיגוי תבחן לעומק את ההיבטים הנוגעים לסגל האקדמי בתקופת המעבר של המכללה לאוניברסיטה ולבניית סגל אקדמי מתאים וראוי להקמת אוניברסיטה, הן בתהליך המעבר, הן בסיומו.
- ועדת ההיגוי תפעל לאורך כל תקופת ההקמה.
- ועדת ההיגוי תדווח על פעילותה למל"ג/ות"ת ותביא המלצותיה בפניהן, והיא תלווה על ידי הצוות המקצועי של ות"ת ומל"ג.

<u>חברי הוועדה ממליצים שוועדת ההיגוי להקמה תסייע למכללת תל חי בנושאים הבאים ותדווח לוות"ת ולמל"ג על התקדמות התהליך באופן שוטף:</u>

- קידום מיזוג מלא בין מכללת תל חי ומיג"ל, באופן שיאפשר להם לתפקד כגוף אחד ולאורך זמן.
- הבניית החזון של האוניברסיטה וכיווני התפתחות אסטרטגיים לעתיד מבחינה אקדמית, מבנית ומחקרית. בכלל אלה יש להתייחס לאיזון המיטבי והמתאים בין רוחב תחומי, לבין מיקוד תחומי, וקידום מאפיינים שעשויים לייחד את האוניברסיטה, החדשה, יחסית לאוניברסיטאות אחרות בארץ.
- בדיקת עומק של מערך הקשרים העתידי וקידום שיתופי פעולה בין האוניברסיטה לבין המכללות והאוניברסיטאות בצפון הארץ, לרבות בדיקת האפשרות למיזוג מכללת בראודה עם האוניברסיטה כמפורט במסמך זה.
- ועדת ההיגוי תבחן במהלך עבודתה את ההשלכות הצפויות של הקמת האוניברסיטה על כלל מערכת ההשכלה הגבוהה ובפרט על המכללות והאוניברסיטאות בצפון הארץ.
- זיהוי צרכים ייחודיים אשר יש להם השלכות על התפתחות האוניברסיטה והשגת מטרותיה (למשל, צורך בתשתיות מחקר ואחרות, או תהליכי פיתוח אזוריים) והבאת ממצאים כאלה לידיעת ות"ת ומל"ג.

סיכום

בהמשך לכתב המינוי בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל ממאי 2022 ולעבודת הוועדה בראשותו של פרופ' בני גיגר, המתוארת בפירוט בדוח זה, המודל הראוי ביותר, לדעת חברי הוועדה, שעשוי להוות בסיס להקמתה של אוניברסיטה בגליל, הוא כזה המתבסס על המיזוג של מכללת תל חי ומכון המחקר מיג"ל. הקמת אוניברסיטה אינה מהלך שקורה ביום אחד, אלא בתהליך רב שלבי מורכב המצריך תכנון מוקפד וליווי מקצועי וארגוני מבוקר לכל אורכו. הקמת אוניברסיטה בגליל שואפת להביא לצמצום הפער בין הפריפריה למרכז, מבחינה כלכלית וחברתית, על ידי כך שתסייע בפיתוח אזור הגליל על היבטיו הרבים; יצירת מוסד אקדמי איכותי ומתוחכם תמשוך תעשיות מתקדמות ושילוב של השניים יביא לביסוס מרכז מדעי-טכנולוגי המחובר לאזור. ככל שיתבסס מעמדה של האוניברסיטה כמוסד להשכלה גבוהה ברמה לאומית ובינלאומית כך יגדל גם כוח המשיכה שלה לאנשי סגל וחוקרים ברמה גבוהה ולסטודנטים מכל הארץ. בצורה כזאת יעלה גם שיעור התעסוקה באזור, תודעת הזהות של אוכלוסיית הצפון והגליל תתחזק, ויתכן שאף תצומצם בריחת המוחות למרכז.

במהלך עבודתם, ראו, חברי הוועדה, לנגד עיניהם, את החשיבות הגדולה שיש למכללות האקדמיות בגליל והתפקיד המשמעותי שהן ממלאות באזור זה, בראש ובראשונה בהנגשת ההשכלה הגבוהה לפריפריה, ולאורך הדיונים חזרה ועלתה האמירה שאין לפגוע במכללות אלו, אלא להיפך, יש לחזק אותן ולהעצים את המטרות שהן ממלאות.

השיקולים העיקריים שהנחו את חברי הוועדה בבחינת החלופות שהיו בידיהם לדגם הראוי ביותר של האוניברסיטה היו שיקולים אקדמיים, גיאוגרפיים ושאלת ההיתכנות של המודל מבחינה ארגונית ומנהלית. בכלל שיקולים אלה נכללו נתוני הפתיחה של המוסד כך שיאפשרו הקמה של אוניברסיטת מחקר איכותית, תשתיות ההוראה והמחקר הקיימות במוסד, מיקום האוניברסיטה כך שתהיה מרוחקת דיה מהמוסדות האחרים אך כזאת שתשרת את מטרותיה הכלכליות והחברתיות המבוקשות לפיתוח האזור וכן שיקולים ארגוניים הנוגעים להיתכנות של מיזוגים ושיתופי פעולה אפשריים בין מוסדות קיימים.

כמפורט במסמך זה, שלושת המודלים העיקריים, שבחנו חברי הוועדה הוצעו על ידי המכללות האקדמיות בצפון ואלו הם: (1) הצעת שתי המכללות כנרת וצפת להקמת אוניברסיטה לתארים מתקדמים בלבד, (2) הצעתה של מכללת גליל מערבי להקמת שתי אוניברסיטאות: האחת בעכו על בסיס מכללת גליל מערבי והשנייה בתל חי המבוססת על מכללת תל חי ו-(3) הצעתה של מכללת תל חי להקמת אוניברסיטה המבוססת על איחודם של מכללת תל חי ומכון המחקר מיג"ל.

לאחר ניתוח החלופות ובהתאם לשיקולים המפורטים בדוח זה, הסכימו חברי הוועדה שהמודל המועדף הוא המודל המבוסס על מיזוג מלא של מכללת תל חי ומכון מיג"ל – מודל שיבנה בתהליך רב שלבי ובתכנון מוקפד.

לצורך יישום המודל, חברי הוועדה ממליצים להקים ועדת היגוי להקמת האוניברסיטה במינוי של מל"ג וות"ת, שתתווה, לצד הנהלת מכללת תל חי, את פעילותה האקדמי והמחקרי של האוניברסיטה העתידית, ותבדוק פוטנציאל לשיתופי פעולה בין האוניברסיטה למוסדות להשכלה גבוהה בצפון, כולל המכללות האקדמיות בגליל והאוניברסיטאות בחיפה, ויצירת קשר עם גורמים בתעשייה. ועדת ההיגוי תלווה את תהליך הקמת האוניברסיטה מראשיתו ועד סופו, תוך ראיה מערכתית רחבה ותזהה צרכים ייחודיים שיכולים לתרום להצלחת המהלך ולהעצמת התרומה של האוניברסיטה למחקר ולהשכלה הגבוהה בישראל בכלל ובאזור הצפון בפרט.

נספחים

נספח 1: החלטת ממשלה מס' 3578 בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל

הקמת אוניברסיטה בגליל

מספר החלטה : 3578

יחידה : מזכירות הממשלה

ממשלה : הממשלה ה-30, אריאל שרון

תאריך פרסום : 02.05.2005

החלטה מס. 3578 של הממשלה מיום 02.05.2005

נושא ההחלטה :

הקמת אוניברסיטה בגליל

מחליטים :

1) הממשלה רואה חשיבות לאומית בהקמת אוניברסיטה בגליל כמנוף מרכזי לפיתוחו של האזור.
2) להטיל על שרת החינוך, התרבות והספורט, בשיתוף המשנה לראש הממשלה, הממונה על פיתוח הגליל והנגב, לפעול לבדיקת האפשרות להקמת אוניברסיטה בגליל, בתיאום עם המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ולתקצוב, במסגרת סמכויותיהן, תוך התייחסות לבחינת ההיבטים הלאומיים, האקדמיים, התכנוניים, התקציביים והאחרים של הנושא.
3) שרת החינוך התרבות והספורט תדווח לממשלה בתוך 120 יום על ההתקדמות בנושא האמור.

נספח 2: תיקון החלטת המל"ג מיום 11.7.2006

תיקון החלטת המועצה מס' (426) 59 מיום 11.7.2006 – עפ"י הצעתו של אריה הרמלין

1014/10 דו"ח הוועדה שבדקה את הצורך באוניברסיטה נוספת

א. המועצה להשכלה גבוהה רשמה לפניה את דו"ח ועדת גרוסמן שבדקה את הצורך בהקמת אוניברסיטה נוספת והחליטה לאמץ את סעיף א' בהמלצה על-פיו השנים הקרובות לא קיים צורך אקדמי תכנוני בהקמת אוניברסיטה נוספת בישראל מן הדגם הקיים כיום בארץ. על כן מחליטה המל"ג שלא להקים אוניברסיטה נוספת בישראל בתקופה זו.

ב. במענה לצורך של פיתוח הגליל מחליטה המועצה להשכלה גבוהה לבדוק הקמתו של מכון מחקר יישומי אוניברסיטאי בגליל העליון המזרחי, שיעסוק בנושאים דוגמת ביוטכנולוגיה, מדעי החיים ומדעי הסביבה. במכון זה יפותחו תשתיות מחקריות לאומיות וייחודיות, אשר ימשכו אליו מדענים מהאוניברסיטאות ומדענים מצטיינים אחרים. המכון ישתף פעולה ויתמוך במוסדות אקדמיים, מדעיים ומחקריים הקיימים באזור ויהפוך למוקד משיכה אזורי וארצי למען פיתוח הטכנולוגי והכלכלי של הגליל.
בדיקת הקמת המכון תעשה ע"י הוועדה בראשות פרופ' גרוסמן ותובא לדיון נוסף במל"ג.

ג. הנושא של המכללה האוניברסיטאית המצוין בסעיף 2,3 בדו"ח ועדת גרוסמן יובא לדיון באחת מישיבותיה הקרובות של המועצה להשכלה גבוהה

נספח 3: החלטת המל"ג מיום 17.8.2021

החלטה מס' 1776/13 : הקמת אוניברסיטה בגליל - עדכון הרכב הוועדה
בישיבתה ביום ט' באלול תשפ"א (17.8.2021) החליטה המועצה להשכלה גבוהה לעדכן את הרכב הוועדה אשר תפעל ותגבש מודל להקמת אוניברסיטה בגליל. להלן ההרכב המעודכן של הוועדה :

- פרופ' אהרן צ'חנובר - יו"ר
- פרופ' יוסי קלפטר
- פרופ' רבקה כרמי
- פרופ' מוטי שגב
- פרופ' חרמונה שורק
- פרופ' מונא מארון, חברת ות"ת
- מר משה ויגדור, חבר מל"ג
- מר יוסי אקרמן, נציג התעשייה

נספח 4: החלטת ות"ת מיום 26.7.2021

בישיבתה ביום 26.7.21 קבלה ות"ת סקירה ראשונית בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל.
ות"ת מאשרת את הרכב הוועדה לעניין הקמת אוניברסיטה בגליל.
להלן שמות חברי הוועדה :

- פרופ' אהרן צ'חנובר – יו"ר
- פרופ' יוסי קלפטר
- פרופ' רבקה כרמי
- פרופ' מוטי שגב
- פרופ' חרמונה שורק
- מר משה ויגדור, חבר מל"ג
- מר שמואל סלבין, חבר ות"ת

לצורך דיון בנושא, ות"ת מבקשת מהוועדה לקבל התייחסותה בנושאים שבסמכות ות"ת.
חברי הוועדה יחתמו על התחייבות למניעת ניגוד עניינים ושמירת סודיות כמקובל.
הצוות המקצועי ילווה את עבודת הוועדה כמקובל.

נספח 5: כתב מינוי – ועדת צ'חנובר

המועצה להשכלה גבוהה
مجلس التعليم العالي
COUNCIL FOR HIGHER EDUCATION
Planning & Budgeting Committee | הוועדה לתכנון ותקצוב

כ"ט בתשרי, תשפ"ב
5 באוקטובר, 2021

לכבוד:

פרופ' אהרן צ'חנובר – הטכניון - יו"ר הוועדה
פרופ' יוסי קלפטר – אוניברסיטת תל-אביב
פרופ' רבקה כרמי – אוניברסיטת בן גוריון בנגב
פרופ' מוטי שגב - הטכניון
פרופ' חרמונה שורק – האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' מונא מרון – אוניברסיטת חיפה - חברת ות"ת
מר משה ויגדור – חבר מל"ג
מר יוסי אקרמן – נציג התעשייה

מכובדיי,

בהמשך להחלטת מל"ג מיום 20.7.2021 והחלטת ות"ת מיום 26.7.2021, אני מתכבדת למנותכם כחברים בוועדה לנושא הקמת אוניברסיטה בגליל.

הוועדה מתבקשת לבחון ולגבש את המודל המתאים להקמת אוניברסיטה בגליל, ולהגיש את המלצותיה לות"ת ולמל"ג בתוך שלושה חודשים ממועד מינויה.

הצוות המקצועי בות"ת-מל"ג ילווה את עבודת הוועדה כמקובל.

גב' מיכל אופיר מהאגף לתכנון ומידע תרכז את עבודת הוועדה.

אני מאחלת לכם הצלחה בעבודתכם.

בברכה,

ד"ר יפעת שאשא-ביטון
שרת החינוך ויו"ר המל"ג

העתק:
פרופ' אדו פרלמן – סגן יו"ר המל"ג
פרופ' יפה זילברשץ – יו"ר ות"ת
גב' מיכל נוימן – מ"מ מנכ"ל מל"ג-ות"ת

נספח 6: החלטות ות"ת ומל"ג מיום 10.4.2022

החלטת המל״ג מיום 10.4.2022

החלטה מס׳ 2008/14 : עדכון הרכב הוועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל

בהמשך להחלטת ות״ת בנושא מהיום, ולאור סיום הכהונה של מספר חברי ועדה, בישיבתה ביום 10.4.2022 החליטה המועצה להשכלה גבוהה על עדכון הרכב הוועדה אשר תפעל ותגבש מודל להקמת אוניברסיטה בגליל.

להלן שמות חברי הוועדה :

- פרופ׳ בני גיגר - יו״ר
- פרופ׳ יוסי קלפטר
- פרופ׳ חרמונה שורק
- פרופ׳ שרה סטרומזה
- פרופ׳ גליה צבר
- פרופ׳ מונא מארון, חברת ות״ת
- פרופ׳ דודי שוורץ, חבר מל״ג
- מר משה ויגדור, חבר מל״ג
- מר יוסי אקרמן, נציג התעשייה

הוועדה תפעל בהתאם להחלטתה בנושא נוהל מינוי ועדת היגוי/שיפוט. המינוי כפוף לחתימה על הסדר למניעת ניגוד עניינים ושמירה על סודיות, כמקובל.

החלטת הוות״ת מיום 10.4.2022

בישיבתה ביום 10.4.2022 דנה ות״ת בנושא עדכון הרכב הוועדה אשר תפעל ותגבש מודל להקמת אוניברסיטה בגליל.

להלן ההרכב שאושר :

- פרופ׳ בני גיגר - יו״ר
- פרופ׳ יוסי קלפטר
- פרופ׳ חרמונה שורק
- פרופ׳ שרה סטרומזה
- פרופ׳ גליה צבר
- פרופ׳ מונא מארון, חברת ות״ת
- פרופ׳ דודי שוורץ, חבר מל״ג
- מר משה ויגדור, חבר מל״ג
- מר יוסי אקרמן, נציג התעשייה

נספח 7: כתב מינוי – ועדת גיגר

המועצה להשכלה גבוהה
مجلس التعليم العالي
COUNCIL FOR HIGHER EDUCATION
Planning & Budgeting Committee | הוועדה לתכנון ותקצוב

ל' בניסן, תשפ"ב
1 במאי, 2022

לכבוד:

פרופ' בני גייגר – מכון וייצמן - יו"ר הוועדה
פרופ' יוסי קלפטר – אוניברסיטת תל-אביב
פרופ' חרמונה שורק – האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' מונא מארון – אוניברסיטת חיפה - חברת ות"ת
פרופ' שרה סטרומזה – האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' גליה צבר – אוניברסיטת תל-אביב
פרופ' דודי שוורץ – הקריה האקדמית אונו
מר משה ויגדור – חבר המל"ג
מר יוסי אקרמן – נציג ציבור מהתעשייה

מכובדיי,

בהמשך להחלטת מל"ג מיום 20.7.2021 והחלטת ות"ת מיום 26.7.2021 ועדכונן ביום 10.4.2022 אני מתכבדת למנותכם כחברים בוועדה לנושא הקמת אוניברסיטה בגליל.

הוועדה מתבקשת לבחון ולגבש את המודל המתאים להקמת אוניברסיטה בגליל, ולהגיש את המלצותיה לות"ת ולמל"ג בתוך שלושה חודשים ממועד מינויה.

הצוות המקצועי בות"ת-מל"ג ילווה את עבודת הוועדה כמקובל.

גב' מיכל אופיר מהאגף לתכנון ומידע תרכז את עבודת הוועדה.

אני מאחלת לכם הצלחה בעבודתכם.

בברכה,

ד"ר יפעת שאשא-ביטון
שרת החינוך ויו"ר המל"ג

העתק:
פרופ' יוסי מקורי – יו"ר ות"ת
גב' מיכל נוימן – מ"מ מנכ"ל מל"ג-ות"ת

Planning & Budgeting Committee | הוועדה לתכנון ותקצוב

❖ מיפוי המכללות האקדמיות בצפון:

המכללה האקדמית תל חי

המכללה האקדמית עמק יזרעאל

המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה

המכללה האקדמית צפת

המכללה האקדמית גליל מערבי

המכללה האקדמית כנרת

המיפוי נעשה במסגרת עבודת הוועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל

ינואר 2022

תוכן עניינים

- מבוא 3
- רקע כללי 4
- המכללה האקדמית תל חי 6
  - רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד 6
  - סגל – המכללה האקדמית תל חי 8
  - סגל – המכללה האקדמית אוהלו 10
  - פיתוח פיזי – המכללה האקדמית תל חי 12
  - פיתוח פיזי – מכללת אוהלו 12
- המכללה האקדמית עמק יזרעאל 13
  - רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד 13
  - סגל 14
  - פיתוח פיזי 17
- המכללה האקדמית אורט בראודה 18
  - רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד 18
  - סגל 19
  - פיתוח פיזי 21
- המכללה האקדמית צפת 23
  - רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד 23
  - סגל 24
  - פיתוח פיזי 26
- המכללה האקדמית גליל מערבי 28
  - רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד 28
  - סגל 29
  - פיתוח פיזי 31
- המכללה האקדמית כנרת 33
  - רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד 33
  - סגל 34
  - פיתוח פיזי 37
- נספח א' 38
- נספח ב' 39
- נספח ג' 40

❖ מבוא

במסגרת עבודת הוועדה בנושא הקמת אוניברסיטה בגליל שהוקמה ביולי 2021 בראשותו של פרופ׳ אהרן צ׳חנובר, נתבקש אגף תכנון ומידע לרכז מספר נתונים לגבי שש המכללות האקדמיות הממוקמות באזור הצפון: המכללה האקדמית תל חי, המכללה האקדמית עמק יזרעאל, המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה, המכללה האקדמית צפת, המכללה האקדמית גליל מערבי והמכללה האקדמית כנרת.

לגבי כל אחת מהמכללות האקדמיות מפורטים שלושה פרקים:

1. רקע כללי על המכללה, תחומי הלימוד ותכניות הלימוד במכללה ומספר סטודנטים לפי תכניות לימודים.
2. פירוט סגל אקדמי לפי דרגה, גיל ותחום לימודים ותיאור הסגל המנהלי במכללה. להלן כמה הערות לגבי נתוני הסגל בכל המכללות:

   א. מקור נתוני הסגל האקדמי: מאגר הסגל הממוחשב לתשפ״א, ממוצע שנתי של היקפי משרה על פי דיווחי המוסדות (באוהלו – נתוני סמסטר ב׳).

   ב. הנתונים כוללים חברי סגל פעילים, בשבתון, פטור מהוראה ובחופשת לידה בתקציב רגיל.

   ג. סגל אקדמי בכיר - פרופ׳ מן המניין, פרופ׳ מן המניין נלווה, פרופ׳ חבר, פרופ׳ חבר נלווה, מרצה בכיר, מרצה, מורה בכיר, מורה.

   ד. סגל אקדמי זוטר - מורים זוטרים, מסטרנטים ודוקטורנטים.

   ה. סגל עמית - סגל עמית 1, סגל עמית א׳, סגל עמית ב׳.

   ו. מורים מן החוץ - משרה מלאה לממ״ה מחושבת עפ״י 14 שעות שבועיות.

   ז. הפילוח של הסגל האקדמי הבכיר נעשה לפי 70 תחומי לימוד.

   ח. הפילוח של הסגל הזוטר נעשה לפי 13 תחומי לימוד.

   ט. מקור נתוני הסגל המנהלי: דו״ח ממוצעי השכר לחודש ינואר 2021 עפ״י דיווח המוסדות.
3. נתונים לגבי הפיתוח הפיזי של המכללה לרבות: זכויות בקרקע, שטחי לימוד ומחקר ובינוי עתידי מתוכנן במידה וקיים.

בכתיבת דוח זה נטלו חלק עובדי אגף תכנון ומידע – חוה קליין, מיכל אופיר וורה מקסיוטין. נתוני הסגל האקדמי והפיתוח הפיזי התקבלו מצוות אגף התקצוב בוות״ת/מל״ג – יניב כהן-שבתאי, יואב טאובמן, עירית כהן, יואל תבור, יוסי סבג ומרים שחר.

❖ רקע כללי

שש המכללות בהן מתמקדת עבודת הוועדה מתוקצבות ומתוכננות כולן ע״י ות״ת ואלה הוקמו והתפתחו באזור הצפון כחלק ממדיניותן של ות״ת ומל״ג במשך שנות ה-90, להרחיב את הנגישות להשכלה גבוהה ולהציע מגוון רחב של תחומי לימוד, תחילה לתואר ראשון, גם באזורי הפריפריה של המדינה וגם כמענה לביקוש ללימודים אקדמיים אשר היה ברור שהאוניברסיטאות לא יוכלו להענות לכולו. הפריסה הנרחבת של מערך המכללות האקדמיות, הן הכלליות והן המכללות לאמנות ולהנדסה הביאו לכך שכיום חלקם של הלומדים לתואר ראשון במכללות האקדמיות עומד על 61%. במקביל לכך ירד חלקם של הלומדים לתואר ראשון באוניברסיטאות מ-85% בתש״ן ל-39% בשנים האחרונות.

מבחינת מעמדן האקדמי, מתוך שש המכללות, המכללות האקדמיות: תל חי, עמק יזרעאל וכנרת הן בעלות הכרה קבועה מהמל״ג, ושלוש המכללות: צפת, גליל מערבי ואורט בראודה הן בעלות הכרה זמנית. נציין כי ועדות ההכרה כתבו דוחות חיוביים למכללות האקדמיות גליל מערבי וצפת, ובחודשים הקרובים נושא ההכרה הקבועה יעלה לדיון בוות״ת ובמל״ג. לגבי אורט בראודה, נושא זה צפוי להיבדק ובהמשך לעלות לדיון.

בשנת הלימודים תשפ״א למדו ב-58 המוסדות להשכלה גבוהה כ-288 אלף סטודנטים, מהם כ-208.5 אלף למדו לתואר ראשון. כ-49 אלף סטודנטים נוספים למדו בקורסים של האוניברסיטה הפתוחה, מהם כ-46 אלף בקורסים לתואר ראשון.

כפי שנראה בלוח הבא, מספר הסטודנטים הכללי בשש המכללות האקדמיות בצפון עמד בתשפ״א על קרוב ל-20,000 סטודנטים, מהם כ-18,300 לתואר ראשון וכ-1,500 לתואר שני. בתחילת שנות ה-90 מספרם של הלומדים במוסדות הממוקמים במחוז הצפון הסתכם במאות בודדות ובתחילת שנות ה-2000 (תש״ס) הגיע מספרם לכ-6,700. בשני העשורים האחרונים גדל מספרם פי שלושה ויותר כשהגידול בכלל המערכת עמד על כמחצית ממנו. התפתחות זו הביאה לכך שבתחילת שנות ה-2000 הגיע חלקם לכ-5% מהלומדים לתואר ראשון וכעבור עשור נוסף כ-9% מהסטודנטים לתואר ראשון לומדים במוסדות הממוקמים במחוז הצפון. כאן המקום להזכיר שחלקם של הסטודנטים בני החברה הערבית עומד על 43% מהלומדים לתואר ראשון במוסדות אלה וזאת לעומת כ-18% בקרב כלל הלומדים לתואר ראשון במערכת.

מכללת תל חי היא הגדולה ביותר מבין שש המכללות ושיעור הגידול בה הוא גם הגבוה ביותר: מספר הסטודנטים בה גדל כמעט פי חמישה, מכ-970 בתש״ס לכ-4,700 בתשפ״א, עליה הנובעת מהתווספות של הסטודנטים שלמדו במכללת אוהלו, ובעקבות האיחוד עם תל חי הצטרפו למניין הכללי של המכללה 730 סטודנטים לתואר ראשון ושני. מכללת עמק יזרעאל היא השנייה בגודלה עם כ-4,200 סטודנטים.

ארבע המכללות הנוספות נעות בין 2,300 – 3,200 סטודנטים.

כמחצית מהסטודנטים לתואר שני הלומדים במכללות אלו למדו בתל חי – כ-700 סטודנטים מתוך כ-1,500, וכ-480 סטודנטים למדו לימודי תואר שני בעמק יזרעאל. יתר הסטודנטים לתואר שני לומדים בארבע המכללות האחרות.

להלן מספר הסטודנטים בשש המכללות האקדמיות באזור הצפון בראיה רב שנתית:

מוסד לימודים	תואר	תש"ס	תש"ע	תשע"ה	תשע"ז	תשע"ט	תשפ"א
סה"כ	**סה"כ**	**6,623**	**15,338**	**17,387**	**17,652**	**17,979**	**19,864**
	מזה: תואר ראשון	**6,623**	**15,163**	**16,782**	**16,897**	**16,932**	**18,322**
	תואר שני	**-**	**175**	**605**	**755**	**1,047**	**1,542**
המכללה האקדמית תל חי	***סה"כ***	***969***	***3,054***	***3,556***	***3,548***	***3,491***	***4,675***
	מזה: תואר ראשון	969	2,961	3,216	3,112	2,960	3,960
	תואר שני	-	93	340	436	531	715
המכללה האקדמית עמק יזרעאל	***סה"כ***	***1,996***	***3,495***	***3,952***	***4,223***	***4,075***	***4,186***
	מזה: תואר ראשון	1,996	3,413	3,776	4,024	3,754	3,711
	תואר שני	-	82	176	199	321	475
המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה	***סה"כ***	***1,243***	***2,647***	***2,845***	***2,943***	***3,113***	***3,230***
	מזה: תואר ראשון	1,243	2,647	2,756	2,823	2,976	3,093
	תואר שני	-	-	89	120	137	137
המכללה האקדמית צפת	***סה"כ***	***666***	***2,012***	***2,472***	***2,554***	***2,676***	***2,798***
	מזה: תואר ראשון	666	2,012	2,472	2,554	2,650	2,761
	תואר שני	-	-	-	-	26	37
המכללה האקדמי גליל מערבי	***סה"כ***	***945***	***2,346***	***2,533***	***2,411***	***2,323***	***2,680***
	מזה: תואר ראשון	945	2,346	2,533	2,411	2,323	2,604
	תואר שני	-	-	-	-	-	76
המכללה האקדמית כנרת	***סה"כ***	***804***	***1,784***	***2,029***	***1,973***	***2,301***	***2,295***
	מזה: תואר ראשון	804	1,784	2,029	1,973	2,269	2,193
	תואר שני	-	-	-	-	32	102

בנספח א' ניתן לראות את התפלגות תחומי הלימוד במכללות הצפוניות בתשפ"א לפי תואר – מלבד בראודה, שבה כלל הסטודנטים לומדים מקצועות בתחומי המדעים וההנדסות, במכללות תל חי ועמק הירדן כ-30% מהסטודנטים לתואר ראשון למדו מקצועות אלו. במכללות עמק יזרעאל וצפת חלקם של הסטודנטים שלמדו מקצועות עזר רפואיים בתואר ראשון עמד על 34% ו-28% בהתאמה. לגבי הסטודנטים לתואר שני, ניתן לראות כי בנוסף לבראודה שבה כל 137 הסטודנטים למדו מקצועות בתחום המדעים וההנדסה, בתל חי כ-12% למדו מקצועות אלו (82 סטודנטים), ובעמק יזרעאל למדו 30% תכניות לתואר שני בתחום העזר רפואי.

נתוני מספר הסטודנטים בשנה א' בכל אחד ממקצועות הלימוד בכל מכללה בשנים תשע"ו-תשפ"א מוצגים בנספח ב'. מסיכום של מספר הסטודנטים לשנה א' ניתן ללמוד כי בשנים האחרונות התחילו ללמוד בשש המכללות בצפון מעל 5,000 סטודנטים, ובתשפ"א הגיע מספרם לכמעט 6,000, מהם כ-1,400 בתל חי, כ-1,300 בעמק יזרעאל, כ-1,000 בצפת וכ-2,200 סטודנטים בשלוש המכללות האחרות.

נספח ג' מציג את חברי הסגל האקדמי בשש המכללות האקדמיות באזור הצפון – סה"כ 1,100 בתשפ"א, מחצית מהם, 550 בסגל האקדמי הבכיר ו-550 נוספים נמנים בסגל האקדמי הזוטר, סגל עמית וממ"ה, בדומה ליחס הקיים בכלל המכללות האקדמיות. בנוסף, מוצג חלקו של הסגל האקדמי הבכיר לפי תחומי לימוד שאליהם הסגל משויך: 30% בתחומי המדעים וההנדסות, 6.4% במקצועות העזר רפואיים והיתר – 63% בתחומי הלימוד האחרים.

❖ המכללה האקדמית תל חי

▪ רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד

המכללה האקדמית תל חי החלה לפעול בשנות ה-70 כמסלול אקדמי באחריות אוניברסיטת תל אביב ובהמשך נלמדו בה גם תכניות לימודים באחריות אוניברסיטת חיפה והפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית. בשנת 1996 קיבלה המכללה היתר מהמל"ג לפעול כמוסד להשכלה גבוהה וב-1998 המכללה קיבלה הסמכה להעניק תארים.

מכללת תל חי ממוקמת באצבע הגליל והיא המכללה הצפונית ביותר במדינת ישראל. במהלך תשפ"א, בהמשך למתווה מעבר המכללות האקדמיות לחינוך לתקצוב ות"ת, התמזגה מכללת תל חי עם המכללה האקדמית לחינוך אוהלו בקצרין וכיום למכללה המאוחדת שלושה קמפוסים: שניים בתל חי למדעים ולמדעי החברה והרוח והשלישי בקצרין לחדשנות בחינוך והוראה. בקרבת המכללה, פועל מכון מיג"ל – מכון למחקר מדעי יישומי בגליל בתחומי האגרוטכנולוגיה, חקלאות, מדעי הסביבה ועוד, שחוקריו משמשים כאנשי סגל בפקולטה למדעים במכללת תל חי והם מנחים את הסטודנטים בעבודות הגמר שלהם בתואר הראשון והשני. בקמפוס המכללה פועלים גם גופים לא אקדמיים: המכון לאמנויות, מרכז המדע והדעת למחוננים, יחידה ללימודי חוץ, מכינה קדם אקדמית ומכללה טכנולוגית להנדסאים.

במכללה מתקיימות 32 תכניות לימודים לתואר ראשון (7 תכניות ל-.B.A, 6 תכניות ל-.B.Sc ו-19 ל-.B.Ed) במסלולים חד חוגיים ודו חוגיים ו-14 תכניות לתואר שני (8 ל-.M.A, 3 ל-.M.Sc, 2 ל-.M.Ed ו-תכנית אחת ל-.M.Teach). המכללה מציעה מספר מסלולים עם וללא תיזה (מדעי התזונה, פסיכולוגיה התפתחותית וחינוך) ומסלולים עם תיזה בלבד מתקיימים בלימודי ביוטכנולוגיה ובמדעי המים. נכון להיום סיימו את לימודי הביוטכנולגיה במסלול עם תיזה 74 מאסטרנטים (תשע"ז – 23, תשע"ח – 16, תשע"ט – 25 ובתש"ף 25). במדעי התזונה סיימו בתשע"ח 5 מאסטרנטים במסלול עם תיזה.

מספר הסטודנטים שלמדו בתשפ"א בתל חי עמד על 4,675, מהם: 3,960 לתואר ראשון ו-715 לתואר שני, כפי שנראה בלוח הבא.

סטודנטים במכללה האקדמית תל חי לפי מקצוע לימודים, תשפ"א

מקצוע לימוד	סה"כ	תואר ראשון	מזה: שנה א'	תואר שני
סה"כ	**4,675**	**3,960**	**1,421**	**715**
לימודי מזרח אסיה	61	61	21	-
לימודי גליל	26	-	-	26
חינוך	623	514	185	109
חינוך והכשרה להוראה	731	608	183	123
לימודים רב תחומיים	269	269	154	-
כלכלה וניהול	300	283	71	17
עבודה סוציאלית	500	317	72	183
פסיכולוגיה	327	281	107	46
שירותי אנוש	258	258	106	-
מדעי התזונה	226	214	83	12
טיפול באמצעות אמנויות	117	-	-	117
מדעי המחשב	432	432	147	-
ביוטכנולוגיה	411	346	145	65
מדעי החי	137	137	60	-
מדעי הסביבה	98	98	42	-
מדעי המזון	142	142	45	-
מדעי המים	17	-	-	17

הערה: בתשפ"ב נפתחו במוסד תכנית חדשה לתואר שני .M.A בהתנהגות ארגונית ללא תזה ותכנית לתואר שני M.Ed. בעיצוב ופיתוח למידה והוראה. כמו כן, למוסד אישור לפתוח תכנית לימודים חדשה לתואר שני .M.A בפסיכולוגיה התפתחותית עם וללא תזה (צפויה להיפתח בתשפ"ג).

מספר הסטודנטים בטבלה מוצגים לפי המקצוע הראשון שאליו רשומים הסטודנטים. במכללת תל חי קיימות גם תכניות דו חוגיות, ואם נספור את הסטודנטים לפי שני המקצועות שאליהם רשומים הסטודנטים, הנתונים יהיו כדלקמן: לימודים רב תחומיים – 338 מהם בשנה א': 138, חינוך – 206 מהם בשנה א': 80, חינוך והכשרה להוראה – 937 מהם בשנה א': 214, כלכלה וניהול – 346 מהם בשנה א': 95 ושירותי אנוש – 298 מהם בשנה א': 118.

במכללת תל חי לומדים סטודנטים רבים מהחברה הערבית, רובם מהעדה הדרוזית. שיעורם בתואר הראשון עמד בתשפ"א על 24%, גבוה מחלקם בכלל המוסדות להשכלה גבוהה – 18%. בתואר השני שיעור הסטודנטים הערבים שלמדו במכללת תל חי עמד על 18%, לעומת 16% בכלל המערכת.

מכללת תל חי היא אחת מקומץ מכללות אקדמיות שיש להן בוגרי תואר שני מחקרי. בתש"ף בדומה לשנים האחרונות, סיימו בתל חי 25 תואר שני מחקרי, כולם בביוטכנולוגיה.

כמו כן, בשנת 2018 קיבלה המכללה הסמכה מהמל"ג להעניק תואר פרופסור חבר באופן עצמאי בתחום הביוטכנולוגיה. נכון להיום, נוסף על המכללה האקדמית תל חי, ישנם שלושה מוסדות אקדמיים נוספים שלהם הסמכה דומה בתחומי לימוד אחרים: המכללה האקדמית תל אביב יפו, המכון הטכנולוגי חולון ואוניברסיטת רייכמן.

סטודנטים במכללה האקדמית תל חי לפי תחום לימודים, תש"ס-תשפ"א

תואר	תחום לימודים	תש"ס	תשס"ה	תש"ע	תשע"ה	תש"ף	תשפ"א
סה"כ		**969**	**1,749**	**3,054**	**3,556**	**3,545**	**4,675**
תואר ראשון	**סה"כ**	**969**	**1,749**	**2,961**	**3,216**	**3,009**	**3,960**
	מדעי הרוח	256	287	399	209	64	67
	חינוך והכשרה להוראה	39	52	365	557	499	1,122
	מדעי החברה	302	742	1,063	1,147	1,044	1,144
	עסקים ומדעי הניהול	-	-	20	232	263	258
	מקצועות עזר רפואיים	13	182	364	261	176	214
	מת', סט' ומדעי המחשב	171	116	219	237	375	432
	המדעים הביולוגיים	168	355	348	445	465	581
	חקלאות	20	15	183	128	123	142
מזה: שנה א'	**סה"כ**	**382**	**678**	**1,037**	**1,028**	**976**	**1,421**
	מדעי הרוח	110	109	125	63	23	26
	חינוך והכשרה להוראה	-	9	128	167	139	368
	מדעי החברה	105	317	370	375	351	399
	עסקים ומדעי הניהול	-	-	11	91	95	106
	מקצועות עזר רפואיים	13	61	130	78	57	83
	מת', סט' ומדעי המחשב	66	35	72	75	119	147
	המדעים הביולוגיים	68	132	136	150	153	247
	חקלאות	20	15	65	29	39	45
תואר שני	**סה"כ**	**-**	**-**	**93**	**340**	**536**	**715**
	מדעי הרוח	-	-	-	62	37	26
	חינוך והכשרה להוראה	-	-	-	-	112	232
	מדעי החברה	-	-	59	96	199	229
	עסקים ומדעי הניהול	-	-	-	-	-	17
	מקצועות עזר רפואיים	-	-	-	136	114	129

	המדעים הפיזיקליים	-	-	-	-	17	17
	המדעים הביולוגיים	-	-	34	46	57	65

- **סגל – המכללה האקדמית תל חי**

נוכח העובדה שסגל מכללת אוהלו עבר רק באמצע השנה האקדמית תשפ״א (ינואר 2021) למסגרת העסקה ע״י מכללת תל חי ועל מנת להימנע מעיוותים בנתוני הסגל, הופרדו נתוני הסגל האקדמי, כאמור להלן. נתוני הסגל האקדמי למכללת תל חי לשנת תשפ״א מחושבים על פני ממוצע שנתי, ונתוני הסגל האקדמי למכללת אוהלו מחושבים בהתאם לנתוני סמסטר ב׳ בלבד.

<u>סגל אקדמי – תל חי</u>

סה״כ משרות ונפשות לפי סוג סגל, תשפ״א

דרגה	משרות	נפשות
סגל אקדמי בכיר	101.8	129.0
סגל אקדמי זוטר	26.0	59.0
סגל עמית	46.8	102.0
מורים מן החוץ	54.8	238.0

מספר נפשות בדרגת סגל אקדמי בכיר, לפי גיל ודרגה, תשפ״א

גיל	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ׳ חבר	פרופ׳ מן המניין	סה״כ
סה״כ	**5.0**	**7.0**	**41.0**	**42.0**	**22.0**	**12.0**	**129.0**
עד 58	4.0	4.0	37.0	29.0	9.0		83.0
59-60		1.0	1.0	3.0	2.0	1.0	8.0
61-62			2.0	3.0	3.0	1.0	9.0
63-64	1.0		1.0	3.0	2.0	2.0	9.0
65-66		1.0		2.0	1.0	2.0	6.0
67+		1.0		2.0	5.0	6.0	14.0

משרות חברי סגל אקדמי בכיר, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**3.5**	**4.9**	**27.1**	**36.1**	**20.1**	**10.1**	**101.8**
יהדות זמננו, דתות ולימודי א"י			0.3	0.3	1.0		**1.6**
שפות, ספרויות אחרות				0.4			**0.4**
לימודים רגיונליים			0.5				**0.5**
חינוך	0.1	0.8	6.3	6.6	2.3	0.5	**16.5**
תואר אקדמי בהוראה			0.8	1.1			**1.8**
כלכלה	0.4	0.6	0.5	0.5	1.8	1.0	**4.7**
פסיכולוגיה			0.6	4.2	1.3	0.5	**6.5**
עבודה סוציאלית	0.8		2.6	7.2	0.2	0.5	**11.2**
ב"א רב-תחומי במדעי החברה ולימודי משפחה	0.6	0.1	3.6	2.5	2.4		**9.2**
קרימינולוגיה, קומוניקציה, לימודים עירוניים, מדעי ההתנהגות, מדעי החברה משולב			0.5	0.3			**0.8**
ביטוח, לוגיסטיקה ושירותי אנוש	0.2	0.4	1.3	0.9			**2.8**
ריפוי בעסוק	0.5	0.1	0.2	1.5	0.7	0.2	**3.2**
דיאטטיקה	0.1	0.6	2.7	1.9	0.7	1.5	**7.5**
מדעי המחשב		1.1	2.7	1.5	4.0		**9.2**
מדעי הסביבה	0.1	0.2	0.8	1.3	0.5	1.7	**4.6**
זואולוגיה	0.2	0.1	0.5	1.8	0.8		**3.4**
מדעי המזון	0.2	0.2	1.8	1.3	0.5	0.2	**4.2**
אקולוגיה, לימודי מדבר, מדעי הרפואה, אפידמיולוגיה וביוטכנולוגיה	0.4	0.5	1.3	2.9	4.0	2.0	**11.2**
הנדסת חשמל ואלקטרוניקה			0.3				**0.3**
תחום אחר		0.3				2.0	**2.3**

משרות חברי סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

	מורים מן החוץ	סגל אקדמי זוטר	סגל עמית	סה"כ
סה"כ	**54.8**	**30.7**	**46.8**	**127.5**
מדעי הרוח	1.2	0.3	0.9	**2.3**
חינוך והכשרה להוראה	5.1	3.9	6.1	**15.1**
מדעי החברה	18.4	6.7	16.9	**42.0**
עסקים ומדעי הניהול	0.3		3.1	**3.3**
מקצועות עזר רפואיים	4.9	4.6	8.1	**17.6**
מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב	6.9	1.4	3.1	**11.4**
המדעים הפיסיקליים	1.8	0.5	0.7	**3.0**
המדעים הביולוגיים	12.6	8.6	6.8	**28.0**
הנדסה ואדריכלות	1.3		0.8	**2.1**
תחום אחר	2.3	26.0	0.3	**2.6**

בעלי תפקידים אקדמיים - משרות ונפשות, לפי דרגה, תשפ"א

	מרצה בכיר		פרופ' חבר		פרופ' מן המניין		סה"כ	
	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות
סה"כ	**11.0**	**12.0**	**6.8**	**7.0**	**4.0**	**4.0**	**21.3**	**23.0**
נשיא					1.0	1.0	**1.0**	**1.0**
סגן נשיא לענייני אקדמיים/רקטור					1.0	1.0	**1.0**	**1.0**
דיקאן סטודנטים			1.0	1.0			**1.0**	**1.0**
דיקאן/מרכז מסלול			2.0	2.0			**2.0**	**2.0**
ראש חוג/ ראש התמחות	10.4	11.0	3.8	4.0	1.5	2.0	**15.7**	**17.0**
ראש מגמה	0.6	1.0					**0.6**	**1.0**

- **סגל – המכללה האקדמית אוהלו**

כפי שהוסבר בתחילת הפרק בנושא הסגל, נתוני הסגל האקדמי למכללת אוהלו מחושבים בהתאם לנתוני סמסטר ב' בלבד.

<u>סגל אקדמי – אוהלו</u>

סה"כ משרות ונפשות לפי סוג סגל, תשפ"א

דרגה	משרות	נפשות
סגל אקדמי בכיר	31.2	32.0
דירוג מורים עובדי הוראה	48.0	99.0

מספר נפשות בדרגת סגל אקדמי בכיר, לפי גיל ודרגה, תשפ"א

גיל	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**11**	**17**	**3**	**1**	**32**
עד 58	1	2			**3**
59-60	2	2			**4**
61-62	1	1			**2**
63-64	1				**1**
65-66	1	2	2	1	**6**
67+	2	1	6	1	**2**

משרות חברי סגל אקדמי, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

	דירוג מורים עובדי הוראה	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
תואר אקדמי בהוראה	48.0	11.0	17.8	1.9	0.5	**79.2**

בעלי תפקידים אקדמיים - משרות ונפשות, לפי דרגה, תשפ"א

תפקיד	דירוג מורים עובדי הוראה		מרצה		מרצה בכיר		סה"כ	
	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות
סה"כ	**2.0**	**2.0**	**3.0**	**3.7**	**10.0**	**12.2**	**15.0**	**17.9**
סגן נשיא					1.0	1.5	**1.0**	**1.5**
ראש חוג/ ראש התמחות					2.0	2.8	**2.0**	**2.8**
ראש מגמה	2.0	2.0	2.0	2.4	7.0	8.0	**11.0**	**12.3**
ראש מחלקה אקדמי			1.0	1.3			**1.0**	**1.3**

<u>סגל מנהלי – המכללה המאוחדת תל חי</u>

כפי שהוסבר במבוא, נתוני הסגל המנהלי – מקורם בדו"ח ממוצעי השכר לחודש ינואר 2021, ולכן הנתונים בפרק זה מתייחסים לסגל המנהלי במכללה המאוחדת.

משרות ובעלי תפקידים

סוג סגל	מס' משרות
סגל מנהלי - מח"ר/אחיד/חוזה אישי	163.6
סגל טכני - מהנדסים/טכנאים/חוזה אישי	-
סה"כ סגל מנהלי וטכני	**163.6**
מנכ"ל	1.0
סמנכ"ל	3.0
דיקאן סטודנטים	1.0
ראש אגף/מחלקה מנהלית/מדור ובכירים אחרים	58.7
סה"כ בעלי תפקידים מנהליים	**63.7**
<u>סה"כ סגל מנהלי וטכני ובע"ת מנהליים</u>	**227.3**

תמונת מצב יחסי העבודה והסכמי השכר במוסד

סוג סגל	מיצוי תביעות	שקט תעשייתי	הערות
סגל אקדמי בכיר	31/10/2025	31/10/2025	לאור הסדרי יציבות תעסוקתית הקיימים לחברי הסגל האקדמי הבכיר במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ	31/12/2023	31/12/2023	לאור הסדרי ביטחון תעסוקתי הקיימים לחברי הסגל במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל מנהלי	31/12/2019	31/12/2019	

- **פיתוח פיזי – המכללה האקדמית תל חי**

זכויות בקרקע: מכללת תל -חי מחלקת את פעילותה לשני קמפוסים סמוכים אחד לשני: קמפוס מערב (הוותיק) וקמפוס מזרח שהחל להיבנות משנת 2006 כקמפוס העתידי של המכללה. לקמפוס מערב של המכללה קיים חוזה מול המועצה אזורית גליל עליון עד לשנת 2027 ולקמפוס המזרחי זכויות חכירה בקרקע מול רמ״י עד לשנת 2054.

מצב השטחים במכללה: במכללה האקדמית תל חי קיימים 28,536 מ״ר שטחים המשמשים לפעילות אקדמית, בשנה״ל תש״פ למדו במכללה 3,545 סטודנטים (לא כולל תלמידי מכינות). לפי השטח הרצוי לסטודנט המאופיין לפי תחומי לימוד ורמת התואר של הסטודנט המכללה נדרשת לכ-30,000 מ״ר שטחי אקדמיה. כלומר, כיום קיים חוסר בשטחים, אך כיוון שהמכללה נמצאת בבינוי, כמפורט בהמשך, חוסר השטחים צפוי להצטמצם.

להלן פירוט חלוקת השטחים נטו של המכללה:

פונקציה	שטח (מ״ר נטו)
כיתות, אולמות וסמינריונים	5,529 מ״ר
מעבדות הוראה	1,479 מ״ר
משרדים	2,442 מ״ר
ספריות וחוות מחשבים	3,259 מ״ר
שטחי רווחה לא כולל מעונות סטודנטים (קפיטריות, מתקני ספורט וכיו״ב)	863 מ״ר

בינוי עתידי צפוי במכללה

פרויקט	היקף	עלות הפרויקט	השתתפות ות״ת
מבנה מעבדות הוראה לתואר שני	3,304 מ״ר	כ-55 מיליוני ₪	כ-11 מיליוני ₪
מעונות סטודנטים	132 פתרונות דיור	כ-31 מיליוני ₪	כ-4 מיליוני ₪

- **פיתוח פיזי – מכללת אוהלו**

זכויות בקרקע: אוהלו פועלת בקמפוס מרכזי אחד, מבחינת הזכויות בקרקע המכללה חוכרת את השטח בקצרין המועצה המקומית קצרין נמצא בשכירות לטווח הקצר עד שנת 2023.

מצב השטחים במכללה: במכללת אוהלו קיימים 13,508 מ״ר שטחים המשמשים לפעילות אקדמית, בשנה״ל תש״פ למדו במכללה 776 סטודנטים (לא כולל תלמידי מכינות). לפי השטח הרצוי לסטודנט המאופיין לפי תחומי לימוד ורמת התואר של הסטודנט המכללה נדרשת לכ-6,000 מ״ר שטחי אקדמיה. כלומר, כיום קיים עודף בשטחים לפי המודל המקובל בוות״ת.

להלן פירוט חלוקת השטחים נטו של המכללה:

פונקציה	שטח (מ״ר נטו)
כיתות, אולמות וסמינריונים	2,614 מ״ר
מעבדות הוראה	290 מ״ר
משרדים	605 מ״ר
ספריות וחוות מחשבים	635 מ״ר
שטחי רווחה לא כולל מעונות סטודנטים (קפיטריות, מתקני ספורט וכיו״ב)	30 מ״ר

❖ המכללה האקדמית עמק יזרעאל

▪ רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד

המכללה האקדמית עמק יזרעאל נוסדה באמצע שנות ה-70 והפעילה מסלולי לימודים במדעי הרוח והחברה באחריות אקדמית של אוניברסיטת חיפה עד אמצע שנות ה-90.

ב-1995 קיבלה המכללה היתר מהמל"ג לפעול כמוסד עצמאי להשכלה גבוהה וב-1997 קיבלה אישור להעניק תארים עצמאיים. היום מתקיימות במכללה 14 תכניות לתואר ראשון במסלולים חד חוגיים ודו חוגיים, 13 תכניות בתחום מדעי הרוח והחברה ומקצועות העזר רפואיים (B.A., B.S.W.) ותכנית B.Sc. במערכות מידע. בנוסף מתקיימות במכללה 6 תכניות לימודים לתואר שני (M.A.), שתיים מהן מציעות תזה. כמו כן, ניתן ללמוד במכללה שתי תכניות לתואר שני (ייעוץ חינוכי ופיתוח וייעוץ ארגוני) במתכונת של מסלול ישיר בארבע שנים, המשלב לימודי תואר ראשון בתחומים מדעי החברה והחינוך. בנוסף ללימודים האקדמיים במכללה פועלים: מכינה קדם אקדמית, בית ספר גורן לתקשורת חזותית וקתדרת עמק יזרעאל המפעילה קורסים לאזרחים ותיקים.

המכללה האקדמית עמק יזרעאל ממוקמת בלב ערי העמק; בין נצרת ועפולה, וקרוב למגדל העמק ויוקנעם. 40% מהסטודנטים לתואר ראשון הלומדים בה הם מהחברה הערבית, גבוה מחלקם בכלל המוסדות להשכלה גבוהה, שעמד על 18% בתשפ"א. חלקם של הסטודנטים הערבים בתואר השני במכללה עמד על 30%, כפול מחלקם בכלל המוסדות להשכלה גבוהה.

מספר הסטודנטים שלמדו בתשפ"א באקדמית עמק יזרעאל עמד על 4,186, מהם: 3,711 לתואר ראשון ו-475 לתואר שני, כפי שנראה בלוח הבא.

סטודנטים במכללה האקדמית עמק יזרעאל לפי מקצוע לימודים, תשפ"א

מקצוע לימוד	סה"כ	תואר ראשון	מזה: שנה א'	תואר שני
סה"כ	**4,186**	**3,711**	**1,270**	**475**
חינוך	32	32	10	-
יעוץ חינוכי	89	-	-	89
כלכלה וניהול	356	356	128	-
מדע המדינה	293	293	98	-
מדעי ההתנהגות	264	264	96	-
רב תחומי במדעי החברה	173	173	62	-
סוציולוגיה ואנתרופולוגיה	25	25	7	-
עבודה סוציאלית	180	180	81	-
פסיכולוגיה	189	123	48	66
קרימינולוגיה	248	248	97	-
שרותי אנוש	301	301	114	-
תקשורת	185	185	52	-
פיתוח ויעוץ ארגוני	174	-	-	174
מנהל מערכות בריאות	609	507	185	102
סיעוד	791	747	191	44
מערכות מידע	277	277	101	-

הערה: בתשפ"ב נפתחה תכנית חדשה לתואר שני M.A. במינהל ומדיניות ציבורית ללא תזה. כמו כן, למוסד אישור לפתוח תכנית לימודים חדשה לתואר שני M.A. בגרונטולוגיה קהילתית עם וללא תזה (טרם נפתחה).

מספר הסטודנטים בטבלה מוצגים לפי המקצוע הראשון שאליו רשומים הסטודנטים. במכללת עמק יזרעאל קיימות גם תכניות דו חוגיות, ואם נספור את הסטודנטים לפי שני המקצועות שאליהם רשומים הסטודנטים, הנתונים יהיו כדלקמן: חינוך – 187 מהם בשנה א': 64, רב תחומי במדעי החברה – 534 מהם בשנה א': 186, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה – 130 מהם בשנה א': 50 ופסיכולוגיה – 191 מהם בשנה א': 76.

סטודנטים במכללה האקדמית עמק יזרעאל לפי תחום לימודים, תש"ס-תשפ"א

תואר	תחום לימודים	תש"ס	תשס"ה	תש"ע	תשע"ה	תש"ף	תשפ"א
	סה"כ	**1,996**	**3,357**	**3,495**	**3,952**	**4,038**	**4,186**
תואר ראשון	**סה"כ**	**1,996**	**3,357**	**3,413**	**3,776**	**3,702**	**3,711**
	חינוך	-	-	44	49	44	32
	מדעי החברה	1,762	2,617	2,738	2,503	2,171	2,148
	עסקים ומדעי הניהול	-	588	362	561	475	507
	מקצועות עזר רפואיים	-	-	169	482	742	747
	מת' סט' ומדעי המחשב	234	152	100	181	270	277
מזה: שנה א'	**סה"כ**	**787**	**1,102**	**1,145**	**1,213**	**1,237**	**1,270**
	חינוך	-	-	18	18	10	10
	מדעי החברה	691	826	916	813	768	783
	עסקים ומדעי הניהול	-	225	116	205	158	185
	מקצועות עזר רפואיים	-	-	68	122	204	191
	מת' סט' ומדעי המחשב	96	51	27	55	97	101
תואר שני	**סה"כ**	**-**	**-**	**82**	**176**	**336**	**475**
	חינוך	-	-	38	72	59	89
	מדעי החברה	-	-	-	-	31	66
	עסקים ומדעי הניהול	-	-	44	104	246	276
	מקצועות עזר רפואיים	-	-	-	-	-	44

- **סגל**

<u>סגל אקדמי</u>

סה"כ משרות ונפשות לפי סוג סגל, תשפ"א

סה"כ	משרות	נפשות
סגל אקדמי בכיר	101.3	113.0
סגל אקדמי זוטר	5.5	7.0
סגל עמית	40.6	83.0
מורים מן החוץ	79.5	314.0

מספר נפשות בדרגת סגל אקדמי בכיר, לפי גיל ודרגה, תשפ"א

גיל	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**6.0**	**12.0**	**29.0**	**47.0**	**14.0**	**5.0**	**113.0**
עד 58	6.0	5.0	29.0	34.0	3.0		**77.0**
59-60		3.0		2.0	1.0		**6.0**
61-62				6.0	2.0		**8.0**
63-64		2.0		2.0	2.0		**6.0**
65-66		2.0		3.0	2.0	1.0	**8.0**
67+					4.0	4.0	**8.0**

משרות חברי סגל אקדמי בכיר, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**4.0**	**11.0**	**24.9**	**43.5**	**13.8**	**4.1**	**101.3**
חינוך			2.3	1.4	2.0	0.4	**6.1**
כלכלה		1.1	1.3	7.0	1.0		**10.4**
סוציולוגיה ואנתרופולוגיה	0.4			0.6	0.7		**1.6**
מדעי המדינה ויחסים בינלאומיים		1.9	0.5	3.5			**5.9**
פסיכולוגיה			2.1	2.3	0.5	1.0	**5.8**
עבודה סוציאלית			4.1	0.6	0.5	0.8	**6.0**
ב"א רב-תחומי במדעי החברה ולימודי משפחה		0.3	0.5	2.3	0.9	0.1	**4.0**
קרימינולוגיה, קומוניקציה, לימודים עירוניים, מדעי ההתנהגות, מדעי החברה משולב	0.1	0.8	2.1	10.8	0.5	1.0	**15.4**
מינהל כללי ומינהל ציבורי	0.5		5.3	7.5	3.5		**16.8**
ביטוח, לוגיסטיקה ושירותי אנוש		0.4	0.5	5.0	0.2	0.8	**6.9**
סיעוד	1.0	1.0	4.2	2.6	0.7		**9.6**
מדעי המחשב	1.0		2.0		3.4		**6.4**
תחום אחר	1.0	5.5					**6.5**

משרות חברי סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורים מן החוץ	סגל אקדמי זוטר	סגל עמית	סה"כ
סה"כ	**79.5**	**5.5**	**40.6**	**125.6**
חינוך והכשרה להוראה			1.2	**1.2**
מדעי החברה			12.8	**12.8**
עסקים ומדעי הניהול	1.0		13.6	**14.6**
מקצועות עזר רפואיים	0.1		11.1	**11.2**
מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב			1.9	**1.9**
תחום אחר	78.4	5.5		**83.9**

בעלי תפקידים אקדמיים - משרות ונפשות, לפי דרגה, תשפ"א

תפקיד	מורה בכיר		מרצה בכיר		פרופ' חבר		פרופ' מן המניין		סה"כ	
	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות
סה"כ	**2.0**	**2.0**	**8.0**	**8.0**	**4.0**	**4.0**	**2.6**	**3.0**	**16.6**	**17.0**
ראש מחלקה אקדמי	1.0	1.0							**1.0**	**1.0**
ראש חוג/ ראש התמחות	1.0	1.0	7.0	7.0	3.0	3.0	2.6	3.0	**13.6**	**14.0**
ראש מגמה			1.0	1.0	1.0	1.0			**2.0**	**2.0**

<u>סגל מנהלי</u>

משרות ובעלי תפקידים

סוג סגל	מס' משרות
סגל מנהלי - מח"ר/אחיד/חוזה אישי	123.5
סגל טכני - מהנדסים/טכנאים/חוזה אישי	2.0
סה"כ סגל מנהלי וטכני	**125.5**
מנכ"ל	2.0
סמנכ"ל	-
דיקאן סטודנטים	1.0
ראש אגף/מחלקה מנהלית/מדור ובכירים אחרים	5.0
סה"כ בעלי תפקידים מנהליים	**8.0**
<u>סה"כ סגל מנהלי וטכני ובע"ת מנהליים</u>	**133.5**

תמונת מצב יחסי העבודה והסכמי השכר במוסד

סוג סגל	מיצוי תביעות	שקט תעשייתי	הערות
סגל אקדמי בכיר	31/10/2025	31/10/2025	לאור הסדרי יציבות תעסוקתית הקיימים לחברי הסגל האקדמי הבכיר במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ	31/12/2023	31/12/2023	לאור הסדרי ביטחון תעסוקתי הקיימים לחברי הסגל במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.

- **פיתוח פיזי**

זכויות בקרקע: למכללת עמק יזרעאל יש שני חוזי חכירת משנה עיקריים חלקם עם המועצה האזורית עמק יזרעאל וחלקם עם הסוכנות יהודית עד לשנת 2024, פרט למבנה גורן והספרייה שהחוזה עד לשנת 2036.

מצב השטחים במכללה: במכללה האקדמית עמק יזרעאל קיימים 37,955 מ״ר שטחים המשמשים לפעילות אקדמית, בשנה״ל תש״פ למדו במכללה 4,038 סטודנטים (לא כולל תלמידי מכינות). לפי השטח הרצוי לסטודנט המאופיין לפי תחומי לימוד ורמת התואר של הסטודנט המכללה נדרשת לכ-28,000 מ״ר שטחי אקדמיה. כלומר, כיום ישנו עודף בשטחים לפי המודל המוכר לוות״ת.

להלן פירוט חלוקת השטחים נטו של המכללה:

פונקציה	שטח (מ״ר נטו)
כיתות, אולמות וסמינריונים	9,898 מ״ר
מעבדות הוראה	1,490 מ״ר
משרדים	3,932 מ״ר
ספריות וחוות מחשבים	4,983 מ״ר
שטחי רווחה לא כולל מעונות סטודנטים (קפיטריות, מתקני ספורט וכיו״ב)	2,247 מ״ר

❖ המכללה האקדמית אורט בראודה

▪ רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד

המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה נוסדה מתוך המכללה להנדסאים של אורט ישראל, ב-1994 קיבלה מהמל"ג היתר לפעול כמוסד להשכלה גבוהה וב-1996 קיבלה אישור להעניק תארים אקדמיים בתחומי ההנדסה. שתי המכללות פעלו במהלך השנים במבנים משותפים ובמסגרת עמותה אחת. כחלק מהנחיות של מל"ג וות"ת ועל מנת להבטיח את עצמאותה האקדמית והמנהלית של המכללה האקדמית, נדרשה המכללה לבצע היפרדות מאורט ישראל. ב-2004 הופרדה הפעילות לשתי עמותות נפרדות וספטמבר 2021 גובש הסכם פשרה הכולל הסדרת זכויות בקרקע והקמת קמפוס חלופי למכללה האקדמית.

במכללה מתקיימות 8 תכניות לימוד לתואר ראשון .B.Sc: 7 תכניות בתחום ההנדסה ותכנית במתמטיקה שימושית, ו-5 תכניות לתואר שני בתחומי המדעים .M.Sc.

שיעור הסטודנטים מהחברה הערבית הלומדים במכללה הלך ועלה בשנים האחרונות והגיע ל-30% בקרב הסטודנטים לתואר ראשון ול-40% בתואר שני. זאת לעומת, חלקם של הסטודנטים מהחברה הערבית בכלל המוסדות להשכלה גבוהה שעמד על 18% בתואר הראשון ועל 16% בתואר השני.

במכללה מתקיימת פעילות מחקרית ענפה בתחומי המדעים וההנדסות, כגון, חברת ישום ומחקר "אופק אשכולות" שמטרתה לקדם ולעודד קשרים מקצועיים ועסקיים בין חברי הסגל במכללה לבין התעשיה באזור הגליל. בנוסף לפעילות האקדמית והמחקרית, מתקיימות במכללה גם מכינות קדם אקדמאיות בתחומי ההנדסה.

מספר הסטודנטים שלמדו בתשפ"א במכללה האקדמית בראודה עמד על 3,230, מהם: 3,093 לתואר ראשון ו-137 לתואר שני, כפי שנראה בלוח הבא.

סטודנטים במכללה האקדמית אורט בראודה לפי מקצוע לימודים, תשפ"א

מקצוע לימוד	סה"כ	תואר ראשון	מזה: שנה א'	תואר שני
סה"כ	**3,230**	**3,093**	**831**	**137**
מתמטיקה שימושית	40	40	15	-
ביוטכנולוגיה	37	-	-	37
הנדסה אופטית	34	34	5	-
הנדסת ביוטכנולוגיה	280	280	81	-
הנדסת חשמל ואלקטרוניקה	526	526	148	-
הנדסת מכונות	565	546	135	19
הנדסת מערכות מידע	132	132	44	-
הנדסת מערכות	45	-	-	45
הנדסת תוכנה	1,084	1,060	292	24
הנדסת תעשיה וניהול	487	475	111	12

התכנית בהנדסה אופטית נסגרה והמחזור האחרון שלה החל בתשפ"א. במקומה, המוסד מעוניין לקיים מסלול בהנדסת אופטיקה במסגרת התכנית להנדסת חשמל ואלקטרוניקה, אך טרם הוגשה בקשה בעניין.

סטודנטים במכללה האקדמית אורט בראודה לפי תחום לימודים, תש"ס-תשפ"א

תואר	תחום לימודים	תש"ס	תשס"ה	תש"ע	תשע"ה	תש"ף	תשפ"א
סה"כ		**1,243**	**1,880**	**2,647**	**2,845**	**3,035**	**3,230**
תואר ראשון	**סה"כ**	**1,243**	**1,880**	**2,647**	**2,756**	**2,910**	**3,093**
	מת', סט' ומדעי המחשב	-	-	26	19	9	40
	לימודי הנדסה	1,243	1,880	2,621	2,737	2,901	3,053
מזה: שנה א'	**סה"כ**	**352**	**506**	**892**	**669**	**757**	**831**
	מת', סט' ומדעי המחשב	-	-	15	8	..	15
	לימודי הנדסה	352	506	877	661	755	816
תואר שני	**סה"כ**	**-**	**-**	**-**	**89**	**125**	**137**
	המדעים הביולוגיים	**-**	**-**	**-**	19	30	37
	לימודי הנדסה	**-**	**-**	**-**	70	95	100

- **סגל**

<u>סגל אקדמי</u>

להלן הרכב משרות ונפשות סגל אקדמי בכיר לפי סוג סגל, תשפ"א

דרגה	משרות	נפשות
סגל אקדמי בכיר	110.3	116.0
סגל אקדמי זוטר	2.0	2.0
סגל עמית	27.5	45.0
מורים מן החוץ	68.5	263.0

מספר נפשות בדרגת סגל אקדמי בכיר, לפי גיל ודרגה, תשפ"א

גיל	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	6.0	8.0	23.0	59.0	11.0	9.0	**116.0**
עד 58	5.0	6.0	15.0	35.0	6.0	1.0	**68.0**
59-60	1.0		1.0	3.0	1.0	1.0	**7.0**
61-62			1.0	6.0	1.0	1.0	**9.0**
63-64			2.0	2.0		1.0	**5.0**
65-66		1.0		6.0	2.0		**9.0**
67+		1.0	4.0	7.0	1.0	5.0	**18.0**

משרות חברי סגל אקדמי בכיר, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**4.2**	**7.5**	**22.0**	**57.1**	**11.5**	**8.0**	**110.3**
חינוך והכשרה להוראה			1.5	1.0			**2.5**
מתימטיקה			2.0	8.0	3.0	3.0	**16.0**
מדעי המחשב	1.0	2.5	4.0	12.0		1.0	**20.5**
פיסיקה				5.0	1.5	1.0	**7.5**
הנדסת מכונות	1.2	1.0	3.0	10.3	2.0	1.0	**18.5**
הנדסת חשמל ואלקטרוניקה	1.0	1.0	3.0	5.0		2.0	**12.0**
הנדסה כימית			5.0	7.0	3.0		**15.0**
הנדסת תעשיה וניהול		2.0	3.0	7.9	2.0		**14.9**
תחום אחר	1.0	1.0	0.5	1.0			**3.5**

משרות חברי סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורים מן החוץ	סגל אקדמי זוטר	סגל עמית	סה"כ
סה"כ	**68.5**	**2.0**	**27.5**	**98.0**
חינוך והכשרה להוראה	1.1		0.5	**1.5**
מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב	18.8		10.3	**29.0**
המדעים הפיסיקליים	5.7		2.5	**8.2**
הנדסה ואדריכלות	36.5		12.3	**48.8**
תחום אחר	6.4	2.0	1.9	**10.3**

בעלי תפקידים אקדמיים - משרות ונפשות, לפי דרגה, תשפ"א

תפקיד	מרצה		מרצה בכיר		פרופ' חבר		פרופ' מן המניין		סה"כ	
	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות
סה"כ	**1.0**	**1.0**	**7.0**	**7.0**	**7.5**	**8.0**	**2.0**	**2.0**	**17.5**	**18.0**
נשיא					1.0	1.0			**1.0**	**1.0**
סגן נשיא לעניינים אקדמיים /רקטור					1.0	1.0			**1.0**	**1.0**
דיקאן סטודנטים			1.0	1.0					**1.0**	**1.0**
ראש מחלקה אקדמי	1.0	1.0	6.0	6.0	5.5	6.0	2.0	2.0	**14.5**	**15.0**

<u>סגל מנהלי</u>

משרות ובעלי תפקידים

סוג סגל	**מס' משרות**
סגל מנהלי - מח"ר/אחיד/חוזה אישי	92.7
סגל טכני - מהנדסים/טכנאים/חוזה אישי	25.0
סה"כ סגל מנהלי וטכני	**117.7**
מנכ"ל	1.0
סמנכ"ל	2.0
דיקאן סטודנטים	1.0
ראש אגף/מחלקה מנהלית/מדור ובכירים אחרים	1.0
סה"כ בעלי תפקידים מנהליים	**5.0**
<u>סה"כ סגל מנהלי וטכני ובע"ת מנהליים</u>	**122.7**

תמונת מצב יחסי העבודה והסכמי השכר במוסד

סוג סגל	**מיצוי תביעות**	**שקט תעשייתי**	**הערות**
סגל אקדמי בכיר	31/10/2025	31/10/2025	לאור הסדרי יציבות תעסוקתית הקיימים לחברי הסגל האקדמי הבכיר במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ	30/12/2027	30/12/2027	לאור הסדרי ביטחון תעסוקתי הקיימים לחברי הסגל במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל מנהלי	קיים הסכם מקומי אשר לא אושר ע"י הממונה על השכר.		

- **פיתוח פיזי**

זכויות בקרקע: מכללת אורט בראודה פועלת כיום בשטחים משותפים עם אורט ישראל ונמצאת בתהליכי היפרדות ומעבר קמפוס לשטח המערבי. בהתאם להסכם ההיפרדות שנחתם בין המכללה לאורט ישראל סוכם כי אורט בראודה תשכור מבנים לטווח הקצר למשך 4 שנים ומבנים לטווח הארוך עד 10 שנים עם אופציה להארכה.

עבור הקמפוס המערבי קיים הסכם חכירה משנת 2019 מול עיירת כרמיאל ל-49 שנים עם אופציה להארכה של עוד 49 שנים.

מצב השטחים במכללה: במכללה האקדמית אורט בראודה קיימים 21,160 מ"ר שטחים המשמשים לפעילות אקדמית.

להלן פירוט הבנוי הצפוי בשלב א' לבניית הקמפוס החדש:

פרויקט	היקף	עלות הפרויקט	השתתפות ות"ת
הנדסת ביוטכנולוגיה	2,423 מ"ר	כ-44 מיליוני ₪	
הנדסת מכונות	3,607 מ"ר	כ- 50 מיליוני ₪	כ- 30 מיליוני ₪
מבנה רב תכליתי	4,768 מ"ר	כ-60 מיליוני ₪	כ-7 מיליוני ₪

להלן פירוט חלוקת השטחים המוערך לפי צפי הבנייה של המכללה:

פונקציה	שטח (מ"ר נטו)
כיתות, אולמות וסמינריונים	3,000 מ"ר
מעבדות הוראה	2,750 מ"ר
משרדים	900 מ"ר
ספריות וחוות מחשבים	100 מ"ר
שטחי רווחה לא כולל מעונות סטודנטים (קפיטריות, מתקני ספורט וכיו"ב)	50 מ"ר

לפי התכנית האסטרטגית של המכללה היא סבורה שנדרש לבנות בטווח הארוך (שלב ב') עוד כ-9,000 מ"ר בדומה למצב כיום.

❖ המכללה האקדמית צפת

▪ רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד

המכללה האקדמית צפת הוקמה בתחילת שנות ה-70 ובה נלמדו תכניות לימודים בתחומי מדעי הרוח והחברה בחסות אוניברסיטת בר אילן. ב-2006 קיבלה המכללה היתר מהמל"ג לפעול כמכללה עצמאית וב-2011 קיבלה אישור להעניק תארים באופן עצמאי. בשנים האחרונות הלכו והצטמצמו תכניות הלימודים שפעלו בחסות אוניברסיטת בר אילן, וכיום מתקיימות בה תכניות עצמאיות בלבד.

במכללה נלמדות 11 תכניות לימודים לתואר ראשון: 6 במדעי הרוח והחברה (.B.A), אחת במשפטים (.LL.B) ו-4 במקצועות עזר רפואיים (.B.S.N, .B.P.T, .B.EMS, .B.Sc) ותכנית לתואר שני ללא תזה בסיעוד (.M.S.N), שנפתחה בתשע"ט.

בקמפוס המכללה השוכן בלבה של העיר צפת, פועלות מכינות קדם אקדמיות ופועלות בה מגוון תכניות לשילוב הסטודנטים בקהילה וקידום עשייה חברתית, כגון: תקווה ישראלית המחזקת את השותפות בין ארבעה מגזרים בישראל: חילונים, חרדים, דתיים וערבים.

65% מהסטודנטים הלומדים לתואר ראשון במכללת צפת הם מהחברה הערבית, בהשוואה לחלקם בכלל המוסדות שעמד על 18% בתשפ"א. חלקם בתואר השני עמד על 35% לעומת 16% בכלל המוסדות להשכלה גבוהה.

מספר הסטודנטים שלמדו בתשפ"א באקדמית צפת עמד על 2,798, מהם: 2,761 לתואר ראשון ו-37 לתואר שני, כפי שנראה בלוח הבא.

סטודנטים במכללה האקדמית צפת לפי מקצוע לימודים, תשפ"א

מקצוע לימוד	סה"כ	תואר ראשון	מזה: שנה א'	תואר שני
סה"כ	**2,798**	**2,761**	**1,006**	**37**
מיסטיקה ורוחניות	17	17	8	-
ספרות, אמנות ומוסיקה	279	279	63	-
רב תחומי במדעי החברה	769	769	288	-
מדעי ההתנהגות	470	470	192	-
עבודה סוציאלית	200	200	94	-
משפטים	192	192	80	-
מדעי המעבדה הרפואית	139	139	55	-
סיעוד	405	368	107	37
פיזיותרפיה	168	168	43	-
רפואת חירום	87	87	48	-
מערכות מידע ניהוליות	72	72	28	-

הערות:

1. התכנית במיסטיקה ורוחניות נסגרה, והמחזור האחרון שלה החל בתשפ"א. במקומה, נפתח במוסד מסלול חדש בקבלה, רוחניות ופסיכולוגיה במסגרת הלימודים הרב תחומיים במדעי החברה.
2. בתשפ"ב נפתחו במוסד שתי תכניות חדשות לתואר שני: עבודה סוציאלית עם וללא תזה וניהול מערכות בריאות ללא תזה.

סטודנטים במכללה האקדמית צפת לפי תחום לימודים, תש"ס-תשפ"א

תואר	תחום לימודים	תש"ס	תשס"ה	תש"ע	תשע"ה	תש"ף	תשפ"א
סה"כ		**666**	**872**	**2,012**	**2,472**	**2,680**	**2,798**
תואר ראשון	**סה"כ**	**666**	**872**	**2,012**	**2,472**	**2,641**	**2,761**
	מדעי הרוח והאמנויות	287	254	320	302	348	296
	מדעי החברה	329	593	1,426	1,387	1,353	1,439
	משפטים	-	-	107	197	188	192
	מקצועות עזר רפואיים	-	-	159	531	684	762
	מת', סט' ומדעי המחשב	..	-	-	55	68	72
מזה: שנה א'	**סה"כ**	**179**	**387**	**795**	**751**	**863**	**1,006**
	מדעי הרוח והאמנויות	96	129	166	101	103	71
	מדעי החברה	76	251	499	423	498	574
	משפטים	-	-	65	52	29	80
	מקצועות עזר רפואיים	-	-	65	162	216	253
	מת', סט' ומדעי המחשב	-	-	-	13	17	28
תואר שני	**סה"כ**	**-**	**-**	**-**	**-**	**39**	**37**
	מקצועות עזר רפואיים	-	-	-	-	39	37

הערות:

1. נתוני סה"כ לתואר ראשון ושנה א' בשנים תש"ס ותשס"ה כוללים סטודנטים שלמדו תכניות לימודים בחינוך והכשרה להוראה ובביולוגיה בחסות אונ' בר אילן.
2. .. – נתון קטן ואינו ניתן לפרסום.

- **סגל**

<u>סגל אקדמי</u>

סה"כ משרות ונפשות לפי סוג סגל, תשפ"א

דרגה	משרות	ראשים
סגל אקדמי בכיר	74.2	90.0
סגל אקדמי זוטר	27.0	42.0
סגל עמית	2.4	3.0
מורים מן החוץ	35.6	107.0

מספר נפשות בדרגת סגל אקדמי בכיר, לפי גיל ודרגה, תשפ"א

גיל	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**34.0**	**27.0**	**21.0**	**8.0**	**90.0**
עד 58	24.0	16.0	6.0		**46.0**
59-60			1.0		**1.0**
61-62		4.0			**4.0**
63-64	3.0	2.0	1.0		**6.0**
65-66	1.0	3.0		1.0	**5.0**
67+	6.0	2.0	13.0	7.0	**28.0**

משרות חברי סגל אקדמי בכיר, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**29.3**	**21.7**	**18.0**	**5.3**	**74.2**
היסטוריה		1.0			**1.0**
יהדות זמננו, דתות ולימודי א"י		1.6	0.1	0.5	**2.2**
מוסיקה	5.0	2.9	1.8		**9.8**
מדעי המדינה ויחסים בינלאומיים	0.4		1.2	0.8	**2.4**
פסיכולוגיה	4.0	1.6	1.3		**6.9**
עבודה סוציאלית	2.3	1.2	1.7		**5.1**
גיאוגרפיה		0.6		1.0	**1.6**
ב"א רב-תחומי במדעי החברה ולימודי משפחה	8.9	2.2	0.3	1.3	**12.7**
משפטים	2.0	2.5	4.0	1.0	**9.5**
סיעוד	3.1	2.2	2.0	0.1	**7.4**
פיזיותרפיה	2.4	1.8	0.1	0.1	**4.4**
מדעי הרפואה המעבדתית	1.0	1.1	0.8	0.4	**3.3**
מדעי המחשב		1.1	2.4		**3.5**
אקולוגיה, לימודי מדבר, מדעי הרפואה, אפידמיולוגיה וביוטכנולוגיה	0.2	0.8	1.4	0.1	**2.5**
תחום אחר		1.0	0.9		**1.9**

משרות חברי סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורים מן החוץ	סגל אקדמי זוטר	סגל עמית	סה"כ
סה"כ	**35.6**	**27.0**	**2.4**	**65.0**
מדעי הרוח	3.3	2.4		**5.7**
מדעי החברה	13.2	7.8	2.1	**23.1**
משפטים	0.6	1.8		**2.4**
מקצועות עזר רפואיים	8.2	4.3	0.3	**12.8**
מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב	1.6	0.4		2.1
המדעים הביולוגיים	1.5	0.6		2.1
תחום אחר	7.2	9.6	0.0	16.8

בעלי תפקידים אקדמיים - משרות ונפשות, לפי דרגה, תשפ"א

תפקיד	מרצה		מרצה בכיר		פרופ' חבר		פרופ' מן המניין		סה"כ	
	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות
סה"כ	**1.0**	**1.0**	**6.5**	**7.0**	**7.8**	**8.0**	**1.0**	**1.0**	**16.3**	**17.0**
נשיא							1.0	1.0	**1.0**	**1.0**
סגן נשיא לעניינים אקדמיים /רקטור					1.0	1.0			**1.0**	**1.0**
סגן נשיא לקשרי חוץ/קשר י ציבור			1.0	1.0					**1.0**	**1.0**
ראש חוג/ ראש התמחות			4.5	5.0	6.8	7.0			**11.3**	**12.0**
ראש מגמה	1.0	1.0	1.0	1.0					**2.0**	**2.0**

משרות ובעלי תפקידים

סוג סגל	מס' משרות
סגל מנהלי - מח"ר/אחיד/חוזה אישי	95.5
סגל טכני - מהנדסים/טכנאים/חוזה אישי	-
סה"כ סגל מנהלי וטכני	**95.5**
מנכ"ל	1.0
סמנכ"ל	3.0
דיקאן סטודנטים	0.1
ראש אגף/מחלקה מנהלית/מדור ובכירים אחרים	0.3
סה"כ בעלי תפקידים מנהליים	**4.4**
סה"כ סגל מנהלי וטכני ובע"ת מנהליים	***99.9***

תמונת מצב יחסי העבודה והסכמי השכר במוסד

סוג סגל	מיצוי תביעות	שקט תעשייתי	הערות
סגל אקדמי בכיר	31/10/2025	31/10/2025	לאור הסדרי יציבות תעסוקתית הקיימים לחברי הסגל האקדמי הבכיר במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ			בהליכי מו"מ
סגל מנהלי	התקיים מו"מ שנעצר במהלך שנת 2020.		

- **פיתוח פיזי**

זכויות בקרקע: המכללה האקדמית צפת פועלת בשני מתחמים שנמצאים על אותו רחוב בעיר צפת כאשר עבור מתחם בית בוסל ישנם זכויות מוסדרות בקרקע על ידי הסכם חכירה ל49 שנים, קרי עד ליום 31.8.2040. עבור מתחם רוטשילד -הדסה ישנה חכירת משנה מול עיריית צפת.

מצב השטחים במכללה: במכללה האקדמית צפת קיימים 15,853 מ"ר שטחים המשמשים לפעילות אקדמית, בשנה"ל תש"פ למדו במכללה 2,680 סטודנטים (לא כולל תלמידי מכינות). לפי השטח הרצוי לסטודנט המאופיין לפי תחומי לימוד ורמת התואר של הסטודנט המכללה נדרשת לכ-22,000 מ"ר שטחי אקדמיה. כלומר, כיום קיים חוסר בשטחים לפי המודל המוכר לוות"ת.

להלן פירוט חלוקת השטחים נטו של המכללה:

פונקציה	שטח (מ"ר נטו)
כיתות, אולמות וסמינריונים	3,232 מ"ר
מעבדות הוראה	1,608 מ"ר
משרדים	1,954 מ"ר
ספריות וחוות מחשבים	1,950 מ"ר
שטחי רווחה לא כולל מעונות סטודנטים (קפיטריות, מתקני ספורט וכיו"ב)	398 מ"ר

בינוי עתידי צפוי במכללה

פרויקט	היקף	עלות הפרויקט	השתתפות ות"ת
בית רכטר	1,284 מ"ר	כ-11 מיליוני ₪	ללא השתתפות ות"ת
בית וואהל	1,171	כ- 13 מיליוני ₪	ללא השתתפות ות"ת
מעונות סטודנטים	311 פתרונות דיור	כ-59 מיליוני ₪	כ-14 מיליוני ₪

❖ המכללה האקדמית גליל מערבי

▪ רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד

המכללה האקדמית גליל מערבי החלה לפעול ב-1994 ובתחילה נלמדו בה מסלולים אקדמיים בחסות אוניברסיטת בר אילן, רובם בתחומי מדעי הרוח והחברה. ב-2009 קיבלה המכללה היתר מהמל"ג לפעול כמכללה עצמאית ונפרדת מהאוניברסיטה, וב-2012 קיבלה הסמכה להעניק תארים. בשנים האחרונות הלכו והצטמצמו התכניות לתואר ראשון שפעלו בחסות אוניברסיטת בר אילן וכיום כל תכניות הלימודים פועלות במסגרת המכללה העצמאית.

מכללת גליל מערבי ממוקמת בעיר עכו, וכמחצית מהסטודנטים הלומדים בה הם סטודנטים מהחברה הערבית: 47% בתואר הראשון ו-24% בתואר השני, בהשוואה לכ-18% ו-16% בכלל המערכת בהתאמה.

במכללה מתקיימות 12 תכניות לימודים לתואר ראשון B.A במסלולים חד חוגיים ודו חוגיים במדעי הרוח והחברה, חינוך וניהול ומתשפ"א החלו לפעול גם 3 תכניות לתואר שני M.A ללא תזה.

בקמפוס המכללה פועלת מכינה קדם אקדמית ולימודי חוץ לא אקדמיים המכשירים תלמידים במסלולים שונים, כגון, סייבר ודיגיטל, ניהול, עיצוב ואמנויות, רפואה משלימה, חשבונאות וכלים פיננסיים, שפות ועוד.

מספר הסטודנטים שלמדו בתשפ"א במכללת גליל מערבי עמד על 2,680, מהם: 2,604 לתואר ראשון ו-76 לתואר שני, כפי שנראה בלוח הבא.

סטודנטים במכללה האקדמית גליל מערבי לפי מקצוע לימודים, תשפ"א

מקצוע לימוד	סה"כ	תואר ראשון	מזה: שנה א'	תואר שני
סה"כ	**2,680**	**2,604**	**773**	**76**
לימודי שימור	49	49	16	-
לימודי תאטרון	58	58	15	-
חינוך	325	325	42	-
חינוך והתפתחות הילד בגיל הרך בראי קהילתי	20	20	13	-
ליקויי למידה עם חינוך	52	52	33	-
ניהול מערכות חינוך	32	-	-	32
כלכלה	317	317	123	-
סוציולוגיה	99	99	22	-
קרימינולוגיה	393	366	130	27
רב תחומי במדעי החברה	674	674	149	-
ניהול	644	644	230	-
ניהול וכלכלה	17	-	-	17

הערות:

1. מתשפ"א נלמדות 2 תכניות דו חוגיות חדשות בחשבונאות ובלוגיסטיקה לתואר ראשון, הנלמדות כחוג שני, ולכן אינן מופיעות בטבלה.
2. למוסד אישור לפתוח 2 תכניות חדשות לתואר ראשון .B.A בממשל וחברה אזרחית וניהול מידע וידע ותכנית חדשה אחת לתואר שני .M.A באוריינות וחדשנות בחינוך (טרם נפתחו).

מספר הסטודנטים בטבלה מוצגים לפי המקצוע הראשון שאליו רשומים הסטודנטים. במכללת גליל מערבי קיימות גם תכניות דו חוגיות, ואם נספור את הסטודנטים לפי שני המקצועות שאליהם רשומים הסטודנטים, הנתונים יהיו כדלקמן: חינוך – 343 מהם בשנה א': 50, סוציולוגיה – 133 מהם בשנה א': 30, ניהול – 825 מהם בשנה א': 291 והמקצועות: חשבונאות – 167 מהם בשנה א': 85, ולוגיסטיקה – 45 שנלמדים רק כמקצוע שני.

סטודנטים במכללה האקדמית גליל מערבי לפי תחום לימודים, תש"ס-תשפ"א

תואר	תחום לימודים	תש"ס	תשס"ה	תש"ע	תשע"ה	תש"ף	תשפ"א
סה"כ		**945**	**1,304**	**2,346**	**2,533**	**2,625**	**2,680**
תואר ראשון	**סה"כ**	**945**	**1,304**	**2,346**	**2,533**	**2,625**	**2,604**
	מדעי הרוח ומקצועות העיצוב והאמנויות	95	99	318	266	96	107
	חינוך והכשרה להוראה	231	44	37	167	456	397
	מדעי החברה	601	1,134	1,991	2,073	1,546	1,456
	עסקים ומדעי הניהול	-	-	-	27	527	644
	מת' סט' ומדעי המחשב	18	27	-	-	-	-
מזה: שנה א'	**סה"כ**	**296**	**460**	**787**	**823**	**881**	**773**
	מדעי הרוח ומקצועות העיצוב והאמנויות	85	96	222	152	33	31
	חינוך והכשרה להוראה	70	18	9	110	117	88
	מדעי החברה	132	339	556	544	468	424
	עסקים ומדעי הניהול	-	-	-	17	263	230
	מת' סט' ומדעי המחשב	9	7	-	-	-	-
תואר שני	**סה"כ**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**76**
	חינוך והכשרה להוראה	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	32
	מדעי החברה	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	27
	עסקים ומדעי הניהול	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	17

- **סגל**

<u>סגל אקדמי</u>

סה"כ משרות ונפשות לפי סוג סגל, תשפ"א

דרגה	משרות	נפשות
סגל אקדמי בכיר	72.5	80.0
סגל אקדמי זוטר	6.3	7.0
סגל עמית	8.9	13.0
מורים מן החוץ	17.9	140.0

מספר נפשות בדרגת סגל אקדמי בכיר, לפי גיל ודרגה, תשפ"א

גיל	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**3.0**	**4.0**	**27.0**	**30.0**	**11.0**	**5.0**	**80.0**
עד 58	3.0	1.0	23.0	12.0	5.0	1.0	**45.0**
59-60		1.0		2.0			**3.0**
61-62		1.0	2.0	3.0		1.0	**7.0**
63-64				2.0	2.0		**4.0**
65-66				3.0			**3.0**
67+		1.0	2.0	8.0	4.0	3.0	**18.0**

משרות חברי סגל אקדמי בכיר, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' מן המניין	סה"כ
סה"כ	**2.5**	**3.5**	**25.3**	**26.7**	**10.2**	**4.3**	**72.5**
ארכיאולוגיה				3.7			3.7
חינוך	0.8	0.5	3.0	4.9	2.7		11.9
אמנות				1.0			1.0
תיאטרון קולנוע וטלוויזיה				1.1	1.0	1.0	3.1
כלכלה	0.9		2.3	1.5		0.3	5.0
סוציולוגיה ואנתרופולוגיה			1.2	1.2	0.8		3.3
ב"א רב-תחומי במדעי החברה ולימודי משפחה	0.2	1.8	6.2	5.5	3.7	0.7	18.1
קרימינולוגיה, קומוניקציה, לימודים עירוניים, מדעי ההתנהגות, מדעי החברה משולב	0.5		5.9	3.3	1.5	0.5	11.7
חשבונאות		1.0					1.0
מינהל כללי ומינהל ציבורי	0.1	0.2	6.1	3.6	0.5	0.8	11.3
ביטוח, לוגיסטיקה ושירותי אנוש			0.5	0.7		0.1	1.3
תחום אחר						1.0	1.0

משרות חברי סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורים מן החוץ	סגל אקדמי זוטר	סגל עמית	סה"כ
סה"כ	**17.9**	**6.3**	**8.9**	**33.1**
מדעי הרוח	2.0		0.5	**2.5**
חינוך והכשרה להוראה	2.6		0.2	**2.9**
מדעי החברה	7.3		0.6	**7.9**
עסקים ומדעי הניהול	5.9	0.1	1.2	**7.3**
תחום אחר	0.1	6.1	6.3	**12.5**

בעלי תפקידים אקדמיים- משרות ונפשות, לפי דרגה, תשפ"א

תפקיד	מורה בכיר		מרצה בכיר		פרופ' חבר		פרופ' מן המניין נלווה		סה"כ	
	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות
סה"כ	**1.0**	**1.0**	**7.5**	**8.0**	**4.5**	**4.0**	**2.0**	**2.0**	**15.0**	**15.0**
נשיא							1.0	1.0	**1.0**	**1.0**
סגן נשיא לעניינים אקדמיים/רק טור							1.0	1.0	**1.0**	**1.0**
ראש חוג/ ראש התמחות	1.0	1.0	7.5	8.0	4.5	4.0			**13.0**	**13.0**

<u>סגל מנהלי</u>

משרות ובעלי תפקידים

סוג סגל	**מס' משרות**
סגל מנהלי - מח"ר/אחיד/חוזה אישי	66.0
סגל טכני - מהנדסים/טכנאים/חוזה אישי	11.0
סה"כ סגל מנהלי וטכני	**77.0**
מנכ"ל	1.0
סמנכ"ל	1.0
דיקאן סטודנטים	1.0
ראש אגף/מחלקה מנהלית/מדור ובכירים אחרים	6.0
סה"כ בעלי תפקידים מנהליים	**9.0**
<u>סה"כ סגל מנהלי וטכני ובע"ת מנהליים</u>	**86.0**

תמונת מצב יחסי העבודה והסכמי השכר

סוג סגל	**מיצוי תביעות**	**שקט תעשייתי**	**הערות**
סגל אקדמי בכיר	31/10/2025	31/10/2025	לאור הסדרי יציבות תעסוקתית הקיימים לחברי הסגל האקדמי הבכיר במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ			בהליכי מו"מ
סגל מנהלי	התקיים מו"מ בשנת 2019, אך הוא נעצר במהלך שנת 2020, בשל הנסיבות.		

- **פיתוח פיזי**

זכויות בקרקע: למכללה האקדמית גליל מערבי הסכם שימוש בקרקע מהסוכנות היהודית עד שנת 2035 עם אפשרות הארכה.

מצב השטחים במכללה: במכללה האקדמית גליל מערבי קיימים 21,734 מ"ר שטחים המשמשים לפעילות אקדמית. בשנה"ל תש"פ למדו במכללה 2,577 סטודנטים (לא כולל תלמידי מכינות). לפי השטח הרצוי לסטודנט המאופיין לפי תחומי לימוד ורמת התואר של הסטודנט המכללה נדרשת לכ-15,000 מ"ר שטחי אקדמיה. כלומר, כיום ישנו עודף בשטחים לפי המודל המוכר לוות"ת.

להלן פירוט חלוקת השטחים נטו של המכללה:

פונקציה	שטח (מ"ר נטו)
כיתות, אולמות וסמינריונים	6,220 מ"ר
מעבדות הוראה	60 מ"ר
משרדים	2,490 מ"ר
ספריות וחוות מחשבים	1,345 מ"ר
שטחי רווחה לא כולל מעונות סטודנטים (קפיטריות, מתקני ספורט וכיו"ב)	2,192 מ"ר

בינוי עתידי צפוי במכללה

פרויקט	היקף	עלות הפרויקט	השתתפות ות"ת
מעונות סטודנטים	219 פתרונות דיור	כ-51.5 מיליוני ₪	כ-9 מיליוני ₪

❖ המכללה האקדמית כנרת

▪ רקע כללי, מספר סטודנטים ותחומי לימוד

המכללה האקדמית כנרת נוסדה באמצע שנות ה-60 והפעילה מסלולים אקדמיים בחסות אוניברסיטת בר אילן בעיקר במדעי הרוח והחברה. ב-2004 קיבלה המכללה היתר מהמל"ג לפעול כמוסד עצמאי להשכלה גבוהה וב-2010 קיבלה אישור להעניק תארים באופן עצמאי. בשנים הבאות, במקביל לצמצום תכניות הלימודים בחסות האוניברסיטה הלכו והתרחבו תכניות הלימודים במכללה העצמאית ונכון להיום מתקיימות במכללה תכניות עצמאיות בלבד: 12 תכניות לימודים לתואר ראשון: 7 במדעי הרוח והחברה ומנהל עסקים (.B.A) ו-5 במקצועות ההנדסה (.B.Sc) ו-3 תכניות לתואר שני (.M.A) ללא תזה.

המכללה האקדמית כנרת שוכנת לחופה של הכנרת ולידה פועל מרכז כנרת לחדשנות ויזמות שנחנך ב-2019 ומטרתו לקדם שיתופי פעולה מחקריים ועסקיים בין בוגרי האקדמיה לבין חברות עתירות ידע הפועלות באזור בתחום ה־Agro-tech. בנוסף, מתקיימות במכללה גם מכינות קדם אקדמיות, מרכז מדע ודעת לתלמידים מחוננים בתחומי המדע והאמנויות וחטיבה ללימודי חוץ במגוון תחומים.

שני שליש מהסטודנטים לתואר ראשון הלומדים במכללה האקדמית כנרת הם מהחברה הערבית, כמעט פי ארבעה מחלקם בכלל המוסדות שעמד על 18% בתשפ"א. חלקם בתואר השני עמד על 16% בדומה לכלל המוסדות להשכלה גבוהה.

מספר הסטודנטים שלמדו בתשפ"א באקדמית כנרת עמד על 2,295, מהם: 2,193 לתואר ראשון ו-102 לתואר שני, כפי שנראה בלוח הבא.

סטודנטים במכללה האקדמית כנרת לפי מקצוע לימודים, תשפ"א

מקצוע לימוד	סה"כ	תואר ראשון	מזה: שנה א'	תואר שני
סה"כ	**2,295**	**2,193**	**648**	**102**
לימודי ארץ ישראל	123	88	32	35
חינוך וקהילה	180	180	48	-
לימודים רב תחומיים	725	725	172	-
מדעי ההתנהגות	181	181	46	-
ניתוח התנהגותי	44	-	-	44
תקשורת	64	64	25	-
ניהול משאבי אנוש	171	171	63	-
ניהול תיירות ומלונאות	166	143	37	23
הנדסת איכות ואמינות בתעשיות האלקטרוניקה	88	88	21	-
הנדסת אנרגיה גז ונפט	49	49	8	-
הנדסת חשמל ואלקטרוניקה	189	189	82	-
הנדסת תוכנה	136	136	40	-
הנדסת תעשיות מים	179	179	74	-

הערה: למוסד אישור לפתוח תכנית לימודים חדשה לתואר שני .M.Sc ללא תזה בהנדסת תעשיות מים (טרם נפתחה).

סטודנטים במכללה האקדמית כנרת לפי תחום לימודים, תש"ס-תשפ"א

תואר	תחום לימודים	תש"ס	תשס"ה	תש"ע	תשע"ה	תש"ף	תשפ"א
סה"כ		**804**	**1,058**	**1,784**	**2,029**	**2,286**	**2,295**
תואר ראשון	**סה"כ**	**804**	**1,058**	**1,784**	**2,029**	**2,228**	**2,193**
	מדעי הרוח	264	324	331	157	81	88
	חינוך והכשרה להוראה	94	10	..	49	188	180
	מדעי החברה	380	617	1,135	1,242	1,096	970
	עסקים ומדעי הניהול	..	39	100	145	296	314
	לימודי הנדסה	-	31	216	436	567	641
מזה: שנה א'	**סה"כ**	**329**	**418**	**712**	**559**	**619**	**648**
	מדעי הרוח	162	142	155	80	33	32
	חינוך והכשרה להוראה	31	-	-	43	53	48
	מדעי החברה	106	203	427	289	279	243
	עסקים ומדעי הניהול	..	39	41	54	110	100
	לימודי הנדסה	-	31	89	93	144	225
תואר שני	**סה"כ**	**-**	**-**	**-**	**-**	**58**	**102**
	מדעי הרוח	-	-	-	-	34	35
	מדעי החברה	-	-	-	-	-	44
	עסקים ומדעי הניהול	-	-	-	-	24	23

הערות:

3. נתוני סה"כ לתואר ראשון ושנה א' בשנים תש"ס ותשס"ה כוללים סטודנטים שלמדו תכניות לימודים במקצועות בתחום מתמטיקה ומדעי המחשב בחסות אוני' בר אילן.
4. .. – נתון קטן ואינו ניתן לפרסום.

▪ סגל

<u>סגל אקדמי</u>

סה"כ משרות ונפשות לפי סוג סגל, תשפ"א

דרגה	משרות	נפשות
סגל אקדמי בכיר	58.4	70.0
סגל אקדמי זוטר	2.1	5.0
מורים מן החוץ	51.3	226.0

מספר נפשות בדרגת סגל אקדמי בכיר, לפי גיל ודרגה, תשפ"א

גיל	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' חבר נלווה	פרופ' מן המניין	פרופ' מן המניין נלווה	סה"כ
סה"כ	**10.0**	**1.0**	**16.0**	**26.0**	**7.0**	**6.0**	**3.0**	**1.0**	**70.0**
עד 58	7.0	1.0	14.0	18.0	2.0	1.0	1.0		**44.0**
59-60			1.0	2.0	1.0	1.0			**5.0**
63-64	1.0			2.0	1.0				**4.0**
65-66	1.0		1.0						**2.0**
67+	1.0			4.0	3.0	4.0	2.0	1.0	**15.0**

משרות חברי סגל אקדמי בכיר, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורה	מורה בכיר	מרצה	מרצה בכיר	פרופ' חבר	פרופ' חבר נלווה	פרופ' מן המניין	פרופ' מן המניין נלווה	סה"כ
סה"כ	**7.9**	**0.8**	**12.6**	**23.1**	**6.8**	**3.6**	**2.7**	**1.0**	**58.4**
יהדות זמננו, דתות ולימודי א"י				2.6	2.8				**5.4**
חינוך	0.5		1.0	0.9	2.0				**4.3**
ב"א רב-תחומי במדעי החברה ולימודי משפחה	1.2		3.7	1.2	0.2		0.1	0.9	**7.3**
קרימינולוגיה, קומוניקציה, לימודים עירוניים, מדעי ההתנהגות, מדעי החברה משולב	0.4		2.5	3.7	0.5	0.2	0.9		**8.2**
מינהל כללי ומינהל ציבורי		0.1	1.0	2.9		1.0		0.1	**5.1**
ביטוח, לוגיסטיקה ושירותי אנוש	0.2		1.0	1.4	0.3				**3.0**
הנדסה אזרחית		0.1	0.4	1.7	0.3	1.1			**3.5**
הנדסת חשמל ואלקטרוניקה	1.0	0.4	2.1	5.8	0.5	1.4	0.7		**11.8**
הנדסת תעשיה וניהול	0.4		0.7	2.1	0.1				**3.3**
תחום אחר	4.2	0.1		0.9	0.2		1.0		**6.5**

משרות חברי סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ, לפי תחום ודרגה, תשפ"א

תחום לימודים	מורים מן החוץ	סגל אקדמי זוטר	סה"כ
סה"כ	**51.3**	**2.1**	**53.4**
מדעי הרוח	2.7		**2.7**
חינוך והכשרה להוראה	2.1	0.1	**2.1**
מדעי החברה	20.7	0.9	**21.7**
עסקים ומדעי הניהול	5.6		**5.6**
הנדסה ואדריכלות	12.9	1.1	**14.0**
תחום אחר	7.3		**7.3**

בעלי תפקידים אקדמיים - משרות ונפשות, לפי דרגה, תשפ"א

	מורה בכיר		מרצה		מרצה בכיר		פרופ' חבר		פרופ' חבר נלווה		פרופ' מן המניין		סה"כ	
	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות	משרות	נפשות
סה"כ	**0.8**	**1.0**	**0.9**	**1.0**	**10.5**	**11.0**	**0.8**	**1.0**	**1.3**	**2.0**	**1.7**	**2.0**	**15.9**	**18.0**
נשיא											1.0	1.0	**1.0**	**1.0**
ראש מחלקה אקדמי					10.5	11.0			1.3	2.0			**11.8**	**13.0**
דיקאן/מרכז מסלול							0.8	1.0			0.7	1.0	**1.5**	**2.0**
ראש בית ספר			0.9	1.0									**0.9**	**1.0**
ראש חוג/ראש התמחות	0.8	1.0											**0.8**	**1.0**

<u>סגל מנהלי</u>

משרות ובעלי תפקידים

סוג סגל	**מס' משרות**
סגל מנהלי - מח"ר/אחיד/חוזה אישי	99.2
סגל טכני - מהנדסים/טכנאים/חוזה אישי	-
סה"כ סגל מנהלי וטכני	**99.2**
מנכ"ל	1.0
סמנכ"ל	3.0
דיקאן סטודנטים	1.0
ראש אגף/מחלקה מנהלית/מדור ובכירים אחרים	1.3
סה"כ בעלי תפקידים מנהליים	**6.3**
<u>סה"כ סגל מנהלי וטכני ובע"ת מנהליים</u>	**105.5**

תמונת מצב יחסי העבודה והסכמי השכר

סוג סגל	**מיצוי תביעות**	**שקט תעשייתי**	**הערות**
סגל אקדמי בכיר	31/10/2025	31/10/2025	לאור הסדרי יציבות תעסוקתית הקיימים לחברי הסגל האקדמי הבכיר במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל אקדמי זוטר, סגל עמית ומורים מן החוץ	31/10/2023	31/10/2023	לאור הסדרי ביטחון תעסוקתי הקיימים לחברי הסגל במסגרת ההסכם הקיבוצי, ככל שיוחלט על שינויים מבניים/ארגוניים מהותיים במוסד, אלו צפויים להיות מושפעים מכך.
סגל מנהלי			מודל שכר חד צדדי, מאושר ע"י הממונה על השכר, עד סוף שנת 2022.

- **פיתוח פיזי**

זכויות בקרקע: הזכויות בקרקע של המכללה האקדמית כנרת מתחלקות לשלושה: הסכם שימוש בקרקע מהסוכנות היהודית, הסכם חכירת משנה מהמועצה האזורית עמק הירדן והסכם חכירה ממנהל מקרקעי ישראל. עבור כל מבנה ההסכם עד למועד אחר.

מצב השטחים במכללה: במכללה האקדמית כנרת קיימים 16,478 מ"ר שטחים המשמשים לפעילות אקדמית. בשנה"ל תש"פ למדו במכללה 2,286 סטודנטים (לא כולל תלמידי מכינות). לפי השטח הרצוי לסטודנט המאופיין לפי תחומי לימוד ורמת התואר של הסטודנט המכללה נדרשת לכ-18,000 מ"ר שטחי אקדמיה. כלומר, כיום קיים חוסר בשטחים אך כיוון שהמכללה נמצאת בבינוי, כמפורט בהמשך, חוסר השטחים צפוי להצטמצם.

להלן פירוט חלוקת השטחים נטו של המכללה:

פונקציה	שטח (מ"ר נטו)
כיתות, אולמות וסמינריונים	4,170 מ"ר
מעבדות הוראה	631 מ"ר
משרדים	2,170 מ"ר
ספריות וחוות מחשבים	3,031 מ"ר
שטחי רווחה לא כולל מעונות סטודנטים (קפיטריות, מתקני ספורט וכיו"ב)	305 מ"ר

בינוי עתיד צפוי במכללה

פרויקט	היקף	עלות הפרויקט	השתתפות ות"ת
בית המדע	2,763	כ-16.5 מיליוני ₪	כ-4.6 מיליוני ₪ מתקציב שדרוג תשתיות

❖ נספח א'

סטודנטים במכללות באזור הצפון לפי תחום לימודים, תשפ"א

	סה"כ		המכללה האקדמית תל חי		המכללה האקדמית עמק יזרעאל		המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה		המכללה האקדמית צפת		המכללה האקדמית גליל מערבי		המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן	
תואר ראשון סה"כ	**18,322**	**100%**	**3,960**	**100%**	**3,711**	**100%**	**3,093**	**100%**	**2,761**	**100%**	**2,604**	**100%**	**2,193**	**100%**
מזה: מקצועות עזר רפואיים	2,230	12.2%	214	5.4%	1,254	33.8%	-	0%	762	27.6%	-	0%	-	0%
מדעים והנדסה	5,238	28.6%	1,155	29.2%	277	7.5%	3,093	100%	72	2.6%	-	0%	641	29.2%
יתר המקצועות	10,854	59.2%	2,591	65.4%	2,180	58.7%	-	0%	1,927	69.8%	2,604	100%	1,552	70.8%
שנה א' סה"כ	**5,949**	**100%**	**1,421**	**100%**	**1,270**	**100%**	**831**	**100%**	**1,006**	**100%**	**773**	**100%**	**648**	**100%**
מזה: מקצועות עזר רפואיים	712	12.0%	83	5.8%	376	29.6%	-	0%	253	25.1%	-	0%	-	0%
מדעים והנדסה	1,624	27.3%	439	30.9%	101	8.0%	831	100%	28	2.8%	-	0%	225	34.7%
יתר המקצועות	3,613	60.7%	899	63.3%	793	62.4%	-	0%	725	72.1%	773	100%	423	65.3%
תואר שני סה"כ	**1,542**	**100%**	**715**	**100%**	**475**	**100%**	**137**	**100%**	**37**	**100%**	**76**	**100%**	**102**	**100%**
מזה: מקצועות עזר רפואיים	312	20.2%	129	18.0%	146	30.7%	-	0%	37	100%	-	0%	-	0%
מדעים והנדסה	219	14.2%	82	11.5%	-	0%	137	100%	-	0%	-	0%	-	0%
יתר המקצועות	1,011	65.6%	504	70.5%	329	69.3%	-	0%	-	0%	76	100%	102	100%
סה"כ	***19,864***	***100%***	***4,675***	***100%***	***4,186***	***100%***	***3,230***	***100%***	***2,798***	***100%***	***2,680***	***100%***	***2,295***	***100%***
מזה: מקצועות עזר רפואיים	**2,542**	**12.8%**	**343**	**7.3%**	**1,400**	**33.4%**	**-**	**0%**	**799**	**28.6%**	**-**	**0%**	**-**	**0%**
מדעים והנדסה	**5,457**	**27.5%**	**1,237**	**26.5%**	**277**	**6.6%**	**3,230**	**100%**	**72**	**2.6%**	**-**	**0%**	**641**	**27.9%**
יתר המקצועות	**11,865**	**59.7%**	**3,095**	**66.2%**	**2,509**	**59.9%**	**-**	**0%**	**1,927**	**68.9%**	**2,680**	**100%**	**1,654**	**72.1%**

❖ נספח ב'

סטודנטים בשנה א' במכללות באזור הצפון לפי מקצוע, תשע"ו-תשפ"א

מקצוע לימודים	המכללה האקדמית גליל מערבי						המכללה האקדמית כנרת עמק הירדן						המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה						המכללה האקדמית עמק יזרעאל						המכללה האקדמית צפת						המכללה האקדמית תל חי - אוהלו					
	תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ז	תשפ"א	תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ז	תשפ"א	תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ז	תשפ"א	תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ז	תשפ"א	תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ז	תשפ"א	תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ז	תשפ"א
סה"כ	**757**	**649**	**769**	**761**	**881**	**773**	**535**	**629**	**717**	**730**	**619**	**648**	**697**	**748**	**736**	**747**	**757**	**831**	**1,247**	**1,394**	**1,239**	**1,125**	**1,237**	**1,270**	**832**	**913**	**890**	**870**	**863**	**1,006**	**813**	**720**	**936**	**906**	**976**	**1,421**
לימודי ארץ ישראל							31	33	27	22	33	32																								
לימודי מזרח אסיה																															10	10	15	17	22	21
לימודי שימור	17	13	13	7	12	16																														
מיסטיקה ורוחניות																									10	11	10	6	6	8						
תולדות התאטרון	20	17	18	15	19	15																														
תרבות ואומנות																									84	114	104	104	97	63						
חינוך	158	159	131	136	109	42													33	21	13	14	10	10							175	139	158	139	139	185
חינוך והתפתחות הילד בגיל הרך בראי קהילתי						13																														
חינוך וקהילה							51	52	52	66	53	48																								
חינוך כולל תעודת הוראה																																				183
ליקויי למידה וחינוך					8	33																														
כלכלה	48	56	56	68	97	123																														
כלכלה וניהול																			118	149	113	109	114	128							29	40	81	59	70	71
מדע המדינה																			97	65	84	137	141	98												
מדעי ההתנהגות							79	90	88	71	46	46							88	78	68	58	120	96	71	110	93	151	155	192						
מדעי החברה																			174	164	150	55	35	62												
סוציולוגיה	6		46	16	27	22													11	18	11	11	6	7												
עבודה סוציאלית																			37	54	58	54	56	81	62	67	59	82	64	94	110	91	106	95	83	72
פסיכולוגיה																			33	57	41	38	44	48							63	49	52	52	72	107
קרימינולוגיה	45	43	51	94	108	130													65	62	72	64	97	97												
רב תחומי במדעי הרוח/החברה	415	298	348	303	238	149	158	256	292	313	214	172													331	284	318	278	279	288	146	103	113	123	127	154
שרותי אנוש																			105	98	82	88	102	114												
תקשורת							30	27	25	25	19	25							74	93	91	59	53	52												
מנהל מערכות בריאות																			211	334	167	151	158	185												
ניהול	48	63	106	122	263	230																														
ניהול משאבי אנוש									54	48	54	63																			55	72	95	68	95	106
ניהול תיירות ומלונאות							37	33	32	41	56	37																								
משפטים																									74	97	79	29	29	80						
מדעי הרפואה המעבדתית																									41	39	41	41	42	55						
מדעי התזונה																															36	27	58	55	57	83
סיעוד																			116	123	212	207	204	191	91	98	102	99	106	107						
פיזיותרפיה																									41	41	44	41	45	43						
רפואת חירום																										23	21	17	23	48						
מדעי המחשב																															54	60	101	118	119	147
מערכות מידע ניהוליות																			85	78	77	80	97	101												
מערכות מידע קהילתיות																									27	29	19	22	17	28						
מתמטיקה שימושית													4	8	10	6	2	15																		
ביוטכנולוגיה																															69	70	87	80	100	145
זואו-טכנולוגיה																															19	20	25	36	32	60
מדעי הסביבה																															21	13	18	30	21	42
מדעי המזון																															26	26	27	34	39	45
הנדסה אופטית													6	7	6	9	8	5																		
הנדסת איכות							36	26	18	15	10	21																								
הנדסת אנרגית גז ונפט								15	17	13	13	8																								
הנדסת ביוטכנולוגיה													71	73	75	76	64	81																		
הנדסת חשמל							32	30	42	48	55	82	112	101	118	118	130	148																		
הנדסת מכונות													151	163	140	122	129	135																		
הנדסת מערכות מידע													40	40	38	45	49	44																		
הנדסת תוכנה							28	24	39	32	30	40	210	251	257	268	262	292																		
הנדסת תעשיה וניהול													103	105	92	103	113	111																		
הנדסת תעשיות מים							53	43	31	36	36	74																								

❖ נספח ג'

סגל אקדמי בכיר במכללות באזור הצפון לפי תחום לימודים, תשפ"א

(במונחי משרות)

	סה"כ		המכללה האקדמית תל חי				המכללה האקדמית עמק יזרעאל		המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה		המכללה האקדמית צפת		המכללה האקדמית גליל מערבי		המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן	
			סגל תל חי (ממוצע שנתי)		סגל אוהלו (סמסטר ב')											
סגל אקדמי - סה"כ	**1,100.4**	**100%**	**229.4**	**100%**	**79.2**	**100%**	**227**	**100%**	**208.3**	**100%**	**139.2**	**100%**	**105.6**	**100%**	**111.8**	**100%**
מזה: סגל אקדמי בכיר	**549.7**	**50.0%**	**101.8**	**44.4%**	**31.2**	**39.4%**	**101.3**	**44.6%**	**110.3**	**53.0%**	**74.2**	**53.3%**	**72.5**	**68.7%**	**58.4**	**52.2%**
סגל עמית, זוטר וממ"ה	**550.7**	**50.0%**	**127.6**	**55.6%**	**48**	**60.6%**	**125.6**	**55.4%**	**98**	**47.0%**	**65**	**46.7%**	**33.1**	**31.3%**	**53.4**	**47.8%**
התפלגות סגל אקדמי בכיר לפי תחומי לימוד																
סגל אקדמי בכיר - סה"כ	**549.7**	**100%**	**101.8**	**100%**	**31.2**	**100%**	**101.3**	**100%**	**110.3**	**100%**	**74.2**	**100%**	**72.5**	**100%**	**58.4**	**100%**
מזה: מקצועות עזר רפואיים	**35.4**	**6.4%**	10.7	10.5%	-	-	9.6	9.5%	-	-	15.1	20.4%	-	-	-	-
מדעים והנדסה	**168.3**	**30.6%**	32.9	32.3%	-	-	6.4	6.3%	104.4	94.6%	6	8.1%	-	-	18.6	31.8%
יתר המקצועות	**346.3**	**63.0%**	58.3	57.2%	31.2	100%	85.4	84.2%	6	5.4%	53.1	71.6%	72.5	100%	39.8	68.2%

הערה: הסיווג של הסגל לתחומי הלימוד הוא על פי דיווח המוסד בהתאם למחלקה שאליה איש הסגל שייך.